

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.A. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596
TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Andrej Bratuž

Zgroženi in zaskrbljeni

Opodlem in nadvse vznemirljivem dejanju, do katerega je prišlo dva dni po pogrebu prezgodaj preminule družbeno in kulturno zavzete in zaslužne zamejske Slovenke je naš list poročal, ga primerno komentiral in obsodil že v prejšnji številki. Danes se k ravnanju slovenski skupnosti sovražnih skupin vračamo še z nekaterimi ugotovitvami. Vsakovrstnih skrunitev in žaljivih napisov smo vajeni. Besedni napadi, bolj ali manj grobi, segajo daleč v preteklost. Spomnimo se npr. na nadškofijsko palačo v Gorici v času nadškofa Frančiška B. Sedeja. Na njenem pročelju je fašistična tolpa nadškofa opsovala z neponovljivimi izrazi. Od takrat se ni veliko spremenilo, čeprav že šestdeset let živimo v demokratični državi in zdaj skupaj z matično domovino v Evropski uniji. Prepogosto se moramo zdrzniti ob novici, da so se sovražni in vulgarni napisi spet pojavili na spomeniku, na šolski stavbi, na zasebnem stanovanju in še kje. Dolga je vrsta teh klavnih in obsodbe vrednih primerov: od Bazovice do Trnovske planote, od Rižarne do Trinkovega groba na Trčmunu. O njih v naših člankih redno poročamo.

Najnovejše početje neznanih mazalcev na stavbi v Trzinu, kjer je z možem živela Bernardka Radetič, se morda od dosedanjih razlikuje po svoji nečlovečnosti. Zlasti stavek, ki zadeva pokojno in ki ga nočemo zapisati, kaže, koliko sovraštva zmoro bedno človeško bitje. Zlikovcev, ki ne poznajo nobene pietete, nista ustavila ne smrti ne trpljenja Bernardkinih najbližjih in žalost vse naše skupnosti.

O dogodku sta poročala naš dnevni tisk in prispevek na naši televiziji. Poročilo in komentar so spremljale fotografije in posnetki zloglasnih napisov. To je bilo v glavnem vse. Nobene pozornosti pa nismo zasledili v italijanskem tisku (ne v deželni in še manj v državnem merilu), če izvajamo goriški škofijski tednik Voce Isontina. Slednji poudarja, da ob tako sramotnem početju, kot so napisi, ki so premazali tržaški dom Bernardke Radetič, "lahko samo z vsem srcem izrazimo solidarnost in veliko grenkobo". Dogodek je obsodil npr. predsednik Goriške pokrajine ter izrazil solidarnost možu Karlu in vsem slovensko govorečim ljudem v pokrajini. Vendar širša italijanska javnost ni imela priložnosti, da bi izvedela, kaj se je zgodilo in kako umazanega dejanja so sposobni ljudje, ki živijo med nami.

Kakor za vse prejšnje tudi za ta primer sile javne varnosti še niso in najbrž ne bodo nikoli izsledile krivice, zato bodo ti lahko nemoteno nadaljevali s takšnim početjem. Povprečni Italijan, zlasti mlajši, zelo malo ve o času, ko je spadalo sovraštvo do Slovencev v tej deželi v politični program (šola ga o tem in drugih zablodah fašistične diktature ni poučila), zato se človek vpraša: od kod toliko sovraštva? Glede na nacistične in fašistične simbole, ki obkrožajo tudi tržaške srhljive napise, pa se zdi, da imata fašizem in nacizem šestdeset let po svojem padcu še veliko aktivnih privrženec.

Tudi v matični domovini širša javnost in politični krogi premalo vedo, kaj se dogaja v zamejstvu (kratek zapis na zadnji strani Dela ne zadostuje). Dogodka, ki pomeni hud napad na našo narodnost in na našo kulturo, ne bi smeli pozabiti. Kot toliko drugih krivic naj nas tudi ta spodbuja k še večji zavzetosti in prizadevanjem za ohranitev naših narodnih in kulturnih vrednot.

**Več kot 160 pevcev
in glasbenikov za
naš Radio Trst A!**

Foto DP

V Kulturnem domu v Trstu

Slovesno ob 60-letnici Radia Trst A in 10-letnici slovenske televizije

V natrpanem Kulturnem domu v Trstu je bila ob 60-letnici Radia Trst A in 10-letnici slovenske televizije v nedeljo, 4. t. m., slovesnost, na kateri so proslavili 60. obletnico odhajanja slovenskih programov na Radiu Trst A in deseto obletnico slovenskih televizijskih programov v okviru deželnega sedeža italijanske radiotelevizije RAI. Slovesne akademije se je udeležilo veliko gostov iz Slovenije, čestitke pa so izrazili tudi tržaški župan Roberto Dipiazza, deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz, predsednik deželnega sveta FJK Alessandro Tesini, v imenu RTV Slovenija Aleks Štakul, slavnostni govorniki pa so bili direktor tretjega programa RAI za deželo FJK Roberto Collini, vodja slovenskega programskega oddelka Radia Trst A Nataša Sosič in vodja informativnih programov Radia Trst A in slovenske televizije Marij Čuk. Koordinator deželnih sedežev pri RAI Giuseppe Cerello je prinesel iz Rima v Kulturni dom v Trst na slovesnost pozdrave državnega predsednika RAI Claudia Petruccioli in poudaril, da je Radio Trst A prehodil dolgo pot v 60 letih, saj je, tako Cerello, "počasen nad dejstvom, da je Radio Trst A v svoji zgodovini odraz tiste plemenite večkulturnosti, ki je označevala Trst in je danes odraz klime konstruktivnega sodelovanja med narodi in to v času, ko se je sodelovanje med narodi v novi Evropi bolj okrepilo, saj so stare zamere pre-

sežene." Istočasno je tudi poudaril izjemno dobro sodelovanje s Slovensko radiotelevizijo, ki sta jo na slovesnosti zastopala generalni direktor RTV Slovenija Aleks Štakul in Boris Bregant. Prav v čezmejni televiziji in sodelovanju na vseh področjih vidijo v Rimu prihodnost Radia Trst A in slovenske televizije v Trstu. Tržaški župan Roberto Dipiazza je pozdravil v slovenskem jeziku in se slovenski narodni skupnosti zahvalil za vztrajanje in kulturno delo, ki se odraža tudi v 60 - letnem delu Radia Trst A. Zazelel si je, da bi Trst postal metropola nove Evrope, in bo to postal, tako tržaški župan, "samo če se bo zavedal doprinosa slovenske manjšine in dejstva, da prihodnje leto ne bo več meje med Italijo in Slovenijo. Če hoče Trst ostati v prvi ligi, se potem mora zavedati, da to lahko stori samo skupaj s Slovenci, ki v njem živijo." Na slovesnosti so prebrali tudi čestitke tržaškega pokrajinskega predsednika Fabia Scotimarra in pismo slovenskega državnega sekretarja in vodje Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorka Pelikana, ki je čestital v imenu slovenske vlade in vse Slovenije. Deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz je v Kulturnem domu na slovesnosti seveda slavljence ma čestital in povedal, da se je že veliko naredilo, izrecno poudaril, da je "pri nas samo še peščica tistih, ki se ne zavedajo pomena slovenske narodne skupnosti v Italiji", predvsem pa je obljubil še te-

snejše sodelovanje na področju čezmejne televizije in še plodnejše odnose z RTV Slovenija in to tudi pri graditvi novih TV pretvornikov za Beneško Slovenijo, skupno pa naj bi si tudi prizadevali, da bi prišla čezmejna, večjezična televizija tudi na satelit. Predsednik deželnega sveta FJK Alessandro Tesini se je Slovincem, ki živijo v Italiji zahvalil, "ker so bili vzorni državljani in so vztrajali na kulturnem področju, ker so nam vedno bili zgled skupnega delovanja, kajti dali ste nam življenjsko in državljansko lekcijo, kako se moramo obnašati v novi Evropi, ki prisega na različnost, na povezovaljanje, a tudi na ohranjanje narodne identitete in različnih jezikov." Vodja slovenskih programov Radia Trst A in slovenske televizije Nataša Sosič je v svojem nagovoru najprej izrazila hvaležnost vsem, ki so v 60 letih delali in so oblikovali radijske oddaje in deset let tudi slovenske televizijske programe. "Izhodišče vsega je jezik, njegova melodija in moč posredovanja človeškega čutenja in občutkov, bolečine, usod," je dejala Sosičeva, ki je izrazila tudi podčrtala vlogo Radia Trst A kot "spodbujevalca pri številnih besednih ustvarjalcih, ki so svoj doprinos pri radijskem mediju prenesli v knjižno obliko." Ob zaključku svojega govora je Sosičeva izpostavila skrb za mlade in za novosti, predvsem pa za ohranjanje tesnega stika s poslušalci in gledalci.

/ stran 10
ZUT

Imenovanje

Dosedanji konzul RS v Trstu Zorko Pelikan je postal vodja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu

2

Posvečenje

Alessio Stasi bo v nedeljo, 11. t.m., ob 15.30, posvečen v diakona v cerkvi sv. Florijana v Števerjanu

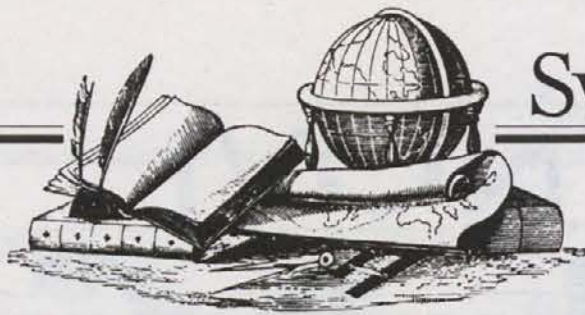
5

Nagradno tekmovanje
INVENTATE VELE
ISKRENA HVALA VSEM UDELEŽENCI!
V kratkem imena zmagovalcev...

Banca di Cividale
BANCA AGRICOLA KMEČKA BANKA

www.civbank.it

Nemčija

Prve težave za Merklovo

Z uradnim imenovanjem Angele Merkel za novo nemško kancerkro so Nemci končno dobili novo vlado, Evropska unija pa novega sogovornika.

Po nejasnem izidu septembrskih predčasnih volitev - ko je Merklova Unija krščanskih demokratov (CDU/CSU) sicer zmaga, vendar s preskromno prednostjo, da bi državi lahko zavlada sama - je bilo potrebnih celih osem tednov pogajanj, da sta se največji nemški stranki končno dogovorili o novih smernicah nemške politike. Končno jim je uspelo. Nemčiji bo naslednja štiri leta vladala t.i. črno-rdeča "velika koalicija" konservativcev in socialistov pod vodstvom Angele Merkel. Rezultati volitev so sicer dopuščali še druge variante

vladne ekipe, npr. koalicijo krščanskih demokratov, liberalcev in Zelenih oz. koalicijo socialistov, liberalcev in Zelenih. Da sta se glavni nasprotnici odločili za zavezništvo, je zato toliko bolj pomenljivo. Izbira namreč odraža ne le spoštovanje volje volilcev, ampak tudi odgovoren pristop nemških politikov, ki se očitno dobro zavedajo, da se njihova država nahaja v delikatnem trenutku in da se torej od njih zahteva predvsem složni nastop v imenu občin državnih interesov. Naloga, ki čaka novo vlado, ni enostavna. Kljub pozitivnim dosežkom prejšnje vlade namreč

nemško gospodarstvo še vedno stagnira, brezposelnost ostaja na nesprijemljivem nivoju, državni primanjkljaj pa se kljub naraščanju izvoza ne zmanjšuje. Ta trend bo morala nova vlada spremeniti. Omenjene težave so v veliki meri

posledica sprememb, do katerih je v zadnjih letih prišlo na mednarodni sceni in ki so Nemčijo prizadele bolj kot katerikoli drugo zahodno - evropsko državo: padec komunizma, združitev obeh Nemčij, nastop novega globalnega ekonomskega sistema ter potreba po takojšnji prilagoditvi njegovim novim pravilom (in posledicam). Da o napredku tehnologije in o vse bolj perečem vprašanju kulturne integracije priseljencev islamske veroizpovedi sploh ne govorimo. Gre za epohalne spremembe, vsaka od katerih bi sama po sebi potrebovala leta, da bi se različne genera-

cije z njo lahko umirjeno sprijaznile in se ji prilagodile. Od padca berlinskega zidu pa je konec koncev minilo le 16 let...

Da je največje evropsko gospodarstvo dobilo novo vodstvo, je velikega pomena tudi za vse ostale članice Evropske unije (ki med drugim doživljajo podobne probleme). V zgodovini se je namreč že zgodilo, da je usoda nemške države večkrat preseгла lastne državne meje, in to bodisi v pozitivnem kot tudi v negativnem smislu. Ko je bilo namreč nemško gospodarstvo cvetoče in uspešno, se je to pozitivno odražalo po vsej celine (kar še posebno dobro vedo vzhodno - evropske in balkanske države, za katere je Nemčija eden glavnih, če ne glavni gospodarski partner). Ko

pa se je Nemčija znašla v težavah - sprva gospodarskih posledično pa tudi socialnih in političnih - se slednje nikoli niso ustavile na njenih mejah. Nasmeh in zadovoljstvo 51-letne Angele Merkel ob prevzemu najvišje dolžnosti v državi sta razumljiva in upravičena, še posebno če upoštevamo, da je prvič v zgodovini Nemčije to uspelo ženski. Po slavlju in začetnem zadovoljstvu pa gospo Merkel in njeno vlado čaka izredno naporno obdobje, od katerega si mnogi veliko pričakujejo, in to bodisi v Nemčiji kot tudi izven nje.

Erika Hrovatin

Prebivalci doline Susa

Proti gradnji hitre proge Turin-Lyon

Znano je, da načrtujejo in deloma že gradijo nove najmodnejše železniške povezave, imenovane proge visoke hitrosti, ki jih v Italiji označujejo s kratko TAV ("treni alta velocita"), za hitro prevažanje blagovnih tovarov in potnikov do 150 kilometrov na uro. Nas

vanja velikega povečanja tovarov blaga že v bližnji bodočnosti in z namenom, da se razbremenijo sedanje proge in avto ceste ter občutno skrajšajo časovne dobe. Omenjene načrte o hitrih povezavah odločno podpira EU.

Na prvi pogled zglejajo načrti za izpeljavo takšnih povezav samo koristni za razmah prometa in trgovinske izmenjave. Z njihovo uresničitvijo pa so povezani tudi resni problemi v zvezi s posledicami na ravnesvja v naravnem okolju in na samo zdravje ljudi. To je prišlo očitno na dan v primeru načrtovanega odseka med Lyonom (Francija) in Turinom po znani gorski dolini Susa. Prvi večji protesti krajevnega prebivalstva so se pojavili letos junija in so se nevarno zaostriili v zadnjih tednih. Ob načrtovanih delovnih tisoči ljudi ter noč in dan tam vztrajajo, da bi s tem preprečili dejanski začetek del v zvezi s poskusnimi vrtninami omenjenih predorov. Njihov protest podpirajo tudi krajevnne uprave z župani na čelu. Tako odločen nastop domačega prebivalstva je presenetil celotno italijansko javnost z vlado in strankami vred. Indirektno je v zadevo posegel sam predsednik republike Ciampi, ki je pozval k skupnemu

iskanju sožitja med zahtevami po napredku in naravovarstvu. Kaj pravzaprav zaskrblja in razburja prebivalce v dolini Susa? Predvsem se v njihovo dolino zareže nova prometna žila poleg že obstoječe avtoceste s predorom Frejus in mednarodne železniške proge v Francijo. Sprašujejo se tudi, kam bodo navozili več milijonov kubičnih metrov materiala od izkopov treh tunelov in kakšen je sestav kamenin. Zaskrblja jih prisotnost azbesta in drugih za zdravje škodljivih snovi v njih. Pristojne oblasti in ustanove niso poskrbele za predhodno izčrpno informiranje. Vse to je v ljudeh ustvarilo očitno nelagodje in občutek, da z njimi ravna kot z nepomembno "rajo". Tako odločen izbruh njihovega protesta dokazuje, da se v današnji družbi dogajajo spremembe, ki prihajajo na dan, ko je mera postavljanja polna. Bralcem naj povemo, da v dolini Susa vsaj četrtina prebivalstva pripada okcitanski manjšinski skupnosti, ki jo ščitijo določila zakona o zgodovinskih manjšinah v Italiji št. 482 iz leta 1999. V podkrepitve ugotovitve, da se civilna družba vse bolj zaveda svoje vloge, pričata tudi dva sveža primera v naši neposredni bližini. Pred dobrim mesecem so v občini Lamon (pokrajina Bel-luno) izvedli referendum, na katerem se je 9% udeležencev (glasovalo je 65% upravičencev) izreklo za priključitev k sosednji tridentinski provinci zaradi zamenjavanja njihovega področja. Prebivalci Nadiških dolin (tako Slovenci kot Furlani in Itlijani) so zaskrbljeni nad namero, da bi prek njihovega območja napeljali močan elektrovod za prenos električne energije iz Slovenije v Furlanijo za potrebe industrije. Tako pobudo odklanjajo kot škodljiv poseg v njihov teritorij.

Alojz Tul

od bliže zanimata dve takšni povezavi, in sicer ona severno od Alpskega loka in tista južno od Alp, ki gre od Lizbone, prek Barcelone, jugovzhodne Francije, severne Italije, s Slovenije in Madžarske do Kijeva v Ukrajini. Slednje so poimenovali tudi 5. koridor in bi se morala dotakniti tudi naših krajev. Graditev takšnih železniških prog utemeljujejo na osnovi predvide-

vanja velikega povečanja tovarov blaga že v bližnji bodočnosti in z namenom, da se razbremenijo sedanje proge in avto ceste ter občutno skrajšajo časovne dobe. Omenjene načrte o hitrih povezavah odločno podpira EU. Na prvi pogled zglejajo načrti za izpeljavo takšnih povezav samo koristni za razmah prometa in trgovinske izmenjave. Z njihovo uresničitvijo pa so povezani tudi resni problemi v zvezi s posledicami na ravnesvja v naravnem okolju in na samo zdravje ljudi. To je prišlo očitno na dan v primeru načrtovanega odseka med Lyonom (Francija) in Turinom po znani gorski dolini Susa. Prvi večji protesti krajevnega prebivalstva so se pojavili letos junija in so se nevarno zaostriili v zadnjih tednih. Ob načrtovanih delovnih tisoči ljudi ter noč in dan tam vztrajajo, da bi s tem preprečili dejanski začetek del v zvezi s poskusnimi vrtninami omenjenih predorov. Njihov protest podpirajo tudi krajevnne uprave z župani na čelu. Tako odločen nastop domačega prebivalstva je presenetil celotno italijansko javnost z vlado in strankami vred. Indirektno je v zadevo posegel sam predsednik republike Ciampi, ki je pozval k skupnemu

Državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu

Za boljše sodelovanje s Slovenci zunaj meja

Novi državni sekretar v uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, ki je minuli teden prevzel položaj, se je v pozdravnem pismu Slovincem v zamejstvu in po svetu zavzel za vzpostavitev in poglobitev medsebojnega zaupanja in sodelovanja z rojaki zunaj domovine. Kot je po navedbah urada še zapisal Pelikan, bo naloga urada Slovincem zunaj meja domovine pomagati krepiti stike s Slovenijo ter jim stati ob strani v prizadevanjih za boljši status in boljšo vlogo v družbi, v kateri živijo. "Za nas ste pomemben in nezamenljiv del slovenskega naroda.

Četudi živite zunaj meja naše države, želimo, da bi s svojim znanjem, izkušnjami in zrelostjo čim bolj enakovredno sooblikovali slovenski narod in širšo skupnost. Prav tako smo

veseli vašega razvoja in uspehov v družbi, v kateri delujete in ustvarjate," je slovenske rojake v pismu še

Foto JPM

nagovoril državni sekretar. Pelikan je ob tem poudaril, da želi ohraniti dosedanje dobre izkušnje sodelovanja med Slovenijo in Slovenci v zamejstvu in po svetu, hkrati

pa želi skupaj z njimi iskati in graditi nove, današnjemu času in znanju primerne oblike delovanja. "Tudi če ne bo šlo

vse zmeraj gladko, lahko z dobro voljo in s pripravljenostjo do dialoga zaobidemo marsikatero oviro," je prepričan novi državni sekretar.

Naklonjenost in pozornost do rojakov v tujini je vlada premiera Janeza Janše po besedah Pelikana potrdila z imenovanjem državnega sekretarja in oblikovanjem posebnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Tudi priprava posebnega zakona, ki je prav sedaj v parlamentarnem postopku in s katerim želi Slovenija uzakoniti svojo tudi v ustavi zapisano skrb za Slovence po svetu, je temeljnega pomena za

pravilno reševanje vseh odprtih vprašanj. Ob tem se je Pelikan svojemu predhodniku Francu Pukšiču v današnjem pismu še zahvalil za njegov trud in delo.

Špacapan v Deželnem svetu

Svetovalec SSK v deželnem svetu Mirko Špacapan je v razpravi ob 8. členu zakonskega osnutka o preureditvi javnih uprav, ki uvaja mestne občine, napovedal svoj odobritveni glas. Utemeljel ga je z dejstvom, da, čeprav ga kot Slovenci v glavnem ne odobravamo, je tudi res, da je za njegovo ustanovitev potrebno dvotretjinsko soglasje občinskih svetov in da je dovolj, da ena sama občina ne soglaša z načrtom, da se ta ustavi.

Danes ni nobene volje, da se velemesto ustanovi, občine pa bodo lahko v prihodnosti preverjale možnosti, ki bi jim jih nudila morebitna vključitev v tako obliko uprave.

Slovenske občine na Krasu - meni Špacapan - imajo edinstveno priložnost, da se uprejo tržaškim apetitom, s tem da se zedinijo v Kraško gorsko skupnost.

Deveti člen istega zakona, popravljen v dvorani z amandmajem odbora, zadeva prav ustanovitev KGS. Ta je sedaj priložnost, ki jo gre izrabiti in pripeljati do konca, saj je zaenkrat argument KGS iz zbornice romal v komisijo, kjer pa se lahko zgodi še marsikaj.

Medtem je predsednik Riccardo Illy svetovalcu SSK Špacapanu zagotovil, da, če državni zakon predvideva dodelitev uprave zaščitenih področij družinskih skupnostim, je to dobra zakonska podlaga, da se nekaj takega predvideva tudi na Krasu.

Po Illyjevem mnenju sta KGS in Kraški park vezana drug na drugega, če pa je za to zakonska podlaga, se lahko že ob ustanovitvi obeh predlaga upravljanje parka Agrarni skupnosti, tako kot piše v zakonskem predlogu Slovenske skupnosti o Kraškem parku. Tako je storila tudi dežela Veneto, ko je z deželnim zakonom o ustanovitvi Parka v Dolomitih zaupala upravo le tega prav gorskimi družinskimi skupnostim (it. Deputazione regoliera).

Povejmo na glas

Ekonomski vidik nekoristno precenjujemo

Verjetno se niti ne zavedamo, kako neverjetno visoko postavljamo ekonomski vidik na lestvico svojih ciljev, nemara prav na vrh. Lahko da to počenjamo nezavedno v prepričanju, da vendar vlagamo vsa svoja prizadevanja v vrednote, ki niso materialne narave. V kolikor pa vsakodnevnemu dogajanju pozorneje prisluhnemo, se zavedamo, da temu ni tako in da so naši osrednji napor in skrb usmerjeni točno v materialne dobrine, z drugimi besedami v ekonomijo.

Znana so opozorila Evropske unije, naj Italija resneje poskrbi za svojo ekonomsko rast, opozorila, ki se redno pojavljajo vsake toliko časa, pri čemer so istega opomina deležne tudi druge države, med njimi celo Nemčija in Francija. S tem v zvezi je predsednik republike Ciampi kritično navedel podatek, da se je v zadnjih desetih letih delež Italije, kar se tiče svetovne trgovine, zmanjšal od 4,6% na 3,8%. Nedolgo tega so prebivalci kraja, kamor naj bi svojo sled rezala hitra železniška proga Torino-Lyon, odločno izrazili svoje nasprotovanje posegu v okolje, pa se je med drugimi oglasil predsednik parlamenta Casini s pojasnilom, da lokalnih želja ni mogoče upoštevati, če gre za ekonomski interes države v celoti. Še bi lahko naštevali podatke, kako je osrednja skrb institucij, ned njimi najvišjih državnih, posvečena prav ekonomskemu vidiku s posebnim poudarkom na ekonomski rasti. Slednja, se pravi ekonomska rast, bi se morala nenehno višati, saj je od nje odvisno število novih delovnih mest,

od nje je odvisna kupna moč vsakogar od nas, od nje je z eno besedo odvisna naša življenjska raven, ki bi morala biti vedno višja in višja. Tukaj pa se je mogoče vprašati, kaj pravzaprav vsi skupaj hočemo, oziroma kaj potrebujemo. Ne da bi se sklicevali na prepadno nižjo življenjsko raven nerazvitih predelov sveta, bi verjetno morali pomisliti, kaj nam zares manjka. V kolikor vzamemo za primer večinski srednji sloj razvitega sveta, imamo hrane na pretek, za bivališče ne samo stanovanje ampak tudi hišo, da o prevoznih sredstvih ter denarju za oddih in razvedrilo ne govorimo. In vendar močan uraden in verjetno ravno tako osebni strah, da željeni napredek ni zagotovljen in moramo za ekonomski dvig in njegovo stopnjevanje skrbeti toliko bolj. Na ta strah pa moramo biti pozorni. Bil bi lahko namreč povod za to, da bi svoje povečano nezadovoljstvo zaradi blede obetov za prihodnost prenesli v zaostren medsebojni boj in to kljub zaviljivim materialnim dobrinam, ki smo jih deležni. Z drugimi besedami: v veliki meri že zanemarjene vrednote, kot so vzajemnost in lojalni medsebojni odnosi, plemenitost in skrb za ljudi v stiski, skromnost in posluš za sočloveka, bi utegnile biti povsem izločene na račun zaostrene tekme za še boljši materialni položaj.

Navedena nevarnost obstaja, upati pa je, da z njo tudi prepričanje, kako materialnih dobrin ni nikoli dovolj, medtem ko resnične vrednote edine osrečujoče osmišljajo.

Janez Povše

"Samo nesposobni kulturniki nasprotujejo reformam!"

"Zatekanje v metafiziko in govoričenje o nemerljivih koristih kulture in drugih dejavnosti je pač obramba privilegiranih slojev, ki hočejo še naprej uživati subvencije in privilegije, nočejo pa družbi polagati računov za svoje početje. Pri tem pozabljajo, da tisti, ki omejene družbene vire razporejajo, svojega početja ne morejo utemeljevati z metafiziko in 'nemerljivimi rezultati' ali 'nečim subtilnim, česar ekonomija ne more razumeti', pač pa jih zanimajo konkretne koristi in stroški nekega početja," v polemiki ljubljanskega Dela meni Mičo Mrkaič s kranjske fakultete za organizacijske vede.

"Koliko mi koristi en dodatni tolar, ki ga vložim v kulturo? Koliko mi koristi en dodatni tolar, ki ga vložim v zdravstvo in koliko mikoristi en dodatni tolar, ki ga vložim v šolstvo? To so dejanske dileme, s katerimi se soočajo tvorca proračuna, in prav je tako - davkoplačevalcem morajo polagati račune za svoje odločitve, te odločitve pa so ekonomske. Ravno tako se morajo prejemniki subvencij zavedati, da vsak tolar, ki ga dodatno prejmejo, pomeni tolar manj za drugega!" razmišlja Mrkaič.

"Tako milijarde tolarjev, ki gredo kulturnikom, pomenijo milijarde manj za zdravstvo ali šolstvo, milijarde, zaradi katerih na primer našim bolnikom ne moremo dati vseh zdravil, ki jih bolnikom dajejo v Nemčiji ali na Švedskem. Milijarde, zaradi katerih umre marsikateri pacient, ki bi ga lahko rešile kulturne milijarde," nadaljuje ekonomist in dodaja, da "napisano velja tudi za druge skupine privilegirancev, ki za zatiranje, da zanje ekonomske zakonitosti ne veljajo, skrivajo svoj povsem pritehljni pohlep." Gospodje, jedro reform je nujno ekonomsko, pa če vam je to še tako zoprno!", pouči Mrkaič in polemiko nadaljuje z razmišljanjem o pomembnosti kulture za Slovence.

"Če ste res tako pomembni za narodov blagor, gospodje kulturniki, potem ima ta narod od vas pravico zahtevati vrhunske dosežke in storitve, ki jih bo želel konzumirati, ne pa knjig, ki jih nihče ne bere, filmov, ki jih nihče ne gleda, in skladb, ki jih nihče ne posluša."

"Kako si drznete zahtevati subvencije za početje, ki nikogar ne zanima? Ali boste morda zahtevali, da zamenjamo ljudstvo, da boste končno dobili občinstvo, ki bo sposobno dojeti vaše 'bravure'?", sprašuje ekonomist in sklene s trditvijo, da so "samo nesposobni kulturniki lahko proti reformam; sposobni bodo uspeli na trgu, domačem ali tujem, in se ne bodo izgovarjali na to, da jih nihče ne razume." Gornjo vest, ki jo je prinesla Slovenska tiskovna agencija minuli teden, sem izbral namenoma, ker kaže, kakšno je stanje v slovenski kulturi v matični domovini, kjer so po eni strani še vedno dobro plačani "dvorni norčki", kulturniki seveda, a vedno "dvorni norčki!", po drugi strani pa Mrkaičeva izvajanja opozarjajo tudi na to, kako se danes gleda na kulturo in na vse tisto ustvarjanje, ki ne prinese takojšnje materialne koristi, če ga seveda sploh kdaj! Sam sem vesel, da je dr. Mičo Mrkaič, pronicljiv, mlad izobraženec, opozoril na to, da kulturniki, pa naj gre za pesnike, pisatelje, likovne umetnike, gledališnike ali tudi tiste, ki so "samostojni kulturni delavci", a nihče zares ne ve, kaj je njihovo "kulturno delo", prevečkrat pozabljajo, da nekdo vendar mora ustvarjati tudi take gospodarske razmere, v katerih je dovolj denarja tudi za kulturne dobrine in za kulturno delo, ki ga zares prevečkrat ne moreš denarno oceniti.

Sam spadam v tisto kategorijo ljudi, ki nam včasih rečejo tudi pesniki, ker napišemo kakšno pesem v slovenskem jeziku, poredko tudi izdamo kako zbirko, za katero praviloma ne prejmemo nobenega honorarja. Istočasno pa tudi spadam v tisto kategorijo ljudi, ki smo prisotni na kulturnih prireditvah, večkrat govorimo v javnosti, pa naj gre za predstavitev razstav ali knjig ali pa na proslavah, tudi Prešernovih. Vse temu početju je skupno to, da vse to delamo za zastonj. Dobijo se tudi taki kulturni organizatorji, ki nam kaj stisnejo vsaj za bencin, a več ne. Niti en sam kulturnik pri nas, ki se poklicno s tem ne ukvarja, ni bogatel in tudi ne bo. To je dejstvo, ki seveda boli, a tako je.

Vodoinštalaterja boste plačali vsaj 35 evrov na uro, zidarja še več, mehanika tudi, za knjigo pa niste vedno pripravljeni odšteti istega zneska. Tehnik, ki nam v uredništvu popravlja računalnike, zahteva za vsako uro več kot 75 evrov (sic!), a toliko vam niti ne pade na pamet, da bi kdaj dali za kako knjigo in tudi umetniško delo likovnega umetnika, za katerega vas vpraša tristo evrov, se vam zdi predrago.

Otroci dajo za pizzo deset evrov, za knjigo ne dajo niti pet. Od malih naj se učimo.

Da v matici nekateri kulturniki in "kulturniki" od nekdanj opravljajo vlogo dvornega norčka, smo vedeli že prej, a prav tako vemo, da je kultura vse bolj pepelka, da je že beseda pesnik nekaj poniževalnega.

In se potem čudite, če vsi naši veliki in manjši pesniki in pisatelji izdajajo knjige v Ljubljani, v osrednji Sloveniji, namesto da bi jih pri nas, kar bi bilo še kako in edino prav, saj tudi s tem dokazujemo našo prisotnost v Italiji!

V matični domovini lahko upajo na honorar, nekateri ga tudi pravično in upravičeno dobijo, tu ga skoraj zagotovo ne bodo dobili, kar seveda ni prav. Če k temu dodate še prepoznavnost in slavo, je slika jasna, zakaj se pri nas izdaja vse manj znanih imen in slovitih pisateljev.

Pravzaprav je slika naše prihodnosti zelo meglena. Pa smo vedno tam, da velja tako vprašanje: "Kdo bo pa sadil krompir, kdo bo pa delal?" kot tudi: "Zakaj meni ne, mehaniku pa ja?"

Razen če ne mislim, da kulture ne potrebujemo. V tem primeru pa zares niso potrebne niti proslave in ne razstave, knjige tudi ne in vse ostalo tudi ne.

Je pa tudi res, da vsi mehaniki ne moremo biti, predvsem zato ne, ker ne znamo opravljati mehanskih del!

palik@noviglas.it

Franc Pukšič se je dokončno poslovil, na njegovo mesto prihaja Zorko Pelikan

"Uspeh je predvsem zakon o odnosih s Slovenci zunaj meja!"

Dosedanji državni sekretar v uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič, ki je v četrtek, 1. t.m., zapustil položaj, je po poročanju Slovenske tiskovne agencije v torek, 30. novembra, v Ljubljani spregovoril o delu urada v času svojega mandata. Kot uspeh je izpostavil zlasti sprejem predloga zakona o odnosih Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja na vladi, spremembo sistema financiranja manjšinskih organizacij, ki sedaj poteka neposredno prek urada, ter sklenitev nove pogodbe o izdajanju osrednje revije za Slovence zunaj meja.

Aktualne kritike na račun izbire založbe, ki bo prihodnjih pet let izdajala omenjeno revijo, je Pukšič na tiskovni konferenci v Ljubljani zavrnil. Izpostavil je, da so pripravili javno objavljen razpis, izbor koncesionarja pa je opravila komisija, ki so jo sestavljali predstavniki urada, ministrstva za kulturo in ministrstva za šolstvo in šport. Ta je izbrala podjetje Otroci na podlagi najboljših referenc ter konceptualnega pristopa. Ostale založbe, ki so se prijavile na razpis, je komisija po Pukšičevih besedah povabila na dodatne pogovore, tudi potem pa se je odločila za omenjeno založbo. Na očitke, da je pogodbo

o novem koncesionarju za izdajanje revije Slovenija svet opravil v odstopu, pa je Pukšič odgovoril, da ima do polnoči (do polnoči 30. novembra, op. ured) vsa pooblastila. Glede predloga zakona o Slovincih zunaj meja je Pukšič povedal, da je bil ta usklajen s Slo-

Foto DPD

finance. Za spremembo financiranja se je urad odločil tudi potem, ko so ugotovili številne nepravilnosti. Pukšič je spomnil, da je junija s položaja nepreklicno odstopil, ker za razliko od urada celotna politika ni sledila nekaterim dokumentom glede zahteve po skrbi in zaščiti slovenske manjšine z vsi odločitvami, kar je bilo zapisano ob sestavljanju vlade, niti opozorilom državnega sekretarja glede te problematike. Ob tem je opozoril še na določila sklepov o organizaciji in delovanju področja urada. Ta so med drugim določala tudi podpis dogovora med zunanjim ministrom in vodjo urada o sodelovanju med MZZ in uradom. Do tega ni prišlo, za kar sta po besedah Pukšiča kriva tako zunanji minister kot on sam.

"Vprašanje pa je, na kateri strani je večja krivda in kdo je tisti, ki bi to moral že zdavnaj preseči," tako Pukšič. Zaščita manjšine mora biti pomemben del zunanje politike, zato je Pukšič prepričan, da bi moral tisti, ki vodi urad, imeti status člana vlade. Po njegovem mnenju namreč ne moremo več imeti "caga-

vega" odnosa do manjšine. "Ali ni dovolj diplomatsko nastopati 15 let, 15 let nastavlja drugo lice in 15 let čakati, da povemo, kdo in kaj smo," se je ob tem vprašal Pukšič. Glede položaja manjšine v sosednjih državah je dejal, da na Madžarskem ne uredničujejo načela recipročnosti, da je zamejskim Slovincem v Italiji pet let po sprejemu zaščitnega zakona bistveno slabše kot pred njim, v Avstriji 50 let po njenem sprejemu ne uredničujejo Avstrijske državne pogodbe niti odločb ustavnega sodišča, na Hrvaškem pa Slovenija po njegovih besedah ni storila nič, da bi slovensko manjšino vrnila v preambulo hrvaške ustave. Urad je po besedah Pukšiča v letu 2004 obravnaval 221 vlog za državljanstvo. Na 74 so odgovorili pozitivno, na 124 pa negativno. V letu 2005 pa so doslej prejeli kar 1644 vlog, pri čemer so na 441 odgovorili pozitivno, na 1200 pa negativno. Ob tem je Pukšič dodal, da je skoraj 1300 vlog prišlo iz držav na območju nekdanje Jugoslavije, pri čemer se je pojavljala predvsem želja po slovenskem potnem listu. Svojemu nasledniku na položaju - to je s 1. decembrom postal Zorko Pelikan - pa bi Pukšič na novinarsko vprašanje predvsem svetoval, naj zaradi Slovencev v zamejstvu in po svetu status urada spravi na raven, ki mu gre. Ob tem je spomnil, da si je ob opravljanju položaja državnega sekretarja, ki ga je prevzel 3. decembra lani, prizadeval predvsem, da bi urad dobil večjo težo.

Tiskovno sporočilo deželnega tajništva SSK

"Bernardka pušča za seboj veliko praznino!"

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti se je na nedavni redni seji poklonilo spominu vsestranske kulturne in politične delavke in narodne buditeljice Bernardke Radetič. Njena prerana smrt, ki je globoko pretresla vso javnost, je še toliko bolj boleča, ker nas je zapustila osebnost, ki se je vse življenje razdajala za ohranitev in razvoj slovenstva v narodno izpostavljenem območju med Slovenci v Laškem.

Deželni tajnik SSK Damijan Terpin je izpostavil njeno vsestransko dejavnost, saj je bila predsednica konzulte za slovenska vprašanja na goriški pokrajini, članica goriškega pokrajinskega sveta SSK in kulturna delavka, ki je po petdesetih letih molka postavila na noge kulturno delovanje Slovencev v Trzinu. Njena moč pa ni segala le na prosvetno delovanje, zavzemala se je tudi za politično priznanje nekoč močne slovenske skupnosti na Trzinu. V odnosih z občinsko in pokrajinsko upravo je z vztrajnostjo in potrpežljivostjo znala najti prave odgovore, saj se je prav po njeni za-

Foto DPD

slugi tržiška občina odločila za izvajanje zaščitnega zakona na celotnem občinskem območju. Izgubili smo navdušeno osebnost, motor in dušo družbenega dogajanja med Slovenci v Laškem, je poudaril Terpin in izpostavil njeno izredno sposobnost združevanja ljudi. Zelo malo takih ljudi premore naš prostor, je občuteno podčrtal tudi goriški pokrajinski predsednik SSK Ivan Černic, saj je Radetičeva s trdnjo voljo dosegla rezultate, ki si jih marsikdo ni mogel riniti predstavljati. Odlikovali sta jo vztrajnost in pokončnost, razdajala se je manjšini, slovenstvu in demokratičnim idejam, vodilo pa ji je bilo krščanstvo. Radetičeva se je spomnil tudi deželni svetnik SSK Mirko Špacapan in izpostavil njeno izredno pozitivno gledanje na naš prostor, jasno in zavzeto besedo in brezkompromisno prepričanje, da moramo Slovenci rasti in se uveljaviti. Radetičeva za-

tu, katerega parlamentarna pot se bo začela v kratkem. Tajnik Terpin je pozdravil zelo pozitivno voljo Janševе vlade, da izkaže primerno pozornost Slovincem izven meja matice s tem, da tudi pravno uredi status manjšincev in zdomcev. Slednjega koraka ni bila zmožna desetletna vladavina Liberalne demokracije. Slovenska skupnost ocenjuje, da zakonski predlog predstavlja dobro osnovo za ureditev tega vprašanja, obenem pa se zaveda, da ga je mogoče dodatno izboljšati, zlasti kar zadeva pristojnosti in politično težo odgovornega v slovenski vladi za manjšine in zdomstvo. Deželno tajništvo je v zvezi s tem predlagalo nekaj možnih rešitev: odgovornost za zamejstvo bi lahko ponovno prevzel minister brez listnice, rešitev pa bi lahko bila tudi v tem, da bi zunanje ministrstvo dobilo izjemoma še enega državnega sekretarja. Odločitev seveda pripada Sloveniji, važno pa je, da bi odgovorni imel dejanski vpliv na vladno politiko.

O ustanovitvi Kraške gorske skupnosti se že dolgo govori, deželni predsednik Illy je že večkrat izrazil pripravljenost, da volilno obljubo tudi uresniči. Deželni svetnik SSK Špacapan se je pred časom zelo jasno zavzel za ta predlog, na sestanku tajništva pa je z zadovoljstvom dejal, da naj bi bila stvar ad acta še pred koncem

letošnjega leta, kot zagotavlja sam predsednik in pristojni odbornik Iacop. Tajnik Terpin je ob tem poudaril, da ne gre pri tem združevati problematik Kraške gorske skupnosti in Kraškega parka, o katerem se je med dru-

Foto DPD

gim Slovenska skupnost izrazila s svojim zakonskim predlogom, ki je med ostalimi komponentami žal doživel pavšalno negativno oceno brez kakršnekoli vsebinske utemeljitve. Krovni organizaciji pa še naprej molčita. Ob koncu je deželni tajnik Terpin v imenu tajništva čestital deželnemu svetniku Špacapanu za izreden uspeh pri deželnem zakonu, ki predpisuje nova pravila za teritorialno in urbanistično načrtovanje. Svetniku SSK je namreč uspelo vključiti v zakon postavko o spoštovanju krajevnih in kulturnih značilnosti, ki jih predvideva 21. člen zaščitnega zakona.

Deželno tajništvo SSK

Na 21. knjižnem sejmu predstavili več kot 50 novih knjig

Novosti založbe Družina

V okviru 21. knjižnega sejma v Cankarjevem domu v Ljubljani, ki se je zaključil minulo nedeljo, je tudi založba Družina, ki na leto izda približno 60 knjižnih naslovov, predstavila nekaj knjižnih novosti, med njimi tudi izjemne knjižne podvige, kakršen je gotovo zbornik o Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani, ki ima letos sto let. Urednica Ksenja Geister je spregovorila o knjižnici Rožni venec ljubljanskega nadškofa msgr. Antona B. Jegliča, zdravnik dr. Jože Trontelj o delu Bioetika za vse, ki ga je napisal Ramon Lucas Lucas; Tone Stroj in je predstavil svoje leposlovno delo V naravo svate, dr. Drago Ocvirk pa knjigo Mohamed avtorja

Maxima Rodinsona, ki je še na poti iz tiskarne. Ksenja Geister v knjigi Rožni venec Antona B. Jegliča poda duhovno podobo znanega slovenskega škofa in idejnega očeta Zavoda sv. Stanislava. Zavod je po besedah avtorice hkrati simbol duhovnega boja, ki ga mora biti vsak človek, ne le msgr. Jeglič. In v čem je bila skrivnost dobrega delovanja Zavoda, se sprašuje avtorica. Uspeh je v molitvi, je povedala na tiskovni konferenci in poudarila pomembnost vzgoje srca. Msgr. Jeglič je bil velik častilec rožnega venca in tudi velik molivec, današnjemu kristjanu je lahko za trajen zgled. Knjiga Bioetika za vse po besedah dr. Jožeta Trontlja vsebuje vsa bistvena etična

vprašanja sodobnega časa. Medicinska tehnologija naj bi pred človeka postavljala vedno nove odločitve, zato avtor Lucas Lucas ponuja vrsto etičnih premislekov in nasvetov. Kot je poudaril na tiskovni konferenci v Cankarjevem domu dr. Trontelj, je knjiga namenjena najširšemu krogu bralcev, saj je napisana v zelo razumljivem jeziku. Anton Stroj in, ki je pedagog in pravnik, je pa po duši predvsem velik ljubitelj narave. V knjigi V naravo svate opisuje svojo ljubezen do narave in pojasni svoje prepričanje, kako narava

Foto JMP

človeka dviga iz brezna bolezni. Dr. Drago Ocvirk je spregovoril o knjigi o Mohamedu Maxima Rodinsona. Delo je označil za izjemno zgodovinsko študijo, ki Mohamedov življenjepis umesti v zgodovinski, politični in kulturni kontekst,

vse od Bizanca, prek Perzije do Arabije in Etiopije. Knjiga naj bi bralcu pomagala razumeti začetke islama, podala pa naj bi tudi Mohamedov psihološki oris. Avtor ob izjemnih Mohamedovih kvalitetah ne pozabi omeniti njegovih številnih hib, je še povedal dr. Ocvirk.

Na dobro obiskani tiskovni konferenci založbe Družina, ki jo je vodil direktor Družine dr. Janez Gril, je bila predstavljena bogata bera knjig, med katerimi gotovo izstopata že omenjeni zbornik o Zavodu sv. Stanislava in pa velika barvna monografija o slikarju Stanetu Kregarju ob stoletnici njegovega rojstva. Dih večne besede pa je naslov pesniške zbirke tržaškega pesnika Ivana Tavčarja, ki je tudi izšla pri Družini in bila predstavljena na knjižnem sejmu v Ljubljani. O Tavčarjevi pesniški zbirki bomo seveda posebej poročali v eni prihodnjih števil. ZUT

Je verouk nepotrebna nadloga?

Med nakovalom in kladivom slovenske zamejske vernosti (2)

Na predavanje ge. Nadje Maganja Jevnikar, ki ga je imela v Potni pri Radgoni na avstrijskem Štajerskem in je bilo objavljeno v Novem Glasu 10. novembra, bi rad nekaj pojasnil. Zgodovinski del zasluži pohvalo. Ko pa preide v sedanjí čas, pa se zatika. Najprej stanje verouka na slovenskih šolah na Tržaškem. Statistike so znane in se niso bistveno spremenile že nekaj let. Poznamo rahla odstopanja. Ali je tako tudi na Goriškem? Dozdeva se mi, da je tu obisk verouka boljši. Potem nadalje: "V naši manjšini ne deluje nobena verska skupnost, po vzoru verskih skupnosti, ki so zelo razširjene v Sloveniji. V mislih imam recimo študentske skupine, ognjiščarje ..." Obstajajo druge oblike verske izraznosti, ki so žive. To so, recimo župnijski sveti, ki pomagajo duhovniku voditi župnijo; ne smemo mimo rednih molitvenih srečanj in molitvenih skupin, ki so pravo bogastvo našega zamejstva, seveda zajamejo tiste, ki jim prislужnejo, so pa odprte vsem, ne samo članom, kar je izrednega pomena. Živa je tudi misijonska zavest in obstajajo tudi slovenske župnije, kjer organizirajo počitniško duhovno druženje v kakršni koli obliki, tako za otroke, kot tudi za odrasle. Skavti,

kjer imajo duhovno vodstvo in ga tudi upoštevajo, so prava duhovna opora župnije, kjer pa duhovno vodstvo šepa, šepa tudi skavtska formacija, kar ima tudi svoje daljnosežne posledice. Prav tako poznamo zakonska občestva. Zopet ne drži, da je končno neka skupina šla v Köln. V zamejstvu smo poznali Stržišče z gibanjem Pot,

kot evrodružbo v pušici pri maši! Res je, da je bil primorski duhovnik v obdobju med obema vojnama in nekaj časa po njej, deloma pa je še marsikje tudi danes, glavni pričevalec domovinske ljubezni itd. Po drugi strani pa je prav duhovnik zato upravičen ali neupravičen zaradi prosvetne dejavnosti zanemarjal duhovni trend župnije, zaradi domoljublja, ki ga je bremenilo, in to se danes pozna. Na nekem zarjavelem lističu sem prebral tole Ukmarjevo misel: "Gospod, lepo prosim, ne delajte iz vaših cerkvenih organizacij, dramska, pevska, glasbena in športna društva!" S tem je ta zamejski prerok povedal, da naj bo duhovnikovo delo najprej duhovno, in to naj goji in razvija, ostalo naj prepusti drugim! Zato danes duhov-

duhovne vaje vseh oblik na Mi-renskem Gradu, obisk Stične ob mladinskem dnevu, mladinsko romanje v Medjugorje pa tudi mladinsko pomoč v Lurdu ob romanju bolnikov in še bi lahko našteval. Je pa tako: "Kdor hoče, kaj vidi, lahko kaj vidi. Tisti pa, ki vse skupaj negira, tudi tega drobiža ne vidi, je to sicer drobiž, pa vseeno je, končno smo tudi Slovenci v Italiji drobiž, nekako tako,

nikom prosvetašem postavljajo spomenike, duhovniki, ki so duhovno bogatili zamejstvo, pa se ne omenjajo, kaj šele da bi jim očistili grob ali prižgali svečko... Kruto pa resnično! Pristop k najrazličnejšim gibanjem v italijanski ambient obstaja, pa ne zato, ker ne bi bilo zanimanja za te skupnosti pri Slovencih, ampak predvsem zato, ker je "interes-tov" za ta gibanja med Slovenci

premalo, ali pa tudi zato, ker nekateri želijo proč v anonimnost! Zato se posamezniki vključujejo v italijanski ali pa čezmejni slovenski verski prostor. Cerkev ta gibanja odobrava. Drugo vprašanje pa je, kakšno bodočnost imajo ta duhovna gibanja za nas zamejske Slovence? Nikjer se v predavanju ne omenja, da je v goriški nadškofiji zadnjih nekaj let vsakih pet let ena slovenska nova maša, kar ni malo! Res pa je, da večina novomašnikov pripada redovnikom, eden pa gibanjem, in ne bodo delovali doma. Tu je občutljivo vprašanje: Zakaj je tako? Ali se vodstvo lokalne Cerkve tega zaveda? Imam občutek, da se sploh ne! In če se, kaj za to naredi? Duhovniki, ki so vzgojeni v drugačnih okoliščinah, kot so tu, se velikokrat krepko "lovijo" pri svojem delu. Prav tako avtorica ne omenja, da ima tokrat tržaška škofija dva slovenska bogoslovca v Pulju, zopet pri cerkvenem gibanju. Goriška nadškofija ima enega slovenskega bogoslovca, ki bo drugo leto posvečen. Slovenske župnije niso nič na slabšem v našem okolju, kot so italijanske. Če je na italijanskih župnijah živo, je to zato, ker so številčne. Razlika je samo v tem, da smo Slovenci v tej državi manjšina. To vemo vsi, pozabljamo pa: "Slovenski vernik je manjšina v manjšini!" Od tod dalje pa se začne slovenska zamejska verska realnost! Strinjam se s teologom Karlom Rahnerjem, ko pravi: "Cerkev bodočnosti bo Cerkev malih živih skupin. Postala pa bo bolj bratska!" Nekaj takega se hvala Bogu zapaža tudi v naših slovenskih zamejskih župnijah! Zato je skrajni čas, da se tega zavedajo tudi tisti, ki o vernosti pišejo in predavajo!

Ambrož Kodolja

In memoriam

G. France Švara

V noči na drugo adventno nedeljo, 4. t.m., je v Domu duhovniškega bratstva, ob nekdanjem bogoslovnem semenišču v Gorici, umrl g. France Švara do lanskega leta župnik v Šempolaju. Doma iz Nabražine, kjer se je rodil leta 1919, je kot mnogo duhovniških vrstnikov gimnazijo opravil v goriškem malem semenišču, nato pa teološke študije v goriškem bogoslovnem semenišču. Duhovnik je postal 3. junija 1943. Precej razgibano je bilo njegovo duhovniško službovanje. Najprej je nekaj mesecev kaplanoval v rojstni vasi, nakar je bil imenovan za župnijskega upravitelja v Zgoniku in tam ostal do leta 1961. Po nekaj letih kaplanovala po Furlaniji je prišel v Gorico in nastopil službo na škofiji, najprej za kratek čas na Katehetskem uradu, nato pa bil od leta 1970 do 1981 škofijski ekonom - blagajnik. Leta 1981 je prišel za župnika v Šempolaj in tam ostal do julija 2004. Ko se je zaradi ostarelosti in bolezni župniji odpovedal se je umaknil na dom v Nabražino. Zadnje čase se mu je zdravje hudo poslabšalo in je bil pred kakim mesecem sprejet v dom, ki nudi oskrbo ostarelim in resno bolnim duhovnikom. Če bi ga lahko označil, je bil zelo odprt in iskren sogovornik, občutljiv za pravičnost. Zato včasih deloma kritičen in zaverovan v svoj prav, vester in človeški v svojem duhovniškem službovanju, pa tudi občutljiv za prijateljske vezi in za človeško bližino in druženje. Zato mu je bila posebej pri srcu bližina in pomoč, ki so mu jo izkazovale nekatere družine v fa-

ri, posebej pa Terčonova družina v Slivnem, zlasti Terčonova Mari- ca, ki mu je že prej, a zlasti v zadnjih časih bila ob strani, ko so mu moči pojemale in je bila njena pomoč nujno potrebna. Tej družini, zlasti gospe Mariči, naj gre zato hvaležnost ne le šempolajске fare, marveč vse škofijske cerkve. Najlepši spomin nanj pa bo gotovo podružna cerkev sv. Magdale-ne v Slivnem, notranjost in zunanost katere je pokojnik dal umetniško tako čudovito obnoviti, da je vredna obiska. Nič čudnega zato, da je nešteto izrazil željo, da bi bil pokopan na pokopališču ob tej cerkvi. Njegova želja se je izpolnila na dan sv. Miklavža, ko smo ga po poslovljenem bogoslužju v slivenski cerkvi z nadškofom na čelu in z množico slovenskih, italijanskih in furlanskih sobratov ob velikem številu vernikov pokopali na tamkajšnji božji njivi. Dragi France, živi v Bogu in ne pozabi na nas!

O.S.

3. ADVENTNA NEDELJA

Iz 61, 1-2a. 10-11; Spev Lk 1, 47-50. 53-54; 1 Tes 5, 16-24; Jn 1, 6-8

Nekoč smo to nedeljo imenovali "Gaudete" (Veselite se). A tudi danes ohranja značaj, rekli bi skoraj ukaz veselja v vseh treh berilih. To ni seveda narejeno veselje, ki prezira npr. hudo bolezen ali nesrečo ali trdo preizkušnjo. Je pa zavest ali, bolje rečeno, je vera v navzočnost Boga, ki se poisti z ubogim, trpečim človekom. Je skrito, človeškim očem zakrito zaupanje, da Bog z nami trpi in se veseli razodetja bogastva slave, ki presega vse naše pričakovanje. Je veselje nad blagovestjo, t.j. nad evangelijem. Daje se ponižnim, majhnim, ubogim, pobitim v srcu. Ti se gotovo ne morejo smejati, niti ne izkusiti zdravja, ki se veseli življenja. Lahko so vključeni v ječi, kakor Janez Krstnik. Prav ti pa izkusijo silno hrepenenje po svobodi, po rešenju, po nebesih, po tem, kar presega to umrljivo življenje. To je namreč veselje v Go-

spodu, v našem Bogu. Prerok ga primerja poročni obleki ženina in neveste, vencu, nakitu. Imenuje ga oblačilo zveličanja, plašč pravičnosti (Iz 61, 1-11).

Namesto psalma beremo iz evangelista Luka Marijin hvalospev "Magnifikat", t.j. "Moja duša povečuje Gospoda in moj duh se raduje v Bogu, mojem Odrašeniku" (Lk 1, 47). Marija se zaveda, da jo bodo opevali vsi rodovi zaradi njene ponižnosti, ki jo je prav zaradi tega Božje usmiljenje dvignilo. Gospod je pahnil s prestola mogočne in ošabne, a povišal je majhne, nizke, ponižne. Ta spev molimo sicer vsak dan v brevirju, toda advent naj vključi Marijo že v začetku cerkvenega leta v blagoslov za ves svet. Saj je Marija novi človek, nova Eva, prva Cerkev. Z njo laže najdemo Sina. Marija je Brezmadežna (8. 12.), kar pomeni, da je od vse večnosti najlepše bitje, človek, ki ga je Bog pripravil pred vsemi veky zato, da bi bil vzor tistemu človeku, ki ga je Bog hotel v vsej svobodi in lepoti. Od spočetja jo je čuval v materi Ani pred vladarjem tega sveta (Jn 14, 30; 16, 11).

V njej pa je Bog hotel tudi nas take po krstu. Zaradi tega opevamo Marijo in ji pojemo, k njej romamo, se ji priporočamo, vedoč da bomo uslišani. Ona je strah in trepet hudobnih duhov, ki si ne morejo misliti in nato priznati, da je znatno dekle iz Nazareta izbrano za zavezo Boga s človeštvom.

Kajti Bog se ne kesa, da nas je hotel in ustvaril srečne na duši in na telesu, njemu podobne. Marija je spočela, nosila in rodila Božjega Sina. Je Bogorodica. Zato nas bo Sin vedno gledal kot človek, kot brat, kot sin Device in Materje Marije. Apostol Pavel nas v drugem današnjem berilu, v prvem pismu Solunčanom namreč, takole spodbuja: "Zmeraj se veselite. Neprenehoma molite. Vedno se zahvaljujte" (1 Tes 5, 16-18). To troje: veselje, molitev in zahvaljevanje spadajo skupaj. Tu se razodeva Božja volja. Bog namreč ljubi vselega darovalca (2 Kor 9, 7). V človeku, ki je prejel sv. zakramente, najprej sv. krst, prebiva sam Sveti Duh. In veselje kakor nežni veter, ki pa ga je treba varovati, ker veje, koder hoče (Jn 3, 7-8), a sobiva samo v človeku, ki se vzdržuje vsakršnega zla (1 Tes 5, 22), ki lahko opustoši vse s svojim nasiljem. Le

v poštenju lahko pričakujemo Gospoda Jezusa Kristusa (1 Tes 5, 23). Pričakovanje Gospoda ne sme biti v brezdelju, marveč v dejavni ljubezni do ljudi.

Poleg Marije nas adventni čas spominja na naloge Janeza Krstnika pri razodevanju Božjega Sina. Dasi je njegov nastop trd, je vendarle ves ponižen. Saj se je ponižal tako, da je dal glavo za Gospoda. Kajti pričeval je o luči, pričeval za Boga, ki je luč. Janez se ni smatral za kaj posebnega, pač pa za glas vpijočega v puščavi tega sveta. Pot pa mu pripravlja Janez Krstnik, ki je samo glas Besede. Kršči samo z vodo. Le Jezus bo krstil s Svetim Duhom. Janez pridiga spreobrnjenje, pokoro, še zakrito Božje kraljestvo. Jezus je vsekakor navzoč, toda ljudje ga ne poznajo. Ljudje so mislili, da je Janez prerok ali celo Mesija, ki so ga pričakovali (Mt 14-15; Lk 3, 15). Janez pa odločno zanika, da bi bil on Kristus. Tudi Elija ni. Ni prerok, pravi, pač pa klicar k spreobrnjenju (Jn 1, 6-8. 19-28). Pri pripravi na božično spoved priznajmo svoje slabosti in grehe, tako da izrujemo korenine zla v nas. Tedaj izročimo Bogu svojo nemoč, vso nevedo in vse, kar nas teži (1 Pt 5, 7).

Števerjan Pomemben dogodek za župnijo in vas

Domačin Alessio Stasi bo v nedeljo posvečen v diakona

V Števerjanu bo v nedeljo, 11. decembra, ob 15.30 pomemben praznik za vso vaško skupnost. Domačin Alessio Stasi bo namreč s slavnostno sv. mašo, ki jo bo daroval goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, posvečen v diakona. Gre za zadnje korake, ki jih mladi števerjanski semenišnik opravlja na poti do duhovništva.

Alessio Stasi, v Števerjanu rojeni bogoslovec, je kot dijak maturiral na klasičnem liceju P. Trubar v Gorici. Svojo ljubezen do klasičnih jezikov je v naslednjih letih pokazal z nadaljevanjem študija na univerzitetni ravni. Z latinščino in grščino iz licejskih let je namreč nadaljeval s študijem na klasični filologiji na tržaški univerzi. V klopih med klasiki je Alessio preživel dve leti. Preden se je odločil za pot v bogoslovje, je še odslužil vojaški rok v redni vojski, natančneje pri alpincih. Pot v bogoslovju je Alessio začel v Trstu in nato nadaljeval v Ljubljani. Diakonat pomeni, da se je univerzitetna pot v bogoslovju skoraj sklenila in

bo kmalu kronana z mašniškim posvečenjem. Alessio pravi, da je v šolskih letih rad sam zase poglobljaj duhovne in verske vsebine, čeprav je bil včasih, kot večina mladostnikov, uporen in kritičen do nekaterih stališč Cerkve. Duhovniški poklic takrat še ni bil na vidiku. V intervjuju, ki je bil objavljen 18. novembra lani na straneh našega tednika, je Alessio dejal: "Mislim, da je duhovništvo najlepši poklic, pa tudi najzahtevnejši". Molitev je v središču njegovega doživetja sveta. "V osebni molitvi in premišljevanju si še najbolj utrdiš značaj in zavest o Božjem klicu.

Veselim se mnogih ljudi, ki molijo zame in za duhovne poklice. Molitev največ zaleže, je pravzaprav tista nevidna moč in pozitivna energija, ki spreminja svet in srca ljudi po božji zamisli" je še dejal skorajšnji diakon iz Števerjana. Števerjanski duhovnik gospod Anton Lazar se iskreno veseli dejstva, da bodo lahko njegovi farani in on sam v nedeljo nazdravili novemu

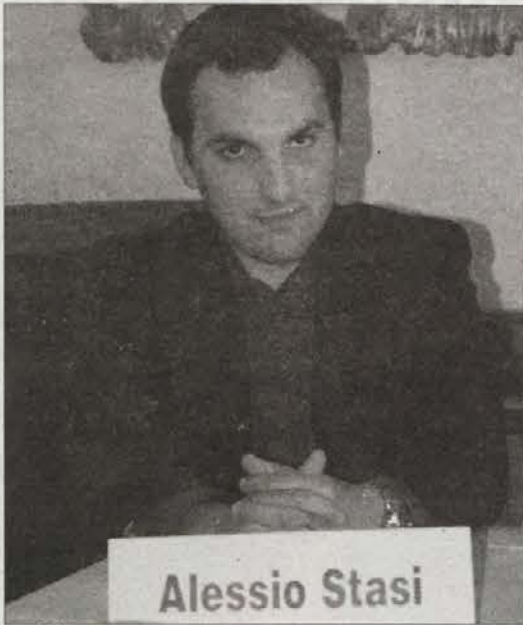

Foto DPD

diakonu, ki izhaja iz domače sredine. "Božja previdnost je Alessiu nakazala pot, ki je bila včasih težka in strma, a ga je privedla do posvetitve v diakona in v kratkem do duhovništva. Osebnost sem vesel zanj, hkrati pa gre za obogatitev za celotno vas." Alessio sicer ni prvi, ki se je odločil za pot duhovništva v števerjanski občini. Zadnji števerjanski občani, ki so se odzvali božjemu klicu in

oblekli duhovniška oblačila, so bili posvečeni daljnjega leta 1940. Nedeljske slovesnosti se seveda veselijo celotna števerjanska vaška skupnost. Vaščani in farani bodo pri pripravi na slavnostno sv. mašo aktivno sodelovali. S svojim petjem bodo glasbeno podlago sv. maše ustvarili pevci

domačega mešanega pevskega zbora Frančišek Borgija Sedej pod vodstvom dirigenta Mirka Ferlana in mladi solist Manuel Pintar. Slovesno bogoslužje s petimi litanijami in polaganjem rok je zadnja stopnička pred mašniškim posvečenjem. Novo mašo bo Alessio pel julija, posvetitev v duhovnika pa bo predvidoma konec junija.

AČ

Kratke

Pomembno obvestilo

Tržaška škofija je začela postopek za beatifikacijo msgr. dr. Jakoba Ukmarja in umestila posebno sodišče, da preveri vse aspekte svetosti življenja Božjega služabnika. S tem namenom, umeščeno sodišče, prosimo vse, ki ohranjajo spomine, zapiske, fotografije na Božjega služabnika, da osebno ali pisмено obvestijo Predsednika cerkvenega sodišča dr. Ettorea Malnati (tel. in fax 040-303643) oziroma postulatorja g. Dušana Jakomina (tel. in fax 040-830792). Dokumentacijo lahko pošljete na sedež tržaške škofije, ul. Cavana št. 16.

Sentamu postal prvi temnopolti nadškof anglikanske cerkve

John Sentamu, ki se je rodil v Ugandi, je kot prvi temnopolti škof uradno prevzel dolžnosti nadškofa anglikanske cerkve. 56-letni Sentamu je postal 97. nadškof Yorka, s tem pa za nadškofom Rowanom Williamsom iz Canterburyja drugi najvišji član anglikanske cerkve, poroča ameriška tiskovna agencija AP. Cerkevne slovesnosti se je udeležilo 3500 gostov. Sentamu je s tem uradno postal prvi temnopolti nadškof v 500-letni zgodovini anglikanske cerkve, ki jo je sicer ustanovil angleški kralj Henrik VIII. zaradi spora z Vatikanom v zvezi z željo po razvezi od Katarine Aragonske. V svečani pridigi je Sentamu pozval Britance k vrnitvi "k dolgotrajni tradiciji krščanske modrosti, ki je privedla do rojstva angleškega naroda". "Kristjani, pojdite in najdite prijatelje med budisti, hindujski, judi, muslimani, sikhi, agnostiki, ateisti, vendar ne za njihovo spreobrnitev v vaše prepričanje, temveč za prijateljstvo, razumevanje, poslušanje," je še dejal Sentamu. Novi yorški nadškof se je v Veliko Britanijo preselil leta 1974 po sporu z režimom nekdanjega ugandskega diktatorja Idiama Amina. Po prihodu v Veliko Britanijo je na univerzi Cambridge opravil doktorat iz teologije. Leta 2002 je postal škof v Birminghamu, drugem največjem britanskem mestu, letošnjega junija pa je britanska vlada napovedala njegovo imenovanje za nadškofa v Yorku, še poroča AP.

Papež Benedikt XVI. o bolnikih z aidsom

Papež Benedikt XVI. je na dan pred svetovnim dnevom boja proti aidsu na splošni avdienci poudaril svojo bližino z bolnimi in njihovimi družinami. Papež je pred približno 20.000 verniki, zbranimi na Trgu sv. Petra, dejal, da so podatki o širjenju te smrtonosne bolezni "alarmantni", poroča francoska tiskovna agencija AFP.

Papež Benedikt XVI. je na avdienci še dejal, da je deportacija judov v Babilon v antičnih časih simbolično napovedala koncentracijska taborišča v 20. stoletju, ki so po njegovih besedah "neizbrisna sramota" v zgodovini človeštva. Pregon judov v prejšnjem stoletju je bil "zloglasna operacija smrti, ki je ostala kot neizbrisna sramota v zgodovini človeštva", je dejal sveti oče.

Stališče Slovenske škofovske konference glede podatkov o denacionaliziranem cerkvenem premoženju

Slovenski škofje, zbrani na 26. redni seji Slovenske škofovske konference (SSK) v Ljubljani, izražajo zaskrbljenost zaradi nasprotovanj, ki se pojavljajo v slovenskem političnem prostoru in javnih glasilih v zvezi z Zakonom o verski svobodi, ki ga pripravlja vlada, kljub temu da je zasnovana tega zakona velika večina cerkva in verskih skupnosti ocenila pozitivno.

Prepričani smo, da bodo s sprejetjem Zakona dane zakonske osnove tudi za normalizacijo položaja Katoliške cerkve v Republiki Sloveniji v duhu Sporazuma med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih, po katerem sta država in Cerkev vsaka v svoji ureditvi neodvisni in samostojni, a sodelujeta, ko gre za skupno dobro in napredek človeške osebe. Katoliška cerkev je pripravljena sodelovati in prispevati svoj delež povsod, kjer je to mogoče, zato v predvidenem Zakonu vidi ustrezen zakonski okvir za to sodelovanje. S tem bo položaj Cerkev v naši državi tudi bolj primerljiv s položajem Cerkev v sosednjih demokratičnih državah. V zvezi s tem Zakonom so nekateri ponovno zastavljali vprašanje o cerkvenem premoženju, v javnosti pa so se začeli širiti nepravilni podatki o velikosti premoženja, ki je z denacionalizacijo že bilo ali še bo vrnjeno različnim pravnim osebam iz Katoliške cerkve, ki jih je v Sloveniji več kot tisoč. Ob tem želimo opozoriti, da krivica in škoda, ki je bila v času komunizma povzročena Cerkvi z različnimi represivnimi ukrepi, med katerimi je bila tudi nacionalizacija večjega dela njenega premoženja, ne bo nikoli popolnoma in v celoti poravnana. Škofje razumemo zadržke, ki jih ima z vidika varstva osebnih podatkov minister za pravosodje gospod dr. Lovro Šturm glede objavljanja podatkov o denacionaliziranem cerkvenem premoženju. Ker v javnosti o velikosti tega premoženja kroži veliko napačnih informacij, škofje dajemo svoj pristanek, da Ministrstvo za pravosodje podatke o denacionaliziranem cerkvenem premoženju, ko jih bo pridobilo, tudi posreduje tistim, ki so zanje upravičeno zainteresirani. Od javnih glasil pričakujemo pošteno in celostno poročanje, kar pomeni, da bodo upoštevali in javnosti posredovali tudi stanje, v katerem je bilo premoženje vrnjeno, ter obveznosti in bremena, ki jih cerkvene pravne osebe s tem sprejemajo. / dr. Franc Kramberger - predsednik SSK in ostali škofje

pravosodje podatke o denacionaliziranem cerkvenem premoženju, ko jih bo pridobilo, tudi posreduje tistim, ki so zanje upravičeno zainteresirani. Od javnih glasil pričakujemo pošteno in celostno poročanje, kar pomeni, da bodo upoštevali in javnosti posredovali tudi stanje, v katerem je bilo premoženje vrnjeno, ter obveznosti in bremena, ki jih cerkvene pravne osebe s tem sprejemajo. / dr. Franc Kramberger - predsednik SSK in ostali škofje

Zakaj smo dolžni finančno pomagati duhovnikom?

Pomagajmo duhovnikom pri oznanjanju evangelija!

V tem obdobju pogosto naletimo na tiskovna, radijska in televizijska poročila, ki obravnavajo tematiko ekonomske in finančne pomoči katoliški Cerkvi. V prvi vrsti govorimo o prispevkih za vzdrževanje duhovnikov, ki se izvaja vse od leta 1989. Se po toliko letih spreminja odnos vernikov glede finančnih pomoči Cerkvi in predvsem duhovnikom? O tem smo se pogovorili z inž. Paolom Mascarinijem, odgovornim za promocijo finančne pomoči za katoliško Cerkev.

Opaziti je, da se ljudje problematike vse bolj zavedajo. Čeprav se obdobje 20 let zdi zelo dolgo, je v tem času težko spreminjati obnašanje in mentaliteto ljudi, ki sta se utrčila skozi večstoletne navade. Pogosto me npr. sprašujejo, čemu služijo prispevki za vzdrževanje duhovščine, glede na to, da obstajajo tudi prispevki za posamezne župnije. Nekateri celo trdijo, da dobijo duhovniki podporo od države in od Vatikana. Drugi si nikoli niso postavljali vprašanja, kako se duhovniki hranijo in oblačijo, kako se torej soočajo s primarnimi zahtevami vsakega človeka.

Se verniki premalo zavedajo odgovornosti za finančno pomoč Cerkvi?

Stanje ni tako hudo. Raje bi izpostavil dejstvo, da so vprašanja, ki sem jih prej omenil, jasen pokazatelj potrebe po večji in pravilnejši informiranosti, predvsem glede pojmov, kot sta enačenje ekonomskega stanja duhovnikov in solidarnost na državni ravni, ki sta temeljnega pomena za nov sistem.

Televizijske postaje oddajajo oglase za vzdrževanje duhovnikov. Katera je po vašem mnenju vloga, ki jo ob infor-

mativni nalogi v teh oglaševalskih kampanjah igra Italijanska škofovska konferenca?

Glede te tematike je generalni sekretar Italijanske škofovske konference, njegova ekscelencija msgr. Giuseppe Betori, na našem simpoziju povedal, da "so kampanje iz zadnjih let kulture in komunikacijsko spremenile samo bistvo cerkvenega simpozija, ki se je odvijal v Palermu pred 10 leti: gre za vizijo Cerkev, ki gleda navzven in je hkrati pozorna na lastno identiteto in se je istočasno

lo spovedali.

Kako na vse to gleda publika?

Pobudo ocenjujejo pozitivno. Življenje duhovnikov, ki je predstavljeno v oglaših in ki je tudi v vsakdanjosti posvečeno poučevanju pomoči najbolj potrebnim, je zelo cenjeno in splošno odobravano. Zato se strinjam, da vsaj enkrat letno ljudem pošljemo sporočilo, s katerim jih spodbudimo k razmišljanju o pomoči duhovnikom.

Gledajo tudi duhovniki enako na komaj opisano situacijo?

sposobna predstaviti italijanski družbi kot pozitivni akter". Identiteta, o kateri govori škof, je bila v vseh kampanjah močno prisotna skozi besedo evangelija. Šlo je za podobe, ki so evangelij predstavljale v moderni luči.

Gre za modernost in resnične posnetke, ki jih televizija oddaja v teh dneh?

Da. Vsi duhovniki, ki so sodelovali pri snemanju, niso igrali vnaprej določenih vlog. Predstavili so se v svoji resnični podobi. Nekateri so s seboj vzeli brežvinski in so med pavzami molili in v to vključili tu-

Seveda se strinjajo s pozitivnimi ocenami, ki jih izražajo laiki, čeprav stalno opozarjajo na to, da je treba v oglaših dati največji poudarek na njihovo prvo poslanstvo, ki je oznanjevanje evangelija.

So prispevki za vzdrževanje duhovnikov namenjeni samo župnijskim duhovnikom po Italiji?

Ne samo njim. Prispevki za vzdrževanje duhovnikov so namenjeni tudi "fidei donum", torej tudi 600 župnijskim duhovnikom, ki so "na posodo" misijonom po svetu.

di operaterje, fotografije in odgovorne za produkcijo. Mnogi med njimi že dalj časa niso srečali duhovnika.

Nekateri so se ce-

Z novim sistemom imajo torej verniki dolžnost, da finančno podpirajo duhovnike?

Če se bo spremenilo mišljenje, o katerem smo prej spregovorili, in bodo ljudje sprejeli dejstvo, da so soodgovorni za življenje Cerkev in morajo pri njenih dejavnostih sodelovati, bo zaradi čuta pripadnosti vsak prispevek vsem duhovnikom, in ne samo farnemu, precej več kot navadna dolžnost: gre namreč za gesto, ki utrjuje bratško skupnost in spoštovanje do vseh duhovnikov. Čeprav ne poznamo vseh župnikov, ki jim bodo od davkov odtegljivi prispevki namenjeni, bomo vsem omogočili, da se popolnoma posvetijo evangeliju, ne da bi jih pri tem karkoli oviralo in da lahko pri tem računajo na ista finančna sredstva.

Težko je spremeniti ustaljene navade. In težko je ljudem razlagati pomembnost prispevkov za vzdrževanje duhovščine, naslovljenih na Centralni inštitut za vzdrževanje duhovščine. Ali bi jih lahko odpravili?

Gre za predsodek in predvsem za skušnjava. Pri tem morajo vsi ohraniti zdravo mero realizma. Zbrani podatki kažejo, da so od davkov odtegljivi prispevki četrti sklad za zbiranje sredstev v Italiji. Če ostanemo na področju realizma, je pravilno vprašanje naslednje: se količina prispevkov lahko še poveča? Če je raven teh prihodkov stabilna, ne glede na predsodek, se prispevki očitno lahko tudi povečajo. Pri tem odigravajo pomembno vlogo ljudje v naših krajevnih skupnostih, ki najbolj poznajo stvarnost posameznih župnij. Prispevki morajo rasti, ker je to znak zdravja, občutka skupnosti in pripadnosti cerkvenemu občestvu. Je dokaz, da je Cerkev predana krajevnim problematikam, a je slednje ne omejujejo in ovirajo pri delovanju. S temi prispevki bi ne nazadnje več sredstev iz sklada osem od tisoč šlo za karitativne pobude, ki jih Cerkev izpeljuje po svetu.

Maria Grazia Bambino (prevedel AČ)

Obvestila

V nedeljo, 11. decembra 2005, bo ob 10. uri v župnijski cerkvi v Sovodnjah slovesna sv. maša, ki jo bo daroval župnik Franc Koritnik ob svojem 95. življenjskem jubileju, prihodnje leto pa bo obhajal 70-letnico mašnišva.

PD Rupa-Peč prireja 18. t.m. ob 15. uri v cerkvi sv. Marka v Rupi Koncert cerkvenih pesmi ob 50-letnici župnije. Nastopila bosta MoPZ Mirko Filej in MePZ Rupa-Peč. Toplo vabljeni!

Razpis rezerviranih habilitacij. Na Deželnem šolskem uradu za Furlanijo-Juljsko krajino je bil objavljen razpis izrednega roka za pridobitev habilitacije za poučevanje na slovenskih šolah. Pogoji za udeležbo na usposobljenostnih tečajih so podrobno navedeni v razpisu. Prošnjo je treba nasloviti v roku 30 dni od objave na Urad za slovenske šole pri Centru za upravne storitve v ul. Rismondo 6 v Gorici. Informacije in obrazci so dosegljivi na Uradu za slovenske šole, na tajništvih slovenskih šol ter na spletni strani www.scuola.fvg.it.

Darovi

V spomin na kulturno delavko Bernardko Radetič darujejo prijatelje in znanci iz Laškega, Doberdoba in Devina 285 evrov za društvo Tržič, v isti namen darujejo pevke in verniki slovenske maše v Ronkah 105 evrov. Prispevki so že v društveni blagajni.

Namesto cvetja na grob pok. Adrijani Humar: Ivanka in Lucija Maraž 50,00 evrov za cerkev sv. Ivana; Sonja in Ivan Maraž 50,00 evrov za raziskavo rakastih obolenj v Avianu. **Za Fundacijo Gorica:** Marija

Žgavec 500,00 evrov.

Za cerkev v Rupi: N.N. 30,00 evrov.

Za cerkev na Peči: Iva in Paulo Paoletti 50,00 evrov za cvetje.

Za lačne otroke misijona p. Kosa: N.N. iz Rupe 30,00; Ema Pelicon namesto cvetja na grob Poldota 50,00; Marija Cotič Grilj, Devetaki 42, 50,00 evrov.

Ob izgubi drage sestre Bernardke Radetič darujejo bratje in sestre 225,00 evrov za društvo Tržič in 225,00 za cerkev v Jamljah.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 9.12. do 15.12.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 9. decembra (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 12. decembra (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 13. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 14. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Židovska skupnost v Gorici l. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 15. decembra: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Štandrež / Predstavitel dokumentarnega filma

Nov delček v vašem spominskem mozaiku

Prepolna dvorana župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu je v nedeljo, 27. novembra, pod večer nestrpnost čakala, da bi se na velikem belem platnu prikazali prizori iz videofilma z naslovom Štandrežci mlademu rodu. V poletnem in jesenskem času so najmlajši, ki zahajajo k vjam v otroški pevski zbor Štandrež, in nekateri mladi najstniki s pobudnico Alessandro Schettino in ob podpori domače župnije sv. Andreja, krajevne skupnosti Štandrež ter štandreškega Prosvetnega društva obiskali okrog štirideset starejših sovaščanov - nekateri izmed njih se bližajo že devetim križem ali so jih celo že dočakali - in jih povpraševali po otroških in mladostnih spominih. Film si je zamislila in realizirala Alessandra Schettino, ki zadnja leta vodi OPZ Štandrež in si prizadeva čim bolj razgibati delo z otroki in mladino. Najmlajši so z mikrofonom v rokah, včasih malce okorno in sramežljivo, a tem bolj pristno postavljali vprašanja, na katera so intervjuvanci prav radi odgovarjali. Večini izmed njih so se v spomin vtisnili huda revščina in stiska, vezani na težke predvojnne in vojne ča-

se ter postopno izboljšanje po vojni vihr, ko je bilo treba na novo zaživeti, zavihati rokave in spet postaviti porušene domove in obnoviti kulturno-prosvetno življenje v vasi. Vedrina pa je izžarevala iz prebliskov iz otroških dni. Kot pretežno kmečki fantiči in deklice so pač morali pomagati na polju, a je vendar ostajalo dovolj časa za preproste igre na vaškem trgu Pilošču, za stikanje po vojnih ostankih in kopanje v mrzli Soči. Takrat je bila baje še bistra in so njeno vodo celo pili. Spomini so segli tudi v mladostniške dni, ko so se ob poletnih večerih mladi zbirali na vaških travnikih, ki jih sedaj ni več, in prepevali narodne pesmi ter se poveselili ob vaških praznovanjih. Beseda je tekla tudi o kulturnem udejstvovanju, predstavah, pri katerih so nekateri sodelovali, in sploh o tem, da je bilo včasih vse drugače in lepše že zaradi tega, ker so bili takrat vpraševanci mladi, polni hrepenenja in upanja.

Med ta neposredna pričevanja so vpletene tudi stare fotografije iz domačih arhivov, dragocene priče preteklosti. Medtem ko so se v filmu najmlajši šli zvedave časnikarje, so najstniki pred vsakim sklopom intervjujev predstavili vaški predel z domačim ledinskim imenom, v katerem prebivajo intervjuvanci. Tekst za te orise vaše stvarno-

sti so prispevali Alessandra Schettino, Tiziana Zavadlav in g. župnik Karlo Bolčina, ki je v dokumentarcu izčrpno opisal župnijsko cerkev sv. Andreja in lepe poslikave Toneta Kralja. Za montažo videofilma, dolgega dobri dve uri, za glasbeno in zvočno opremo je poskrbel Peter Braini.

Predstavitveni večer je spadal v sklop letošnjih praznovanj vaškega zavetnika sv. Andreja. Uvedel ga je OPZ Štandrež, ki je z zborovodkinjo Alessandro Schettino ob klavirski spremljavi Tiziane Zavadlav zapel dve pesmici, hudomušno o veseljakih in O Štandrež, naša ljuba vas! na besedilo domače pesnice Ivanke Zavadlav in glasbo Maksa Debenjaka. G. Bolčina pa je imel kratek nagovor o nastajanju filma.

Lep aplavz so zaslužili prav vsi soustvarjalci, posebej pa je treba poudariti hvalevredno zavzetost Schettinove, ki je znala v svoj načrt pritegniti toliko mladih in otrok. Kljub pomanjkljivosti je namreč realizacija tega dokumentarca nedvomno dodaten dragocen kamenček na zgodovinskem pridu štandreške vasi, ki je v zadnjih letih krepko spremenila nekdanji videz in ga gradnje novih, nesprejemljivih objektov vedno bolj kazijo.

GORIŠKI VRTILJAK Mali Polžek

Pastirica in dimnikar

Mali Polžki, otroci, ki obiskujejo zadnje letnike vrtcev, in prvošolčki iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva so se v torek, 22. novembra, spet srečali v gledališču na predstavi, ki je kot vselej imela dve ponovitvi, ker skupno število malih abonentov Goriškega vrtiljaka presega razpoložljivost sedežev naših osrednjih dvoran. Tokrat jih je GV povabil v goriški Kulturni dom. V goste je prišlo Prešernovo gledališče Kranj, ki je otrokom predstavilo ljubko, nežno zgodbo o dveh čisto posebnih zaljubljenih, porcelanastih kpicah pastirice in

dimnikarja, eno izmed pravljic Hansa Christiana Andersena. Prav letos obhajamo 200-letnico njegovega rojstva in pomembno obletnico danskega pravljicarja je želel podčrtati tudi Goriški vrtiljak z dvema njegovima pravljicama. Prva na vrsti je bila omenjena Pastirica in dimnikar, v februarju pa jim bo SSG predstavilo Snežno kraljico. Zgodba z milim parčkom, gosposodvalnim, sicer večinoma dremajočim Kitajcem in nagajivim, mestoma prav škodoželjnim hudičkom je v režiji Špele Stres in z igralci Vesno Slapar (pastirica), Brankom Jordanom (dimnikar),

Pavlom Rakovcem (stari Kitajec), Igorjem Štumulakom (hudiček), Bojano Fornazarič, Cirilom Roblekom in Robertom Kavčičem (karte) zadobila izrazite pravljicne razsežnosti ob učinkoviti izvedbi nastopajočih, pa tudi ob razkošnih, skrbno sešitih, barvitih kostumih Jelene Proković in v scenografskem okviru Vasilije Fišer, ki je jasno, s poševo privzdignjeno ploskvijo opredelila del mize, na kateri so stali pravljčni junaki ob veliki svetilki. Tja sta se po nočnem begu skozi dimnik, kamor sta splezala, da bi spoznala širni svet, spet vrnila zaljubljenca in sestavila ubogege Kitajca, ki se je razbil, ko ju je zaman iskal. Dobrota je pregnala hudobijo in je bila poplačana kot v vseh dobrih pravljicah. Toda otroci so se najbolj razživeli ob

razigranih nastopih hudička, ki je hotel imeti pastirico za ženo in je to zahtevo in svoj zlobni značaj izražal v songih z živahno glasbo Igorja Leonardija na razne znane ritme in s koreografijo Špele Stres. Porednosti in negativni zgledi so pač bolj mikavni. Poučne podrobnosti pravljice pa so gotovo zadobile primeren poudarek tudi v razredu, ko so jih otroci ob pogovoru z učiteljicami postavili v vzgojni mozaik, kot se to dogaja po vsaki predstavi Goriškega vrtiljaka. Doma pa so se naši šolarji lahko kratkočasili pri reševanju in dopolnjevanju raznih igrice za razvedrilo, ki so jih našli v mičnem gledališkem lističu. Slednji je izšel ob premieri omenjene pravljice. Tokrat so ga prejeli prav vsi mali abonenti GV.

PD ŠTANDREŽ Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Zabavne Zakonske zmešnjave z izlaškimi gosti

Kljub obilnemu sneženju, ki je v soboto, 26. novembra, odel večji del Slovenije v debelo snežno odejo, so se z avtobusom pogumno podali na pot igralci gledališke skupine KD Svoboda Elektroelement iz Izlake, kraja pri Trojanah (občina Zagorje ob Savi), in kljub zastoji na avtocesti pravočasno prispeli v Štandrež. V župnijski dvorani Anton Gregorčič so namreč nastopili kot tretja gostujoča dramska skupina v abonmaju ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2005. V uvodnem pozdravu je član in duša dramskega odseka PD Štandrež Božidar Tabaj številni publiki povedal, da so dvesto kilometrov od nas oddaljene Izlake kraj z 2000 prebivalci in da je tam društveno življenje zelo živahno kakih petdeset let, dramska skupina pa je mlajša, saj deluje dvajset let. V lanskem sezoni, decembra 2004, je pod režijskim vodstvom Jožeta Krajnc, čigar režijske spretnosti so gledalci lahko spoznali že ob gostovanju sku-

pine iz Šmartnega ob Paki, naštudiral komedijo na odrih bolj malo prisotnega avtorja Rodericha Benedixa (1811-1873). Čeprav se je delo porodilo v 19. stoletju, je njegova vsebina "zimzelena", to pa zato, ker obravnava hvaležno in nikdar zastarelo snov: odnos med moškim in žensko v zakonu ali na splošno v ljubezenskem razmerju, pa seveda tudi med taščo in zetom... Učinkovito zamotana komedijska štrana se zapleta v pisarni odvetnika, znane po uspešnih ločitvenih pravadah, ki je prepričan, da se njega kot srečnega soproga zakonski spori ne morejo dotakniti. Pa se ga! In še kako, zaradi neljubega nesporazuma, praznega sumničenja in neutemeljenega ljubosumja, kakor se zgodi vsem drugim nastopajočim parom. Poleg tega, da mu žena uide k mami, mu zaradi zamere odpovejo službo obe hišni pomočnici in njegova uslužbenca. Ko je najbolj pri koncu z živci, pa se vse lepo zgleda, saj jasne besede razpihajo laži

in nezaupanja v njegovi in prijateljevi družini, pa tudi pri vseh ostalih protagonistih komedijske igre. V njenih humorno vrtoglavih zasukih se je trinajst nastopajočih kar dobro znašlo, še najbolj pa Ivo Klančičar kot glavni protagonist dr. Ivan Rebek, Andrej Dolšina-dr. med. Ivan Smola in Jože Pikelj kot neotesan, razburjen kmet Plešivec. Prisrčen aplavz je seveda zaobjel vse požrtvovalne nastopajoče, ki se niso

ustrašili vremenskih razmer in so s svojim nastopom poklonili gledalcem zvrhano malho smeha. Po predstavi so štandreški abonenti lahko oddali list, na katerem so izbrali eno izmed dveh uprizoritev (Osem žensk Roberta Thomsona, Nasvidenje nad zvezdami Toneta Partljiča), ki si jo bodo lahko brezplačno ogledali v februarju ali marcu 2006 v SNG Nova Gorica v sklopu abonmajskega niza ljubiteljskih odrov Nedeljska gledališka srečanja.

Javni razpis

Priznanje Kazimir Humar

1. Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljujejo priznanja društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.
2. Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.
3. Priznanje se praviloma podeli v mesecu februarju za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.
4. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.
5. Predloge za priznanje je treba oddati do 15. decembra 2005 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete, 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra 85, s pripisom na ovojnico: predlog za priznanje.

Gorica, 4. novembra 2005

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV GORICA

REVUJA OTROŠKIH IN MLADINSKIH ZBOROV

GORICA, 8. IN 11. DECEMBRA 2005 OB 15. URI

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

MALA CECILIJANKA

V župnijski dvorani v Štandrežu

Viktor Selva se predstavlja s svojimi fotografskimi posnetki

Foto DP

V okviru niza Spoznavajmo domače ustvarjalce je Prosvetno društvo Štandrež povabilo domačina Viktorja Selva, da se predstavi s svojimi fotografijami na razstavi v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič v

Štandrežu. Razstavo, ki bo odprta do 11. decembra, so odprli 30. novembra, na dan farnega zavetnika sv. Andreja. O prikazanih fotografijah in o delu Viktorja Selve je na otovoritveni slovesnosti spregovoril Joško Prinčič, za glasbeno kuliso pa sta

poskrbela Martina Hlede in Nikolaj Pintar. Viktor Selva s svojim fotoaparatom rad izpostavlja naravne elemente, predvsem cvetoče rastline. Še posebno ga zanimajo podrobnosti rastlinskega sveta. Na razstavi je več sklopov fotografij; poleg prevladajočih cvetličnih motivov so še razni grafiti, značilni elementi starejših hiš in razne kompozicije.

Viktor Selva je svojo javno fotografsko pot začel leta 1969 ob stoletnici štandreske čitalnice. Bil je ustanovni član skupine 75, danes pa deluje tudi v okviru fotografskega kluba CIFI (Circolo Fotografico Isontino). Sodeloval je na številnih skupinskih razstavah v raznih krajih naše dežele in Slovenije. Razstavljal je tudi v Avstraliji. Prejel je številna priznanja in nagrade. V zadnjih letih se predstavlja v deželni avditoriju v Gorici, v Kulturnem centru Lojze Bratuž in v lokalu pri mestnem parku v Gorici.

Dramski odsek PD Štandrež na gostovanju Stara garda v Stični

Foto DP

Člani dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež so v soboto, 3. decembra, z igro Alda Nikolaja Stara garda, zaključili 6. festival, ki ga v Stični prireja domače kulturno društvo. Na festivalu, ki je trajal mesec dni, so bile na sporedu razne prireditve, od koncertov klasične in moderne glasbe do razstav likovnih del in nastopov gledaliških skupin. Organizatorji so poskrbeli tudi za mladino z etno rock koncertom in za

najmlajše z lutkovno predstavo. Prireditve so potekale v Kulturnem domu, v Kapeli cistercijske opatije in v Galeriji Slovenskega verskega muzeja v Stični. Štandreški igralci, ki so prvič nastopili v tem kraju, so bili deležni topliega in navdušenega sprejema od številne publike. V Kulturnem domu se je zbralo nad 200 ljubiteljev gledališke umetnosti, ki so se ob zaključku zadržali v prijetnem pogovoru z nastopajočimi.

Podgora / Župnijska cerkev Predstavitev adventnega koncerta

Adventni čas je čas razmisleka in poglobljanja ob pričakovanju Odrašenikovega prihoda. Pri tem nam lahko pomagajo tudi glasbeni utrinki in prizori, ki nam s poduhovljeno govorico pričarajo smisel in globino adventnih skrivnosti. V župnijski cerkvi v Podgori bomo zato v soboto, 10. decembra, ob 20.30 imeli prireditev, ki nas bo v prvem delu usmerila v predbožično podživiljanje našega časa z nastopom domačih pevskih in recitatorskih skupin z naslovom V pričakovanju Božiča. MePZ vodi Mirko Špacapan, otroke Kristina Kovic, tekste in recitatorje pa je pripravila Lidija Jarc. Gost in izvajalec koncertnega večera bo zbor Coro Polifonico Malatestiano iz kraja Fano v Markah. Zbor prihaja na Goriško po prizadevanju prijateljev MePZ Gal-

lus iz Trsta, s katerimi bo v nedeljo, 11. decembra, popoldne sooblikoval Božičnico pri sv. Ivanu v Trstu. To je ena izmed najbolj znanih italijanskih pevskih skupin, ki se uvršča v sam vrh svetovne elite, saj redno nastopa na mednarodnih tekmovanjih po svetu in vedno zaseda prva mesta. Lansko leto je zbor pel na Japonskem in v Bolgariji, letos pa na Baltskem. Poleg tega je že trideset let organizator mednarodne polifonske revije Citta' di Fano. Zborovodja Paolo Petrucci, tudi skladatelj in pianist, je ponovno prevzel dirigiranje po letu 1994, potem ko je zbor že vodil v letih 1971-1978. V drugem delu koncerta se bo pevec iz Pesara pridružil Kvintet trobil J.C. Denner, ki bo spremljal izvajanje pesmi v priredbi Michela Mangani.

Kratke

Srečanje predstavnikov Župnijskih pastoralnih svetov štandreske dekanije

V četrtek, 15. decembra 2005, bo ob 20. uri v Močnikovi dvorani ob cerkvi sv. Ivana v Gorici srečanje predstavnikov župnijskih pastoralnih svetov štandreske dekanije. Dnevni red srečanja: 1. cerkveni zbor v Veroni od 16. do 20. oktobra 2006; 2. določitev predstavnikov naše dekanije za 5 področij ("ambiti" - po enega za področje). Pomislimo! Ti naši predstavniki so lahko tudi nečlani ŽPS, ki lahko pripomorejo k poglobljanju na škofijski ravni; 3. razno in slučajnosti.

Prečudno Alicino potovanje na ogled našim dijakom

V dvorano Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica so se zaradi neljubega spodrsllaja (KCLB se je pristojnim že opravičil) v četrtek, 17. t.m., zgnetli vsi naši dijaki višjih in srednjih šol, kar je bilo res preveč za prostorsko zmogljivost sicer kar velikega novogoriškega parterja in balkona. Kljub tej nevšečnosti, ki je povzročila tudi negodovanje nekaterih nastopajočih, so v glavnem mladi gledalci pozorno spremljali musical Alica, ki so ga po znani pravljici predlogi Lewisa Carrolla spletli francoski libretist Rene de Ceccatty, italijanski glasbenik Arturo Annecchino in poljski režiser Janusz Kica, ki je skozi Alicino sanjsko popotovanje tudi režijsko vodil igralce SNG Nova Gorica, tokrat obenem v preobleki pevcev. Žanrsko novost za novogoriški teater so dijaki spremljali in sprejemali z različnimi občutki. Nekateri so verjetno pričakovali musical v klasičnem pomenu besede, takega po ameriških vzorcih, zato so jih mestoma mehki, lirčni glasbeni toni in splošen prikaz morda zbegali. Drugi so uprizoritev odklonilno ocenili. Svetlolasa licejka je pogrešala ples, ki je navadno sestavni del te gledališke zvrsti. Mlajši so se zabavali ob scensko režijskih domislicah in s smehom podčrtali npr. nenavadno petje žabe. Vsem protislovnim dialogom presenetljivih bitij pa gotovo niso mogli biti kos, saj navsezadnje predstava nagovarja predvsem odrasle, kot so podčrtali njeni ustvarjalci. Večina spremljajočih profesorjev pa je bila s celotno predstavo, predvsem z njeno vizualno, spektakelsko podobo in izvedbo kar zadovoljna. / IK

Galebov let v Doberdolu na Gradini

V torek, 22. novembra, so v sprejemnem centru Gradina v Doberdolu predstavili potujočo razstavo Galebov let, ki zaobjema originale vseh ilustracij, ki so prisotne v letošnji izdaji Galebovega dnevnika. Razstava bo odprta do 4. decembra vsak konec tedna. Pobudo so predstavili Igor Gabrovec, odgovorni urednik revije Galeb, ilustratorica Magda Tavčar in Vera Poljšak, ki je dnevnik opremila s teksti in poezijami. V imenu Zadruga Dob, ki razstavo gosti, sta prisotne pozdravila predsednik Andrej

Foto AČ

Lakovič in podpredsednik Peter Gergolet. Letošnji Galebov šolski dnevnik postavlja v ospredje svet ptic. Ilustratorica je s strokovno pomočjo izvedenca Kajetana Kravosa upodobila neverjetno število krilatih živali, ki živijo na našem območju. Noto pestrosti ilustracijam daje tudi posebitev samih ptic, ki so postavljene v otrokov vsakdanjik. Gabrovec je dejal, da želi biti Galebov dnevnik nekaj več kot samo pripomoček pri beleženju domačih nalog in je zato tudi estetsko zelo skrbno oblikovan. Dejal je, da je zadruga Novi Matajur, ki dnevnik izdaja, opravila dobro delo. V imenu bančnih zavodov (Doberdobsko-sovodenjska, Kraška in Čedadjska banka) sta spregovorila še Klavdij Brajnik in Zdravko Kuštrín. Ugotovila sta, da je Galebov šolski dnevnik prijeten spremljevalec otroka v šolskih klopih in ob tem zagotovila še nadaljnjo podporo.

Vladimir Klanjšček razstavlja v prostorih KD Jezero v Doberdolu

V soboto, 26. novembra 2005, ob 18. uri, je bilo na sedežu društva Jezero v Doberdolu odprte slikarske razstave Vladimira Klanjščka "Nonstalgije". Gre za razstavo, v kateri so v ospredju "enkratna, očarljiva pokrajina, narava in človekovo delo, spomin in sosledje letnih časov". Umetnikovo upodabljanje je "nabito in hkrati razneženo, trpko in lahno, s tenkočutnim oživiljanjem spomina, pa tudi z ikonsko intenzivnostjo", kot je napisala za to priložnost umetnostna kritičarka Franca Marri, ki je avtorja tudi predstavila ob otvoritvi. Ogled razstave bo možen do 11. decembra, ob delavnikih med 18. in 20. uro ter ob praznikih od 10. do 12. ure.

To bo obenem prva pobuda v okviru galerije "Modra's", ki naj bi v zamislih društva Jezero postala večplasten multimedialni prostor, v katerem se bodo odvijale slikarske in druge razstave, glasbene prireditve in predvajanje filmov. Poseben poudarek bo na svežini, izvirnosti in kakovosti prireditev: prostori "modre" društvene dvorane-galerije temu tudi vizualno ustrezajo ob odličnem doprinosu samega Klanjščka, ki jim je dal učinkovit pečat vabljive umetniške elegancije. Sobotni večer je bil zato tudi priložnost, da se mu društvo primerno oddolži: razstava "Nonstalgije" je zato tudi poklon dolgoletnemu prijatelju in sodelavcu. Pokroviteljja razstave sta Občina Doberdob in Zveza slovenskih kulturnih društev.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ iz Gorice pripravlja za mesec februar 2006 razstavo o priljubljenem umetniku Maksimu Gaspariju. Pod naslovom **NAŠ SVET V UPODOBITVAH MAKSIMA GASPARIJA** bo predstavljena zbirka 395 razglednic in ilustriranega tiska. Obenem Kulturni center želi razstavo obogatiti z umetniškimi deli, ki so v zasebni lasti v našem prostoru. Vse lastnike Gasparijevih del, ki so pripravljeni posoditi dela za razstavo pa naprošamo, da nas pokličejo na tel. 0039 0481 531445.

ARS Vljudo Vas vabimo na odprte antološke razstave
RIBJE OKO
GALERIJA ARS
Ani Trefjak
Umetnico bo predstavil Saša Quinzi
Galerija Ars, Travnik 25, Gorica
Petek, 9. decembra 2005, ob 18. uri

PD PODGORA
ADVENTNI KONCERT
Gostuje
CORO POLIFONICO MALATESTIANO
iz kraja FANO (Marke -Italija)
Župnijska cerkev v Podgori
Sobota, 10. 12. 2005, ob 20.30
Uvodni nastop: otroški in mešani zbor
ter recitatorji dramske skupine Podgora
Vabljeni!
POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PD ŠTANDREŽ
Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin
Štandrež 2005
D.P.D. SVOBODA ŽIRI
Dramska sekcija
Carlo Goldoni
SLUGA DVEH GOSPODARJEV

Nedelja, 11.12.2005, ob 17. uri
Župnijska dvorana Anton Gregorčič, Štandrež
Prodaja vstopnic pri blagajni župnijske dvorane pol ure pred predstavo

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Stična / Cistercijanski samostan

Praški Jezušček, voščene figure v Slovenskem verskem muzeju

V Stični, v prostorih cistercijanskega samostana, kjer domuje Slovenski verski muzej, je še do konca leta na ogled zanimiva razstava z nekoliko skrivnostnim naslovom "Jesulus Pragensis".

Češčenje Deteta Jezusa so poznali že v poznem srednjem veku, ohranilo pa se je do današnjih dni. V Evropi je blizu dvajset romarskih krajev, kjer častijo Jezuščka; od le-teh je zagotovo najznamenitejša Praga, kjer karmeličani v cerkvi Marije Zmagovite že od leta 1628 hranijo svetovno znanega t. i. Milostnega praškega Jezuščka. Po izročilu naj bi 45 cm visoki kipec oblikoval samostanski brat Jožef v španskem karmeličanskem samostanu nekje med Cordobo in Sevillo. Po videnju Jezusa v podobi otroka se je mož odločil, da iz lesa in voska izdela figurico dve do triletnega otroka. Kipec, ki je medtem postal predmet češčenja, je usoda sredi 16. stoletja zanesla v Prago, kjer se nahaja še danes.

Duhovne korenine češčenja Jezusa deteta izhajajo iz srednjeveških ženskih kontemplativnih samostanov. Redovnice – sprva predvsem dominikanke in cistercijanke – so gojile posebno češčenje do Jezusa Deteta ter doživljale njegova videnja in prikazovanja.

Da bi Jezuščka približali tudi vernikom, so začeli kiparske upodobitve Deteta postavljati na oltarje,

in to ne le v božičnem času. Mali kipci Deteta Jezusa pa so se pogosto nahajali tudi med redkimi

osebnimi predmeti redovnic, saj so jih novinke ob vstopu v samostan nemalokrat prejele kot dari-

lo od domačih, in sicer kot Tolažnike, saj so se ob vstopu v red odpovedale materinstvu.

Velika večina kipcev Jezusa Deteta je izdelanih iz voska. Znano je, da so se z izdelavo teh figur tako v Evropi kot na Slovenskem ukvarjale redovnice: klarise, karmeličanke, uršulinke. Redovnice, ki so bile večje vlijanja voščene figure, pa niso izdelovale le posameznih tipov Jezuščka, temveč tudi druge svetniške figure, pa figurice za jaslice, anjele in podobno.

Uršulinke iz Škofje Loke so v letih 1992 in 1993 zaupale Slovenskemu verskemu muzeju v Stični v hrambo svojo bogato zbirko voščene figure.

Čudodelni škofjeloški Praški Jezušček, 18. stol. (foto atelje Pavlič Zavadlav)

Same so od svojih škofjeloških predhodnic klaris prevzele in dalje gojile češčenje Praškega Jezuščka, hkrati pa so nadaljevale tudi z izdelavo voščene figure – vse do leta 1965, ko je umrla zadnja sestra, večja te spretnosti. Sestre pa niso kipcev le vlivale, temveč so jih tudi oblačile in odevale v bogato vezena in okrašena oblačila; Jezusu Detetu so glavice opremile z lasuljami, nanje so posadile imenitne kronice; okoli vratu so Jezuščku večkrat obesile bogate verižice. Pod spretnimi rokami redovnic so nastajale umetelne mojstrovine.

Zdaj si lahko štirideset figur zbirke Slovenskega verskega muzeja ogledamo in jih občudujemo tudi zaradi bogatega znanja, potrpežljivosti in spretnosti muzejske restavratorske delavnice. Stiške muzealke so ob pripravi na razstavo poskrbele za popolno oskrbo teh muzejskih dragocenosti: figure so slekli, očistili voščena telesa in jih konservirali; oblačila so očistili, po potrebi popravili in določene dele obnovili oziroma utrdili; tudi z lasuljami je bilo precej dela, saj so bili lasje zaprašeni, v preteklosti so se mednje zaredili različni škodljivci – zato so jih očistili, frizure obnovili. Vsekakor so v stiškem muzeju z vso strokovno odgovornostjo in tudi finančno podporo Ministrstva za kulturo Republike Slovenije poskrbeli za v varstvo jim zaupane voščene figure, hkrati pa so ustvarili pogoje za razstavitve le-teh oziroma zainteresirani javnosti omogočili ogled lično postavljene razstave.

Mojca Jenko

Kratke

Predstavitev novosti založbe Mladika

Založba Mladika je bila tudi na letošnjem knjižnem sejmu v Ljubljani prisotna skupaj s slovenskimi založbami v Italiji ZTT in Novi Matajur pod skupnim geslom Slovenska knjiga v Italiji. Posebno pozornost je

Foto JMP

založba Mladika namenila dvema deloma iz leta 2005 in to sta roman Eveline Umek Frizerka in Stanka Vuka Pisma Darinki. V zadnjem delu je v delih Eveline Umek močno prisoten Trst in vse, kar je z njim povezanega: problem narodne in jezikovne asimilacije, identitete ter problematičen odnos do polpretekle zgodovine. Krstno predstavitev je doživela knjiga Pisma Darinki, v kateri je zbranih triinštrideset pisem iz obdobja 1930-34, ki jih je Stanko Vuk napisal svoji študentski prijateljici Darinki Z. Pisma pa je zbrala in uredila ter jih z uvodnim esejem opremila Milena Lavrenčič Lapajne. Stanko Vuk se je rodil v Mirnu pri Gorici leta 1912. Leta 1941 je bil v skupini intelektualcev obsojen na 2. tržaškem procesu kot voditelj krščanskih socialistov na 15 let ječe. Njegova življenjska zgodba se je prerano končala 10. marca 1944, ko je bil z ženo Danico Tomažič umorjen na lastnem domu v Ulici Rossetti v Trstu. Storičev niso nikoli našli.

Izključitev organizacij

Ne strinjam se z izključitvijo nekaterih organizacij iz seznama primarnih ustanov za slovensko manjšino. Po svojih močeh sem se na Deželi zavzemal za to, da bi ostalo kot prej, pri odborniku Antonazu sem tudi zagovarjal vključitev še kake druge ustanove. Začuden sem zaradi pozitivnega mnenja ostalih deželnih svetnikov slovenskega jezika, saj nihče od nas ni bil, vsaj to velja zame, obveščen o namerah komisije, ki ji predseduje Lavrenčič. Pač pa sem prejemal očitke izključenih organizacij, ko so izvedele za svoje "žrtvovanje". Ne vem, zakaj je v komisiji prevladala težnja po soglasni izključitvi iz seznama ključnih organizacij, kot so Trinko, Planika, Kinoatelj in obe ZCPZ. Vem samo, da je to vsaj navidezno "enoumje" v komisiji onemogočilo kakršenkoli popravek v deželnem odboru, v katerem so vsaj 4 odborniki (Antonaz, Moretton, Marsilio, Iacop), ki sem jih obvestil in opozoril o nesoglasjih v manjšini, morali sprejeti dejstvo. / Mirko Špacapan

glasbena
matica

ABONMAJSKA
KONCERTNA
SEZONA
2005/2006

glasbeni spleti
trst - gorica - špeter

vpis abonmajev in informacije:

TRST

Glasbena matica, ul. Montorsino, 2 - tel. 040.418605
od ponedeljka do petka od 9.00 do 16.00

Kulturni dom, ul. Petronio, 4 - tel. 040.632664
od ponedeljka do petka od 10.00 do 13.00

GORICA

Glasbena matica, Korzo Verdi 51 - tel. 0481/531 508
ponedeljek, sredi in četrtek od 10.00 do 12.00
torek in petek od 17.00 do 19.00

SLOV I K

RAZPIS ZA MULTIDISCIPLINARNI
ŠTUDIJSKI PROGRAM ZA
KAKOVOSTNO KADROVSKO RAST

Multidisciplinarni program za kakovostno kadrovske rast je odprti ciklični študijski program, ki traja v celoti tri šolska leta, prvo leto je program skrčen na eno pol-leto. V program se lahko vključijo slovenski univerzitetni študenti iz Italije. Število mest je omejeno.

Program sestavljajo v celoti trije sklopi:

1. Prvi del programa: seminarska dejavnost
 - trajanje: od januarja 2006 do junija 2006 (30 – 50 ur predavanj, vodeni obiski podjetij);
 - sedež programa: Gorica, korzo Verdi, 51;
 - predavatelji: Mitja Volčič, Bojan Brezigar, prof. Borut Lavrič, prof. Franc Bizjak, dr. Adriano Kovačič, dr. Boris Lutman, p. Mirko Pelicon;
 - predmeti: ekonomija, podjetništvo, pravo, zgodovina, politika, sociologija, psihologija, team building, medijsko sporočanje, retorika, veroizpovedi.
2. Drugi del programa: 2 meseca delovne prakse v podjetjih in ustanovah partnerjih konzorcija.
3. Tretji del programa: Discover Management Program – Odkrivajmo Management.
 - devetdnevni poletni seminar managementa (7. - 15. julij 2006);
 - poslovna šola za management IEDC na Bledu;
 - potrdilo o obiskovanju tečaja (5 kreditnih točk).

Prijavni obrazci in vse dodatne informacije so na razpolago na spletni strani www.slovik.org. Prijave zbiramo do 18.12.2005.

info@slovik.org

Goriška Mohorjeva družba

2006

KNJIŽNA ZBIRKA ZA LETO 2006
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA, TRAVNIK - PIAZZA VITTORIA 25, GORICA-GORIZIA, TEL. 0039 0481 533177, FAX 0481 548276, E-MAIL MOHORJEVA@ADRIACOM.IT

Kratke

Odrska priredba Jesenske sonate na odru MGL

Na mali sceni Mestnega gledališča ljubljanskega so premierno uprizorili dramo Ko mine, ki je nastala po motivih znamenitega filma Jesenska sonata Ingmarja Bergmana. Za gledališki oder pa jo je prevedla in priredila Irena Štaudohar.

Jesenska sonata je drama o nesreči in bolečini dveh žensk - matere in hčere. Spomin na otroštvo je živ organizem, ki nikoli ne umre, so prepričani ustvarjalci. Ob pravem času in priložnosti nas preplavi kot neustavljiva želja, silna bolečina ali strah ... Režiser Matej Filipič, javnosti bolj znan kot scenograf in kostumograf, se je družinskega dueta lotil brez stereotipne navlake, z veliko merjo subtilnega posluha za notranje vzgibe obeh protagonistk.

Sama zgodba je razmeroma preprosta: mati, slavna pianistka, se po daljši odsotnosti spet vrne domov. Tu se sreča s svojima hčerama in sooči z njunimi bolečinami in zaznamovanostjo. V pogovoru s starejšo hčerko Evo se razkriva družinska nesreča - njene korenine segajo še v prejšnjo generacijo - pogojena s hladnimi, formalističnimi odnosi. Vendar, tudi ko se bolečina izreče, ne mine.

V vlogi matere je nastopila Iva Zupančič, v vlogi hčere Jette Ostan Vejrup. Vsaka zase sta ustvarili izjemni vlogi. Lepo povabljeni v Mestno gledališče ljubljansko; spremljajte objave v dnevnem časopisu ali na spletu: www.mgl.si/ / Dušan Rogelj

Izšel je nov učbenik politične ekonomije

Pred nedavnim je Deželni šolski urad v Furlaniji-Juljski krajini izdal učbenik Osnove politične ekonomije, ki sta ga napisala Rodney H. Mabry in Holley H. Ulbrich, iz italijanščine pa ga je poslovenila prof. Violeta Rosanda.

Knjiga obravnava vse najpomembnejše pojme iz te vede: od ekonomskih izbir mimo mikroekonomskih in makroekonomskih pojmov do nekaterih posebnih ekonomskih tematik. Učbenik je zasnovan tako, da bo pritegnil dijakovo pozornost.

Poskrbljeno je za razne didaktične prijeme, da bo lahko dijak z ustreznim profesorjevo pomočjo osvojil tudi zahtevnejša poglavja. Razlago osnovnih ekonomskih pojmov namreč dopolnjujejo grafikoni, razne razpredelnice, povzetki in pojasnila. Vsako poglavje prinaša še dopolnila, vzeta iz praktičnega življenja. Dopolnila z naslovom Miti pa skušajo opraviti s stereotipi in splošno razširjenimi prepričanji. Večinoma so to grobe in nepopolne poenostavitve ali pa so preprosto zgrešena prepričanja, ki jih ima o tej vedi večina ljudi. Za učbenik so seveda pomembne tudi vaje; zanje je v obliki vprašanj in nalog poskrbljeno v vsakem poglavju.

Učbenik je predvsem namenjen dijakom in predmetnim profesorjem. Prav pa bo lahko prišel tudi vsem, ki bi se radi seznanili s to vedo ali ki iz poklicnih razlogov uporabljajo terminologijo iz te stroke. Prevajalka je odlično opravila svojo nalogo, saj v prevodu uporablja najnovejšo slovensko gospodarsko izrazje. / (mab)

Pomembni odlikovanji Jolki Milič

Italijanski veleposlanik Daniele Verga je minulo sredo v svoji rezidenци v imenu italijanskega predsednika Carla Azeglia Ciampija pesnici, pisateljici, publicistki in prevajalki Jolki Milič podelil Red zvezde nacionalne solidarnosti, ki velja za najstarejše odlikovanje Republike Italije. Prav tako v sredo je Jolka Milič prejela najvišje slovensko priznanje za prevajalce, in sicer Lavrinovo nagrado. Iskrene čestitke mladostni pesnici, prevajalki, zvesti spremljevalki slovenske besede in kulture!

Za naš jezik

Lepo po naše

Nekaterim se zdi slovenščina revna v primerjavi z drugimi jeziki (npr. z italijanščino). Verjetno pa sami ne poznajo dovolj svoje materinščine in zaradi tega sklepajo na njeno pomanjkljivost. Že Dante je svoj čas (XIII. - XIV. stol.) trdil isto o svojih sonarodnjakih, ki so jadikovali, da je italijanščina revna, pa jim je on s svojimi deli dokazal, da ni tako.

Zadnje čase italijanščina sprejema vse več angleških besed v svoj slovar. Poglejmo jih nekaj, ki se pišejo kar po angleško, v slovenščini pa imajo lep domač izraz!

Baby-sitter = varuška
computer = računalnik
mouse = miška (informatika)
privacy = zasebnost
basket = košarka
bypass = obvod
teenager = najstnik-ica
pacemaker = srčni spodbujevalnik
compact disc = zgoščenka
Zaenkrat dovolj, kdaj drugič pa še kaj!

Zaključil se je knjižni sejem v Cankarjevem domu v Ljubljani

Predstavitev svežnja mohorjevsk in srečanje s starimi prijatelji

V četrtek, 29. novembra, je na prazniku že 45-letnice Bralne značke ob odprtju razstave, ki je predstavljala to lepo pobudo, zbrane v Cankarjevem domu, kjer je bil letošnji knjižni sejem, nagovoril tudi slovenski predsednik Janez Drnovšek, ki je med drugim tudi izrekel stavek: "Zaradi knjig smo Slovenci in Slovenke lepši ljudje."

Slavnostni govornik na odprtju letošnjega knjižnega sejma je bil tržaški pisatelj Boris Pahor, čigar govor objavljamo posebej. Podelili so tudi nagrade. Priznanje za najboljšo mlado prevajalko je prejela Barbara Jurčič Tersegla, najboljši prvenec, pesniško zbirko Nizki toni, je napisala Stanka Hrstelj, Schwennerjeva nagrada za prispevek k razvoju založništva in knjigotrštva pa je šla v roke direktorja založbe Ognjišče Franca Boleta, za kar mu iskreno čestitamo,

ker si jo je s svojim vztrajnim in marljivim delom še kako zaslužil. Med že 21. knjižnim sejmom je bilo veliko knjižnih predstavitev, veliko novosti, a tudi Založniška akademija, serija predavanj o knjigi in njeni vlogi danes. Debatne kavarne so tudi letos pritegnile veliko pozornosti širše

javnosti. Na 21. knjižnem sejmu je letos razstavljalo več kot 80 založb, ki so sejemski čas izkoristile tudi za številne predstavitve programov. K še tako pestremu dogajanju so s svojim obiskom prispevali številni šolarji, ki so sejem obiskali pod vodstvom šolskega "knjigosleda". Goriška Mohorjeva družba je

svojo knjižno bero predstavila v dvorani Lilly Novy pred lepim številom časnika in njenih prijateljev. Dr. Oskar Simčič, dr. Jože Markuža, Ivan Tavčar, Maja Melinc, Paola Bertolini Grudina, Saša Martelanc in Ivan Žerjal so bili predstavitelji letošnjih mohorjevsk.

ZUT

Foto JMP

Prosvedljevalna in razstavna dejavnost Goriškega muzeja

Spominska razstava o kiparju Borisu Kalinu

V goriškem muzeju nadaljujejo s prirejanjem predavanj in pogovorov o različnih temah oz. obdobjih iz preteklosti Goriške ali Posočja. S tem muzej opravlja svoje prosvetljalno in strokovno poslanstvo kot javna ustanova. Zanimivo, zlasti za ljubitelje operne glasbe in umetnosti, je bilo predavanje doc. dr. Metode Kokole iz Muzikološkega inštituta Znanstveno raziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Obravnavala je razvoj Opere v Gorici. Povedala je, da je bila prva znana operna predstava v Gorici že leta 1696, o čemer je zbranih precej listin in drugih dokumentov. Na splošno je operni repertoar, ki so ga v 18. stoletju poslušali v Gorici, odseval

najsodobnejšo prakso velikih središč, kot so bile Benetke in Dunaj. Od sedemdesetih let v omenjenem stoletju dalje pa so bili v opernih predstavah vse pogostejše udeleženi tudi domači umetniki.

Sledilo je predavanje o utrdbeni arhitekturi na Goriškem. O tej temi je govorila dr. Helena Seražin, iz umetnostno zgodovinskega inštituta F. Steleta, pri Znanstveno raziskovalnem centru SAZU. Poudarila je, da so bili turški vpadi in beneško - avstrijske

vojne konec 15. in v začetku 16. stoletja razlog za povečano gradbeno dejavnost goriškega plemstva. Poleg velikih mestnih utrd v Gorici in Gradišču ob Soči, so prav v teh krajih po zaslugi predstavnikov pomembnih plemiških družin, kot sta bili Thurn (della Torre) in Cobenzl, prvič v habsburških deželah zrastle moderne renesančne utrdbene arhitekture. Goriški muzej pa je tudi priredil razstavo o znanem slovenskem kiparju Borisu Kalinu. Rojen v Solkanu 24. junija 1905, je umrl 22. maja 1975 v Ljubljani. Bil je redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Umetnik (kipar je bil tudi njegov brat Zdenko Kalin) je z idealizirano realistično obdelavo človekovega lika ustvarjal zlasti portrete in javne spomenike. Snoval je večinoma v bronu. Ob odprtju razstave je o kiparju Borisu Kalinu govoril umetnostni zgodovinar Franc Zalar. Razstava v gradu Kromberk bo odprta do 31. marca 2006.

M.

"Razbiranja"

MATERIALNOST DUHOVNOSTI (ALI DUHOVNOST MATERIALNOSTI ...)

Aleš Šteger: Knjiga reči. Ljubljana: Študentska založba (Knjižna zbirka Beletina), 2005.

Presenetljiva različnost pesnika Aleša Štegera, ki meji celo na polifonijo, prihaja spet na dan v novi pesniški zbirki, ki nosi naslov Knjiga reči. Šteger razlikuje med stvarjo in rečjo, kjer je "stvar stvariteljeva, reč pa v oblasti človeka, ki izreka". Iz tega dihotomnega odnosa do sveta se rojevajo Štegerjeve pesmi, ki imajo v sebi marsikaj reističnega (Gorazd Kocijančič jih v uvodu imenuje za neoreistične). Gre za pesmi, ki so postavljene

na sedem razdelkov, s suhoparnimi naslovi, ki imenujejo reč, o kateri teče beseda. Reč, ne stvar. Kar Šteger z veliko vneto razlikuje.

Na začetku zbirke pesnik sam sicer ugotavlja, da "za vsako reč ne obstaja beseda". Ta ugotovitev mu je tudi v vodilo, da vsako izrečeno (iz-REČ-eno!!!) instanco postavlja v bivanje. Štegerova najnovejša poezija je torej vezana na obstoj tega sveta. Pesnik ni stvarnik. Stvarniku je dana možnost, da ustvarja, pesnik samo izreka in spravlja v bivanje reči. Skoznje pa se kaže pesnikova negotovost in želja po stvarjenjski mimesis. Stvar je ustvarjena materija, reč je poimenovana.

V zanimivem Pripisu h Knjigi reči, ki ga je pesnik sam dodal zbirki, prihaja do sklepa, da je želel ponoviti stvarjenje pred zamisljivo človeka, da bi okusil samoslepljivo željo lirskega subjekta, ki bi želel biti sam stvarnik. "Karkoli pišem, so le začetki", pravi lirski jaz ob koncu Pripisa, ki zaključuje zbirko. To hoče biti bodisi napoved novosti, ki nam jih Aleš Šteger na novo nudi v vsaki zbirki, bodisi avtorjev umetniški credo, ki svoj lirski subjekt pojmuje polifonsko. Različni glasovi, ki vsakič od začetka upesnjujejo svet, ga izrekajo, ga skušajo ponovno ustvariti z željo, da bi odkrili njegovo skrivnostnost in njegovo večplast-

nost, ki očitno lirskega jaza (avtorja?) tako zaposluje.

Reči so v Štegerovi poeziji žive. Nosijo pomen, ki ni materialen, čeprav tak izgleda. Klobuk, Jajce, Pisoar, Čokolada, Mravlja, Trobenta, Drek ... To so samo nekateri izmed naslovov, ki pričujejo o svetu, kakor ga dojema pesnik. Ta pa je duhoven, nosilec prisiljene in prihuljene borbe za bivanje. To je poezija, ki gleda na svet z melanholijo, vendar brez tragike. Vse reči imajo smisel, tudi npr. jajce na oko, ki "Ko ga na robu ponve ubiješ, ne opaziš / Da jajcu v smrti priraste oko", ki gleda kaos in red časa in prostora, a ki ga prav zato tudi "s surovo skorjo še pravočasno oslepiš". (Jajce)

Materialnost duhovnosti, opredeljena v nevidnem svetu, ki ga reči ustvarjajo. Ali pa duhovnost materialnosti, ki onesposablja svet, v katerem živimo. Ta je namreč per excellentiam zapisan materialnosti, Šteger pa materialnost dobesedno olupi in najde v njej zakriti pomen, morda tisti, ki je še najbolj "stvarnikov".

Stvarnik ustvarja, pesnik izreka. Z izrekanjem pa se stvarjenju približuje, čeprav nezavedno, ker odkriva pomene, ki jih reč skriva. Reč postane tako spet stvar. Ker je odkrita v svojem bistvu.

S takim načinom poezije, je Šteger zelo nereističen. Morda je njegovo "izrekanje" celo religiozno zaznamovano. Reč postane tisto, za kar je bila rojena - stvar. Njen drugotni pomen je verjetno pravi. Vprašanje je le, koliko je v tem pomenu subjektivnega, pesnikovega, kar onemogoča absolutnost. Brez absolutnosti pa ni več religije.

Dihotomna duhovnost Štegerjeve poezije je tudi njegova glavna zanimivost. Sam se tega zaveda in zapiše v pesmi Mravlja: "In ni imen za to, kar je. / Ko ponikne v svoj labirint, ostaja edino upanje. / Da so vsaj imena za to, kar ni."

Slovar bivanja ne zmore vesga, tako kakor slovar jezika. Šteger v novi pesniški zbirki išče zato pot do ne-reči. Njegova poezija se, kljub navidezni pritehnosti, dviga v sfero neizrekljivega. Vsaj za hip. Potem pristane med ljudmi, ki jo berejo in si mislijo svoje.

Knjiga reči je težko berljiva zbirka. Velja pa se ob njej ustavititi in premisliti vsako pesem. Počasi. Potem reči ne bodo več iste kot prej. Vsak bo zapustil v njih svoj jaz. Ki bo izrekal.

David Bandelli

Aleš Šteger (fotoJMP)

Kratke

Začetek postopka za beatifikacijo

Tržaška škofija je začela postopek za beatifikacijo msgr. dr. Jakoba Ukmarja in umestila posebno sodišče, da preveri vse aspekte svetosti življenja Božjega služabnika. S tem namenom umeščeno sodišče prosi vse, ki ohranjajo spomine, zapiske, fotografije na Božjega služabnika, da osebno ali pismeno obvestijo Predsednika cerkvenega sodišča dr. Ettorea Malnati (tel. in fax 040-303643) oziroma postulatorja g. Dušana Jakomina (tel. in fax 040-830792). Dokumentacijo lahko pošljete na sedež tržaške škofije, ul. Cavana št. 16.

SSk o pravicah jesarjev

SSk je svojim političnim partnerjem Marjetice postavila zahtevo o spoštovanju pravic jesarjskih združenj. Na sestanku z odbornikom Morettonom in lacobom ter načelnikom svetniške skupine v deželni svetniški skupini Degano so dolinska županja Premolinova ter deželni svetnik Spacapan in tržaški pokrajinski tajnik SSK Močnik izpostavili problem transakcije med boljunsko srenjo in dolinsko občinsko upravo. Slednjo je ustavil komisar za ločeno upravljanje Cola z zahtevo, naj dolinska občina toži boljunsko srenjo zaradi nepravilnosti pri prepisu premoženja. Slovenski predstavniki so izpostavili dejstvo, da je nesmiselno in nepojmljivo, da bi dolinska javna uprava ukrepala proti lastnim občanom in da mora komisar Cola spremeniti svoje negativno stališče. Odbornik lacob se je obvezal, da bo ustrezni zakon dodelan v tej zakonodajni dobi, podpredsednik Moretton pa, da bo posegel pri komisarju Coli za ustrezno rešitev dolinske transakcije.

Večer o odporu proti raznarodovanju

Društvo slovenskih izobražencev prireja v ponedeljek, 12. decembra, v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizetti 3 v Trstu zanimiv večer, posvečen odporu tigrovcev in drugih rodoljubov proti raznarodovanju. Samostojni kulturni delavec in publicist Borut Rutar iz Tolmina bo predstavil svojo knjigo Iz primorske epopeje, ki govori o tigrovcu Mirku Brovču in narodni vstaji organizacije TIGR v letih 1938-1941. Prof. dr. Mira Cencič iz Šempetra pa bo predstavila čisto novo izdajo povesti Franceta Bevka Črni bratje. Večer bo vodila prof. Nadja Maganja Jevnikar, popestril pa ga bo Moški pevski zbor Ivan Kokošar, ki ga vodi Marjan Obid in prihaja iz Bročvega rojstnega kraja, Koritnice.

Barkovlje / Nasip onesnažen s škodljivimi snovmi

Minuli teden je silovito odjeknila vest, da je državna tožilka Cristina Bacer odredila sekvester 90 tisoč kvadratnih metrov območja, ki ga Tržačani poznamo z imenom Barkovljanski nasip. Analize zemljišča so namreč pokazale prisotnost strupenih snovi, ki so za človekovo zdravje škodljive. Med jadralskimi društvi, ki imajo na tem področju svoj sedež, je tudi naša Sirena. Bacerjeva sicer ni prepovedala posamičnim društvom dostopa do njihovih sedežev. Novica pa je vsekakor sprožila med upravitelji le-teh upravičeno zaskrbljenost.

Klub prijateljstva / Izlet v Maribor in na Slom
Po Slomškovih sledih

Nato pa - po nove moči za nadaljnjo pot! Avtobus nas je odpeljal na "Mariborski otok" v imenitno gostilno, kjer so nam postregli z okusnimi jedmi. Posebnosti? Po prvem krožniku z juho z rezanci ali gobovo juho nas je na drugem krožniku poleg mesa in zelenja-

bil grozd tu. Naše kosilo pa so poživljale tudi pete pesmi, ki jih je vodil g. Janežič; seveda ni manjkala En hribček bom kupil, bom trde sadil. Pravi užitek pa je bil, ko nam je gospod zapel nekaj lepih ruskih pesmi. Ali smo bili v gledališču ali pri kosilu? Eno se je mešalo z dru-

ve namesto krompirja čakala - rižota. Sladica? Posebne vrste "štrudla": iz grozdja! Takega res še nikoli nismo jedli.

Za pravo poslastico pa je poskrbel naš priljubljeni gospod Janežič! Med enim in drugim obrokom nam je s svojim prijateljskim in donečim glasom prebiral svoje ganljive in priske pesmi o svoji ljubljani ožji domovini, Štajerski. Snov mu dajejo posebna lepota krajev, poklic prebivalcev, gojenje hmelja (ogromno ga izvažajo v druge države za pivo), trte, jabolki in drugega sadja... Štajerska je polna vinskih gor in vinogradi segajo skoraj v samo mesto - nič čudnega, da so nam postregli z grozdnim zavitkom, saj je bilo dovolj, da so stegnili roko skozi okno in že je

gim in bilo je čudovito lepo, toda malo preveč se je zavleklo in zmanjkalo nam je časa, da bi si šli ogledat mariborsko znamenitost: najstarejšo trto v Evropi! Baje je stara kakih štiristo let in raste ob Dravi, sredi mesta. Krasi procelje znane gostilne. Njene sadike so že odnesli marsikam po Evropi.

Toda nas je čakal še drugi del izleta. Začeli smo "pri repu", treba je bilo iti še h "glavi", t.j. v rojstni kraj našega velikega moža, v Ponikve. Tam nas je čakal župnik. Odprl nam je vaško cerkev - in obstali smo kot začarani. Skozi barvna poslikana okna je sonce upiralo svoje svetle žarke na stene, na oltarje...

/ dalje
Nada Martelanc

S 1. strani

Slovesno ob ...

Vodja informativnega oddelka Radia Trst A

in slovenske televizije Marij Čuk je začel z besedami: "Živimo čas, ki veliko govori, a malo pove!" Izpostavil je negotovost in pesimizem sedanje družbe in dejal, da "mi trdno verjamemo, da bo in je spet na pohodu humanistična vizija, v kateri ni prostora za plotove in zidove, ampak neobremenjena misel in dejanje sodelovanja, srečevanja, integracije, ki ne pomeni asimilacije. Niti večine, niti manjšine." Čuk je tudi dejal, da pri Radiu Trst A in slovenski televiziji vsak dan

mavrico, ki povezuje ljudi, manjšini, naroda in državi. Mi s

Foto DP

svojim delom smo že zdavnaj odpravili vsakršne meje, v službi narodne skupnosti, a odprti do vsega in vseh." Deželni direktor RAI Roberto Collini je v svojem govoru predvsem poudaril pomen slovenskega radia in televizije, a se tudi zavzel, da bi se sodelovanje z RTV Slovenija še bolje nadaljevalo in nakazal je tudi nekaj predlogov. Generalni direktor RTV Slovenija Aleks Štakul je v svojem nagovoru izpostavil jezik in

Foto Kroma

živijo z italijanskimi kolegi v sožitju, predvsem pa: "Rišemo

kulturo kot temelja narodne identitete in Radiu Trst A in

slovenski televiziji čestital ob rojstnih dnevih in se zahvalil "za odlično sodelovanje, ki ga pri RTV Slovenija zelo cenimo, čezmejnja televizija pa naj postane stvarnost!" Slovesna akademija ob 60 - letnici radia Trst A in desetletnici slovenske

naročili mlademu slovenskemu glasbeniku iz Gorice. Dvainsvetletni Patrick Quaggiato je uglasbil poezijo Jurija Paljka Podolgem in počez vlečejo te strune. V glasbenem programu so nastopili: orkester, ki je združil profesorje in

televizije je bila v znamenju vokalne in instrumentalne glasbe, kot sta to določala tudi verza Jurija Paljka: "In strune zapojejo pesem ...in toplo mi je pri srcu", ki so ju organizatorji izbrali kot geslo prazničnega večera. Na slovesnosti je igralo in pelo več kot 160 slovenskih glasbenikov iz vse dežele FJK, ki so nocoj v Kulturnem domu predstavili kar tri prazizvedbe. Ob stoletnici Ubalda Vrabca sta

učence Glasbene matice iz Trsta, Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice, državnega konservatorija Giuseppe Tartini iz Trsta ter člane pihalnih orkestro in posamezne svobodne glasbenike iz vse dežele FJK. Nastopil je tudi 100-članski pevski zbor, ki so ga sestavljali pevci zborov Lojze Bratuž iz Gorice, Hrast iz Doberdoba in Jacobus Gallus iz

Trsta. Pevce so pripravili zborovodje: Bogdan Kralj, Hilarij Lavrenčič in Matjaž Šček. Kot solistki sta na slovesnosti nastopili sopranistka Alessandra Schettino in mezzosopranistka Lara Komar. Dirigiral je Stojan Kuret. Med slovesnostjo, ki jo je povezovala Tamara Stanese, je bila tudi projekcija video dokumentarca Mirjam Koren in Lide Turk o zgodovini Radia Trst A.

Foto Kroma

bili prvič javno izvedeni kantata za ženski zbor in orkester Dve sestri, ki jo je skladatelj napisal po baladi Antona Aškercu, in Mali koncert za simfonični orkester. Izvedli so tudi kantato za zbor in orkester, ki so jo

Slovesnost ob 60 - letnici Radia Trst A in deseti obletnici začetka vodenja televizijskih programov v slovenskem jeziku, ki je bila izjemno odmevna, je režiral radijski in gledališki ustvarjalec Sergej Verč.

PETERLINOVA DVORANA Odprtje razstave

Tragika prve svetovne vojne

V krnskem pogorju med veliko vojno je naslov potujoče razstave, ki jo je pripravil Kobariški muzej in ki je že gostovala na Madžarskem, v Asigagu in Vidmu. V teh dneh pa je razstava na ogledu v Peterlinovi dvorani, v Ulici Donizetti 3., v Trstu. Glavno izrazno sredstvo razstave so fotografije in slike, vse večjega formata, s katerimi so avtorji razstave želeli osvetliti predvsem tragično življenjsko usodo vojakov, tako ene kot druge narodnosti, Italijanov in Madžarov, ki so se bojevali na

nasprotujočih si vojsk, pač pa tudi naravne sile, kot so mraz, snežni plazovi, nevihte, katerim so bili podvrženi vojaki. Zato fotografije Željka Cimpriča prikazujejo vojno dogajanje v letih 1915-1917, a tudi tisti mogočni naravni svet, vrhove krnskega pogorja. Na odprtju razstave, ki sta jo v sodelovanju s Kobariškim muzejem priredili tudi Slovenska prosveta in Knjižnica Dušana Černeta, je spregovoril direktor Kobariškega muzeja Jože Šerbec, umetniško pa je večer obogatil Oktet Simon Gregorčič.

Foto IG

krnskem pogorju, in sploh tragiko prve svetovne vojne. Iz razstavljenih slik pa izhajajo, da spopadov na krnskem pogorju ni pogojevala samo strelna in številčna moč dveh

Razstava je na ogled v Peterlinovi dvorani vsak dan od ponedeljka do petka, od 9. do 17. ure, do polovice decembra. Možni so tudi skupinski ogledi za šole.

OPČINE Zinkov dom

Podobe duhovnosti
Anice Pahor

Zamejska umetnica Anica Pahor je do pred nedavnim razstavljala v Zinkovem domu na Opčinah dela, ki sodijo v njeno raznoliko in večplastno umetniško pot.

Razstavo so sestavljali kipi iz gline in dela, ki jih je umetnica ustvarila z mešano tehniko na olju, obogatena z reliefnimi motivi. Razstava, ki je bila do minule nedelje na voljo ljubiteljem umetnostnega izražanja, je imela naslov Podobe duhovnosti, kar jasno priča o globoki pomenski razsežnosti, v katero je hotela umetnica, po rodu iz Jamelj, doma pa iz Svetega Križa, privabiti občinstvo. "Duhovnost je sicer eno, duša pa je vendar drugo", nam je povedala umetnica. Jasno je nato še dodala, da "ima vsak duhovnost v sebi, tudi če ni veren: v umetniku pa lahko pride duhovnost še toliko bolj do izraza." Da je tematika razstave naravnana na tej osnovi, je pričal že prvi kip ob vhodu v dvorano, ki je posebej preminulega papeža Janeza Pavla

II., do katerega Pahorjeva hrani poseben spomin. Razstavljenih je bilo tudi več drugih umetnin iz gline, posebno pozornost pa je umetnica namenila podobam in slikam, ki obravnavajo drugo tematiko. "To je tematika izseljenstva. Kipi in slike odražajo to razsežnost v samem naslovu: posamezna dela sem imenovala Upanje, Prijateljstvo, Izraz ljubezni in podobno." Družinske okoliščine so umetnico privedle do tega, da je svojo ustvarjalno pot začela pred komaj sedemnajstimi leti. "Najprej sem se posvetila keramiki in obiskovala razne tečaje po Italiji, da bi izurila svojo tehniko. Kiparstvu pa sem se približala nekoliko kasneje v Firencih. Ta umetniška zvrst mi najbolj leži. Posebno pa sem navezana na glino, saj je to element, ki se neposredno veže na mojo - če lahko tako povem - prvobitnost oz. globoko navezanost na zemljo, saj izhajam iz kmečke družine. Nanjo me vežejo radostni otroški spomini."

GREGORČIČEVA DVORANA Slovenski klub

O zamejskih medijih

Večer, ki je v torek minulega tedna potekal v Gregorčičevi dvorani in ki so di v običajni niz srečanj Slovenskega kluba, je dopolnil podoba slovenskih medijskih sredstev, ki so jo prireditelji načeli teden prej: pred nedavnim so bili namreč v gosteh uredniki nekaterih časopisov in revij, ki izhajajo v matici. Prejšnji teden pa je klub povabil načelnike zamejskih tiskanih medijev in šefa slovenskega novinarskega oddelka pri deželni sedežu RAI, da bi predstavili delovanje svojih redakcij, svoje poglede na vlogo sredstev množičnega obveščanja v zamejskem prostoru in izzive, pa tudi težave, v katerih so sami večkrat prisiljeni kadrovati.

V primerjavi s prvim srečanjem dvodelnega tematskega sklopa je moderator zadnjega večera, Peter Verč, vložil veliko manj truda pri vodenju 'zamejske debatne arene', saj je snidenje potekalo na veliko bolj prijaznem in manj razgibanem nivoju kot prejšnje. Teme, ki so jih zamejski gostje razpletali, se pravi Bojan Brezigar, odgovorni urednik Primorskega dnevnika, Jurij Paljk, odgovorni urednik našega tednika, Jole Namor, odgovorna urednica Novega Matajurja, in Marij Čuk, odgovorni urednik slovenskega

novinarskega oddelka državne radio - televizijske hiše, so bile usmerjene v razčlenitev vprašanj, ki so po eni strani vezana na posebnost našega prostora, po drugi pa sodijo v širši okvir

našega in vašega tednika, ki kljub "najnižji možni redakcijski zmogljivosti" vsekakor še vedno nagovarja svoje bralce, drži temeljev slovenstva, demokracije in krščanskih vrednot. Po mnenju

Z leve: Jurij Paljk, Bojan Brezigar, Peter Verč, Jole Namor, Marij Čuk in Darja Betocchi

vsestranskega novinarskega poklica. Sledje iztočnic, ki jih je moderator suvereno postavljalo, so težile najprej k osnovni predstavitvi posameznega medija, nakar so se gostje z med sabo različnimi pogledi odzvali na Verčevo 'filozofsko' vprašanje, "komu naj vsak urednik odgovarja". Brezigar je jasno zatrdil, da pri svojem poklicu odgovarja izrecno svoji vesti, saj je bil kot urednik imenovan zato, da sam odloča o vsebini časopisa. Jurij Paljk se pri vodenju

Jole Namor pa mora odgovorni urednik odgovarjati predvsem bralcem, kar še toliko bolj velja za Novi Matajur, ki deluje v različnih okoliščinah kot ostali zamejski mediji. Marij Čuk pa je izpostavil dejstvo, da mora vsak novinar odgovarjati goli resnici in jo opisati s poštenostjo. Govor je bil tudi o odnosih med politiko in mediji oz. o tem, ali lahko novinar usklajuje svoj poklic s političnim izpostavljanjem. Gostje so pri tem soglašali, da spada med pravice vsakega državljana

politično udejstvovanje; pri tem ima novinar iste pravice kot kdorkoli, sicer njegovo politično gledišče ne sme prevladati nad novinarskim. Glede časopisnega jezika so gostje izpostavili dejstvo, da so naši novinarji proizvod zamejske družbe; Paljk pa je bil mnenja, da se težave s slovenskim jezikom začnejo že pri mladini in to zato, ker jim primanjkuje slovenska pop kultura, ki je v matici korenito vplivala na neposrednejši in bolj živ odnos do jezika s strani mlajših generacij. Izpostavljenih argumentov in osebnih gledišč je bilo še in še: od referendumov o

zakonu RTV Slovenije do tega, ali so zamejski mediji poklicani zato, da načrtujejo usodo naše zamejske družbe. Menda pa je naš zamejski mikrokosmos pretesen, da bi se v njem grobo ali pa kramparsko prerivali z različnimi nazorskimi prepričanji, kot je to običaj v sicer večjem medijskem prostoru onkraj meje. Ali je imel prav naš šef, ko je zatrdil, da nas je itak premalo, "da bi se šli v sektaštvo"?

Igor Gregori

Obvestila

Razpis rezerviranih habilitacij. Na Deželnem šolskem uradu za Furlanijo-Juljsko krajino je bil objavljen razpis izrednega roka za pridobitev habilitacije za poučevanje na slovenskih šolah. Pogoji za udeležbo na usposobljenostnih tečajih so podrobno navedeni v razpisu. Prošnjo je treba nasloviti v roku

30 dni od objave na Urad za slovenske šole v ul. S. Anastasio 12 v Trstu. Informacije in obrazci so dosegljivi na Uradu za slovenske šole, na tajništvih slovenskih šol ter na spletni strani www.scuola.fvg.it.

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus vabi na predavanje z naslovom Opuščanje v torek, 13. decembra, ob 17. uri, v centru za usluge prostovoljcev F-Jk v Trstu, ul. Torbianca 21. Govorila bo counsellor Daniela Borghesi.

ZVEZA SLOVENSKE KULTURNE DRUŠTVE
v sodelovanju z USCI in Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti

vabi na

KONCERT NATIVITAS

"14. BOŽIČNA REVIIJA"

v nedeljo, 11. 12. 2005, ob 16. uri
v cerkvi pri sv. Ivanu

Koncert oblikujejo:

MePZ Jacobus Gallus

Akademski PZ Univerze na Primorskem
Zbor/Coro polifonico Malatestiano

S prispevkom Zadrzne Kraške Banke in Slovenske prosvete

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KULTURNE DRUŠTVE - TRST
SLOVENSKA PROSVETA
DIDAKTIČNO RAVNATELSTVO - OPČINE
ZDRUŽENJE STARŠEV VRTCA IN OŠ KAJUH-TRUBAR - BAZOVICA
GLASBENA MATICA
NŠK - ZGODOVINSKI ODSEK
SKD LIPA - BAZOVICA
KD SKALA - GROPA
KD SLOVAN - PADRIČE

POKLON UBALDU VRABCU (1905 - 1992)

zborovodji, skladatelju, pedagogu
in javnemu delavcu
ob 100-letnici rojstva

Trst, sobota, 10. 12. 2005

Ob 11.45: Odkritje plošče na Scala al Belvedere
v Trstu pri železniški postaji

Ob 14.30: Simpozij o Ubaldu Vrabcu
v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3, Trst

- Pozdrav organizatorjev in tri uvodna pričevanja:
dr. Zorko Harej, Aleksander Furlan, prof. Sveto Grgič
- Posvet: akad. dr. Primož Kuret - Glasbena podoba Trsta,
ko se je v njem šolal U. Vrabec;
mag. Manja Flisar - Mariborsko obdobje in delovanje
prof. glasbe Bojana Kralj - Vrabčev zborovski opus
Marko Sancin - Instrumentalni opus Ubalda Vrabca

ODMOR

prof. glasbe Pavel Dolenc - Opera Tolminski puntarji
prof. Ivan Florjanc - Vrabčeve skladbe z nabožno vsebino
Edvin Švab - Ubaldo Vrabec in Slovenska prosvetna zveza
prof. Boris Pahor - Ublad Vrabec publicist in javni delavec

RAZPRAVA IN ZAKLJUČKI

Ob 20.00: Koncert Vrabčevih skladb,
dvorana Narodnega doma, ul. Filzi 14, Trst

Sporod bodo oblikovali: OPZ OŠ Srečka Kosovela -
Sežana, vodi Bojana Kralj, učenci in profesorji Glasbene
matice ter priložnostni mešani zbor pod vodstvom Janka Bana

Rodik, nedelja, 11. 12. 2005

Ob 14.30: Poklon ob obnovljenem grobu
Ob 15.00: spominska maša

TRŽAŠKA KNJIGARNA Predstavitev

Knjižna zbirka Goriške Mohorjeve družbe

Knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe za leto 2006 so v četrtek minulega tedna predstavili v prostorih Tržaške knjigarne. Gre za običajno srečanje, ki kot po navadi poteka po premierni 'domači' goriški predstavitvi, ki pa je tudi na Tržaškem postala priljubljena stalnica, saj je kultura Mohorjeve družbe globoko zaznamovala tudi zalivski kulturni prostor. Pomenljive so bile besede, ki jih je v uvodnem pozdravu izrekel lastnik knjigarne, Vinko Ozbič. "Ravno zaradi splošnih težav, ki jih knjižno tržišče, tudi v Italiji

- doživlja, je vsaka nova knjiga bogastvo", je povedal. "Knjiga je tržno in kulturno blago", je takoj zatem poudaril tajnik GMD, Marko Tavčar, in dodal, da je "naloga naše založbe od samega začetka ponujanje slovenske knjige po ugodni ceni", nakar je prepustil besedo g. Jožetu Markuži, ki je občinstvu predstavil vsebino stebra knjižne zbirke, se pravi Koledarja 2006, katerega je tudi sam urednik. O njem je g. Markuža povedal, da prinaša iz leta v leto "vedno nekaj novega, kar zanima preteklost in sedanjost; obenem nam Koledar nakazuje tudi

Z desne: Ivan Tavčar, Vinko Ozbič, Saša Martelanc, Marija Čušut, g. Jože Markuža, Marko Tavčar, Ivan Žerjal

smernice za naprej". Povedati gre, da sta koledarski del oblikovala Walter in Paola Grudina. Literarni tekst letošnje knjižne zbirke, ki ga je grafično oblikoval Ivan Žerjal, je predstavil sam avtor le-tega, Saša Martelanc. Gre za zbirko črtic z nostalgičnim naslovom Kam potujejo večeri. Tržaški književnik Ivan Tavčar pa je spregovoril o junaaku svoje knjige, cerkvenem

dostojanstveniku Albinu Kjudru Tomažskem. Pri ureditvi te publikacije je sodeloval Peter Rustja. Marko Tavčar pa je občinstvu predstavil tretjo knjigo letošnje zbirke, Vilinski cvet, ki je "namenjena otrokom in odraslim otrokom". Tekst je knjigi prispevala Mariza Perat, Danila Komjanc pa je publikacijo ilustrirala.

Slovenije pa sta bila zadolžena Zdenko Čepič in Aleš Gabrič. Zelo dobro obiskanega večera v DSI so se udeležili Lazarevič, Dolenc, Godeša, Gabrič in Troha, pogovor je vodil častnikar Ivo Jevnikar. O prvem poglavju je Lazarevič izpostavil, da prinaša kar nekaj novosti avstrijske dobe. V podglavlju se zgodovinarji poglabljajo v razvoj prebivalstva, v čas vstopa Slovencev v poli-

godkov in raziskave o življenju v zaledju.

Tudi poglavje o prvi Jugoslaviji nudi vrsto novosti, predvsem pa predstavlja to obdobje z neobremenjenega zornega kota, je izpostavil Dolenc. O drugi svetovni vojni pa je Godeša uvodoma dejal, da je bila in je še danes zelo kontroverzna tema. Izbral je kronološki opis dogodkov, natančno je orisana okupacijska politika, nastanek odporniškega in komunističnega gibanja, protirevolucionarnega tabora, avtor pa se seveda podrobno spušča tudi v vojno dogačanje. Najpomembnejša novost raziskave je število žrtv: doslej je bil govor o kakih 60 tisočih, danes pa je dokazano, da jih je bilo vsaj 94 tisoč. Takšnega dela za povojni čas še nismo imeli, orali smo leдино, historiografski in ne politični pristop je bilo vodilo celovitega kronološkega opisa vseh segmentov vsakdanjega življenja, je poudaril Gabrič pri predstavitvi povojne, druge Jugoslavije.

MR

tično življenje, nazorno je prikazano šolstvo, pa gospodarstvo in sociala, ki se iz čisto kmečke gibajo proti industrijski družbi. Prva svetovna vojna se kaže preko opisa vojnih do-

glavja. Od leta 1848 do 1918 sta se urednika Jasna Fischer in Žarko Lazarevič s soavtorji lotila avstrijske dobe, čas prve Ju-

Foto Kroma

goslavije (1918-1941) sta uredila Ervin Dolenc in Jurij Petkovšek, urednik vojnega časa na Slovenskem (1941-1945) je Bojan Godeša, za dobo druge Jugoslavije do osamosvojitve

DSI Predstavitev najnovejšega dela INZ Celovita zgodovina slovenskega naroda

Dve knjigi. 1511 strani. 24 avtorjev. "Slovenska zgodovina Slovenija. Od programa Zedinjena Slovenija do mednarodnega priznanja Republike Slovenije. 1848-1992," je najnovejši dosežek slovenskega zgodovinopisja. Vsestransko zgodovinsko delo jemlje v pošte celotni slovenski prostor, tudi zamejstvo in izseljeništvu, osredotoča pa se ne le na politično, temveč tudi na kulturno, gospodarsko in socialno zgodovino naroda. Nastajalo je na Inštitutu za novejšo zgodovino v Ljubljani

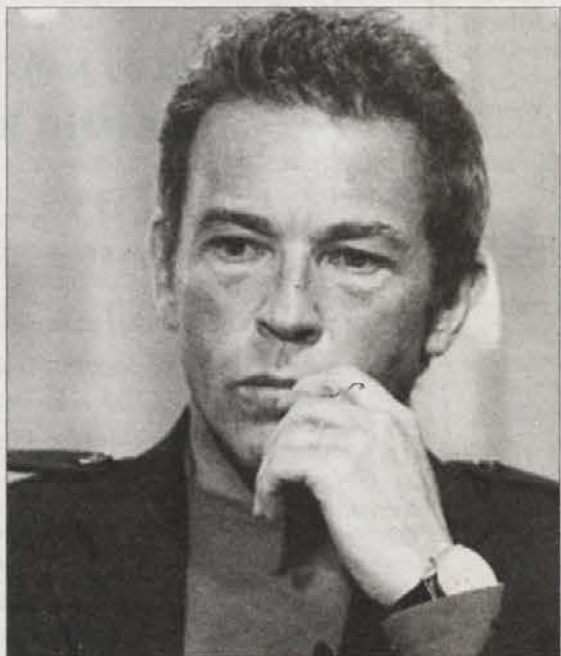
od leta 1997 pod vodstvom nedavne direktorice dr. Jasne Fischer, izdala pa sta ga Inštitut in Mladinska knjiga. Kronika slovenskega naroda je razdeljena na štiri velika po-

Wakounig proti Haiderju

Haider znova napadel slovensko manjšino

Deželni glavar na avstrijskem Koroškem Joerg Haider je v ponedeljek, 28. novembra, ostro napadel slovensko manjšino. "Super podpore" za kulturno delovanje slovenske manjšine naj bi vnašale nemir med prebivalstvo, zato v prihodnje slovenskih društev ne bi smeli podpirati bolj kot nemških. Tudi katoliška Cerkev naj bi razčistila določena vprašanja, v šolskih atlasih v Sloveniji pa je treba nemudoma popraviti jezikovne in kulturne meje. Danes pa je Haider napovedal nove pogovore o dvojezičnih krajevnih napisih, na katerih pa naj ne bi sodelovale slovenske organizacije. Kot je dejal Haider, na avstrijskem Koroškem ne bo dodatnih dvojezičnih krajevnih napisov, "razen če bi s tem soglašali vsi." Novo dvojezično topografijo bi po Haiderjevih izjavah morale podpreti vse stranke, ki so

zastopane v občinskih svetih posameznih občin. Haider je zato danes napovedal tudi nove pogovore v desetih občinah na južnem Koroškem. Kot je za avstrijsko tiskovno agencijo APA potrdil

Haiderjev tiskovni referent Stefan Petzner, naj bi pri tem poleg deželnega glavarja, ki je od preteklega petka tudi predsednik Zaveznitva za prihodnost Avstrije (BZÖ) na

Koroškem, sodelovali predsednica koroške socialdemokratske stranke (SPÖ) Gaby Schaunig in predsednik koroške ljudske stranke (ÖVP) Josef Martinz ter vsi trije predsedniki koroškega deželnega zbora, Joerg Freunschlag (BZÖ), Hans Ferlitsch (SPÖ) in Josef Lobnig (BZÖ). Poleg njih pa še škof Alois Schwartz, evangeličanski superintendent Manfred Sauer ter predstavniki škofijskega sveta in urada za slovensko narodno skupnost pri koroški deželni vladi. Na teh pogovorih pa naj ne bi sodelovali predstavniki slovenskih organizacij, Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), Zveze slovenskih organizacij (ZSO) in Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk (SKS). Manjkala naj bi tudi koroški Heimatdienst (KHD) in Zveza

brambovcev (KAB). Po Haiderjevih besedah naj bi se konferenca o konsenzu na Dunaju nadaljevala šele potem, ko bi na Koroškem našli rešitev na ravni občin. Kot je Haider dejal v ponedeljek zvečer v oddaji na koroškem radiu avstrijske radiotelevizije ORF, ima namen, da uredi vprašanje dvojezičnih krajevnih napisov. Sam namreč ne želi tveganja, da bi morebitni novi avstrijski kancler Alfred Gusenbauer (SPÖ) po naslednjih volitvah "nam potem tu zasadil krajevne table." To bi predsednik vlade lahko storil s pomočjo uredbe. Sedanji avstrijski kancler Wolfgang Schuessel (ÖVP) tega sicer ne bi mogel storiti, ker BZÖ ne bi soglašal, je menil Haider. Poleg krajevnih napisov pa bi bilo treba obravnavati tudi še druga odprta vprašanja. Po Haiderjevem mnenju gre pri tem za "situacijo pri družtvih", ker naj bi slovenska društva prejela "super podpore." To naj bi povzročalo nemir, zaradi česar bi morale ukrepati zvezne oblasti. Slovenska društva naj bi namreč dobivala trojne podpore, in sicer od Avstrije, dežele Koroške in tudi iz Slovenije. V prihodnje zato slovenska društva ne bi smela dobivati večjih podpor kot nemška

v pogovoru na ORF. Predsednik Zbora narodnih predstavnikov (ZNP), osrednjega telesa odločanja pri Narodnem svetu koroških Slovencev (NSKS), Jože Wakounig je zavrnil nov predlog deželnega glavarja na avstrijskem Koroškem Joerga Haiderja za sestanke o dvojezični topografiji. Po njegovem

društva na avstrijskem Koroškem. Haider je izrazil tudi upanje, da bo s koroškim škofom Schwartzem lahko dosegel dogovor glede "spornih vprašanj" v katoliški Cerкви. Slovenski duhovniki naj bi namreč pri pogrebi proti volji nemško govorečih svojcev maševali v slovenščini. Haider je poleg tega zahteval od Slovenije, naj "kaj naredi za Staroavstrijce." Med drugim bi lahko v Sloveniji postavili tudi kakšen dvojezičen krajevni napis. Sicer pa je za Haiderja tudi "provokacija", da v slovenskih šolskih atlasih "zaobsega slovenski jezikovni in kulturni prostor pol Koroške." To je treba nemudoma popraviti, je menil koroški deželni glavar

mnenju bi bili ti le "izgovor za nadaljnje zavlačevanje pri uresničevanju ustavnih in mednarodno pravnih obveznosti iz 7. člena ADP," zato Wakounig poziva povabljen, naj pogovorov, ki jih je napovedal Haider, ne udeležijo. V zvezi s tem Haiderjev predlogom je predsednik ZNP Wakounig danes v izjavi za javnost zapisal, da "ta tragikomedija" dokazuje, da ima deželni glavar Haider težave z argumentacijo za svoje protislovensko in protislovensko ravnanje, pogovori pa naj bi zato bili le alibi. Wakounig je zato pozval predstavnike SPOe in OeVP ter katoliške in evangeličanske Cerkve, naj "ne sodelujejo pri tem Haiderjevem omizju".

O knežjem kamnu ...

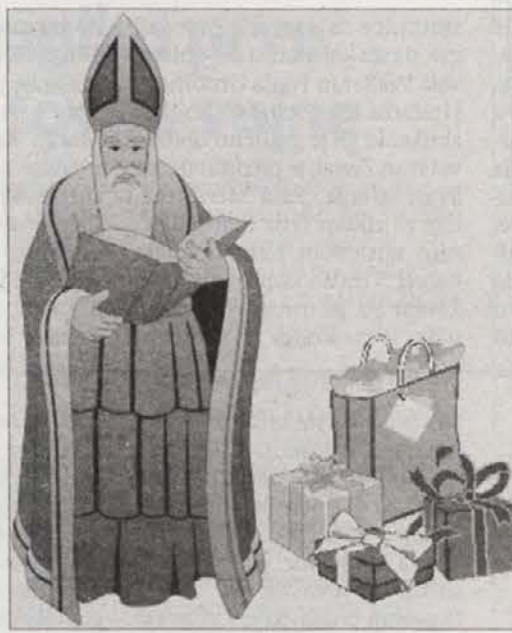
Miklavževa in krampusova darila

Sveti Miklavž potuje tudi po Koroškem v tem času s svojimi angeli, da bi obdaril pridne otroke. A na Koroškem bolj kot dobri sveti Miklavž otroke in starejše privlačujejo krampusi, ki bi jih po naše označili enostavno za hudiče. Kaj razlikuje hudiča od krampusa? Morda videz, morda dejstvo, da se za krampusom skriva domača oseba, oseba, ki ji v navadnem življenju človek zaupa in je zato tudi v tako strašni obleki še vedno človeška, pa čeprav straši manjšino otrok, ki ne razlikujejo zla od dobrega zla. Zlo je pač zlo ne glede, kdo se za tudi tako prefinjeno masko skriva. Človek, ki verjame v pravico in pravičnost, verjame, da darila lahko prinaša le sveti Miklavž s svojim spremstvom kerubinov. Ti so namreč garanti pravice in

pravičnosti, škofovska palica pa daje svetemu Miklavžu tudi avtoriteto, kateri se morajo tudi najbolj divji krampusi pokoriti. Če se posameznik, ki za miklavževanje obleče krampusovo obleko, slabo vede, ga sv. Miklavž in angeli, ob pomoči drugih krampusov, v javnosti razkrinkajo, mu skratka odvzamejo masko, in to je za krampusa največja sramota, saj se ne more več pojaviti v javnosti. Če bi ta aksiom, ki je bistvo omikanega in moralnega življenja, aplicirali tudi na politiko in politike, bi se le redkokateri pojavljal v javnosti. Sv. Miklavž je v politiki po navadi star modrec, ki ima sicer nekaj formalne oblasti (recimo predsednik

republike ali predsednik ustavnega sodišča), politiko pa v bistvu kroji krampusi, ki mu ne prepoznajo nobene avtoritete. Svetemu Miklavžu ne dovolijo niti, da bi izvrševal svoje dolžnosti, kar pomeni, da bi poučeval ljudi in obdaril, tiste, ki si to zaslužijo ali jim nagrada pritiče, ampak si to vlogo omikanega kar sami. Ni treba vzeti Svetega pisma v roke, da se prepričamo, kaj vsega nam napuh obljublja, treba je vzeti v roke le dnevno časopisje

ter prebirati med vrsticami. Bele vrstice v bistvu povedo več kot tisto, kar kdo

obljublja... V zadnjih dneh se je na Koroškem spet govorilo o knežjem kamnu, o tablah in o zvišanju praga za razdelitev razredov tudi v dvojezičnih razredih.

Predsednik avstrijske socialdemokratske stranke je izjavil, da bo v primeru, da bo on kancler, omogočil dvojezične napise, po drugi strani pa "pozablja", da je prav socialdemokratska stranka na Koroškem "rešila" Haiderja ter sklenila z njim vladno zavezništvo, od katerega Slovenci, ki so glasovali socialdemokrate prav v upanju, da ne bodo omogočili Haiderja, niso ponovno imeli nič od tega. V Avstriji se pač pripravljajo ne le na dolgo zimo, ampak tudi na dolgo

volilno kampanjo. Prav tako je mogoče razumeti preselitev knežjega kamna v poslopje koroške deželne vlade, in to šele po novici, da bo Slovenija uporabila knežji kamen na kovancu za dva evrocenta. Povišanje praga za delitev razredov za dvojezične vrtce pa postavlja spet v javnost nevarno trditev, da je manjšina pač privilegirana. Trosenje negativnih protimanjšinskih miselnih vzorcev v javnosti pa prispeva, da se nekateri bedaki nanje pač navadijo in se obnašajo, kot so dokazali nešportni Interjevi navijači v Messini, to je agresivno, rasistično, skratka NE-umno! Sveti Miklavž bi moral v današnjem času prinašati namesto črnega premoga takim otrokom sol in ribe, ki baje pomagajo, da se um bolje razvija!

Peter Rustja

Na dnu...

Koroška

Knežji kamen na sedežu deželne vlade

Knežji kamen so 1. decembra razstavili na sedežu deželne vlade v Celovcu na avstrijskem Koroškem. Tam naj bi ostal leto dni, za tem ga bodo premestili v dvorano grbov v celovškem deželnem dvorcu. Kot je ob tej priložnosti dejal koroški deželni glavar Joerg Haider, je knežji kamen starejši od Avstrije in zato najstarejši pravni simbol na avstrijskih tleh, ki naj bi vedno predstavljal enotnost dežele Koroške. Obenem je dodal, da naj "sosedji spoštujemo pravne simbole in simbole enotnosti in naj jih ne postavljajo pod vprašaj." Knežji kamen, ki je zaradi namere Banke

Slovenije, da ga upodobi na slovenskem evrokovancu za dva centa, na avstrijskem Koroškem postal predmet političnih razprav, je bil doslej na ogled v predverju koroškega Deželnega muzeja. Zaradi načrtovane upodobitve knežjega kamna na slovenskem evrokovancu je koroška deželna vlada 25. oktobra sprejela resolucijo, v kateri poziva avstrijsko zvezno vlado, da v dvostranskih pogovorih poskrbi, "da se Republika Slovenija, odpove uporabi osrednjega simbola koroške deželne zgodovine, kot je knežji kamen, na plačilnem sredstvu, ki ga izdaja Republika Slovenija in je uporab-

no po vsej Evropi." 23. novembra so knežji kamen na ukaz deželnega glavarja Haiderja premestili na sedež deželne vlade. Knežji kamen po Haiderjevih besedah nikdar ni bil nacionalni ali nacionalistični simbol, temveč naj bi vsekozi predstavljal enotnost dežele Koroške z mejo na Karavankah in Krnskih Alpah na jugu. Znotraj te dežele pa so po njegovih besedah sobivali ljudje z različnim jezikom in kulturo. Glede sedanje koroške razprave zaradi načrtovane upodobitve na slovenskem evrokovancu je Haider menil, da ne dopuščajo radi, da se knežji kamen uporablja za nacionalne simbole. Koroška zgodovinarica Claudia Fraess-Ehrfeld je na slavlju na sedežu koroške deželne vlade zadržala, da "nikdar v zgodovini na knežjem kamnu ustoličeni slovensko - karantanski knez ni vladal na ozemljih, ki so danes del slovenske države." To naj bi priz-

nali tudi slovenski zgodovinarji. Simbol knežje oblasti na Koroškem naj nikdar ne bi imel opravka z ozemljem južno od Karavank, v današnji Sloveniji torej. Po poročanju avstrijske tiskovne agencije APA naj bi slovenski zgodovinar Peter Štih dejal, da naj bi šele ob koncu 18. stoletja ljubljanski zgodovinarji ta spomenik nekako "nacionalizirali."

Zasedanje ministrskega sveta OVSE pomemben dogodek za ugled naše države

Kacin (LDS) in Pahor (SD) različno ocenjujeta dosedanje delo vlade

V političnih strankah, vladi in parlamentu potekajo soočenja o predlaganih reformah v gospodarstvu in na socialnih področjih. Prebivalci razmišljajo predvsem o tem, kako bi premostili svoje težave. Pred enim letom, 3. decembra 2004, je DZ izvolil koalicijsko vlado desnosredinskih sil pod vodstvom Janeza Janše. Ob prvi obletnici delovanja vlade so posamezni ministri razložili napore in dosežene uspehe, svoj pogled pa je v intervjuju za Večer razložil tudi premier.

Najbolj "uničujoč" kritik delovanja vlade je predsednik LDS Jelko Kacin, ki je na srečanju s časnikarji 2. t.m. dejal, "da je vlada Janeza Janše med ljudi zanesla strah in negotovost." Nadalje je dejal, "da je vlada napačno razumela mandat volilcev. Obnaša se, kot da je državo, njene ustanove in kadre dobila v trajno last, in ne zgolj v upravljanje." Predsednik SD Borut Pahor je bil bolj "mehak" tudi pri presojanju vlade. V novi številki tedenskega magazina Mag je zapisal: "Kmalu bosta prišla Božiček in dedek Mraz. Zdi se, da bi bilo primerno darilo za Slovenijo spoznanje, da

živimo v surovem tekmovalnem svetu, in če se na tekmovalstvo ne bomo temeljito pripravili, ne bomo zmagovalci. Reforme so seveda lahko čudovit poligon za strankarsko spotikanje, lahko pa, kot v primeru osamosvajanja ter

Jelko Kacin

vstopanj v EU in Nato, pomenijo tudi prostor sodelovanja. Druga možnost je zahtevnejša, vendar boljša, če je zanjo sploh še kaj volje. Za najbolj neodpušljivo

napako nove vlade oz. nove oblasti pa štejem njeno kadrovsko politiko. Zamenjati sposobne ljudi samo zaradi njihovega domnevnega drugačnega prepričanja, ali spričo drugih, z njihovim znanjem nepovezanih razlogov, je nedopustno."

Predsednik vlade je bil v odgovorih jassen. Opozoril je, "da bo treba v Sloveniji več in bolj trdo delati, vse drugo nič več ne pomaga. Treba je več znati in boljše narediti. In olajšati okoliščine tistim, ki bi to znali. Če bodo sindikati opustili politični boj, zmerjanja in žalitve ter namesto soočenja sprejeli dialog, se bomo pogajali v ekonomsko-socialnem svetu. Vlada je to ponudila na samem za-

četku, toda sindikati so rajši sklicali zborovanje, na katerem so vihrale jugoslovanske zastave z rdečo zvezdo in drugimi totalitarnimi simboli. Peli so interna-

cionalo, vzklikali geslo "družo Tito mi se ti kunemo" in objokovali čase, ko smo v Sloveniji imeli bone za bencin, redukcije elektrike, verbalni delikt in trikrat nižji standard, kot ga imamo sedaj."

Velik dogodek je bilo zasedanje ministrskega sveta Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi. Potekalo je v ponedeljek, 5., in v torek, 6. t.m., v Ljubljani. Udeležili so se ga predstavniki vseh petinpetdeset držav, članic OVSE, ter raznih organizacij mednarodnega in regionalnega značaja. Slovenija je z zasedanjem prenehala predsedovati organizaciji OVSE.

Tožba zoper predsednika parlamenta Franceta Cukjatija

Stranki LDS in SD sta na Upravno sodišče in Vrhovno sodišče v Ljubljani vložili tožbo zoper predsednika DZ Franceta Cukjatija. Dolžita ga, da je preprečil ustanovitev opozicijske preiskovalne komisije, ki bi raziskala prodajo državnih deležev v družbi Mercator. SMS se je zavzela za referendum o obstoju Komisije za preprečevanje korupcije pod vodstvom Draga Kosa.

Marijan Drobež

Kratke

Ureditev groba Edvarda Rusjana v pristojnosti ministrstva za kulturo

Podžupan mestne občine Nova Gorica Matej Arčon je predlagal, naj se ta lokalna skupnost zavzame za obnovo in redno vzdrževanje groba prvega slovenskega letalca Edvarda Rusjana, v Beogradu. To bi bila moralno dolžna, ker proslavljeni letalec izhaja iz Goriške, v Novi Gorici pa v čast Edvarda Rusjana stoji spomenik. Toda kaže, da pobuda podžupana Arčona vsaj za zdaj ne bo uresničena. Iz urada direktorja občinske uprave v Novi Gorici so namreč sporočili, da so grobovi znanih Slovencev v tujini skrb oz. pristojnost ministrstva za kulturo. Tam so izjavili, da bodo obnovo in vzdrževanje groba Edvarda Rusjana v Beogradu poskušali čimprej zagotoviti. Dodali so, da primer dobro poznajo.

Na območju mestne občine Nova Gorica veliko pomembnih novih naložb

Mestni občini Nova Gorica se v letu 2006 obeta veliko novih investicij, ki bodo omogočile nadaljnji gospodarski, družbeni in splošni razvoj tega območja, naraščanje blaginje prebivalstva in povečanje vloge Nove Gorice v širšem območju na Goriškem oz. v t.i. severno-primorski regiji. Vlaganja v kar enaindvajset dejavnosti ali panog bodo seveda mogoča predvsem zaradi sredstev, zbranih v proračunu mestne občine.

Župan občine Mirko Brulc je na srečanju s časnikarji, 28. novembra, povedal, da bo proračun te lokalne skupnosti za leto 2006 vseboval skoraj 7 milijard 832 milijonov tolarjev prihodkov in nekoliko več odhodkov, to je izdatkov. Razliko bodo pokrili z denarno rezervo, doseženo v tem letu. Zaradi večjih možnosti bo proračun močno razvojno usmerjen. Predvideni so začetek gradnje zdravstvene postaje v Dornberku, obnova otroškega vrtca Kekek v Novi Gorici napeljava žičnice na Lokvah, nadaljevanje prenove muzejske zgradbe v Solkanu, prispevki za razvoj visokega šolstva, rešitev prostorskih težav Glasbene šole v Novi Gorici ter prispevki za številne druge potrebe. V proračunu so predvidena tudi sredstva za omejitve zasvojenosti z mamili, za nadaljevanje obnovitvenih del v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici in tudi za nove naložbe na območju Renč in Vogrskega. Občina bo tja v naslednjem letu namenila 378 milijonov tolarjev, kljub temu da bo nemara ustanovljena nova občina Renče - Vogrsko.

Kljub obilnim sredstvom v občinskem proračunu so pričakovanja in potrebe na raznih področjih še večje, je opozoril Mirko Brulc. Časnikarjem je tudi sporočil, da bodo nadaljevali racionalizacijo uprave mestne občine v Novi Gorici.

Posamezne regije v Sloveniji se približujejo povprečju razvitosti v EU

Državni zbor je v svojem glasilu Poročevalec objavil obširno poročilo s komentarji o razvoju posameznih regij (zemljepisnih območij) v Sloveniji. Poudarjeno je, da vse regije napredujejo, kar se kaže predvsem v naraščanju bruto domačega proizvoda, zmanjševanju brezposelnosti in nasploh v gospodarski rasti. Najhitreje napredujejo v ljubljanski (osrednjeslovenski) regiji, na Goriškem in v obalno - kraški regiji.

V glasilu slovenskega parlamenta je tudi zapisano, "da so se slovenske regije, razen Zasavja, po doseženem bruto domačem proizvodu, uspešno približale povprečni razvitosti posameznih območij v sosednjih državah članicah EU." Ljubljanska in Goriška regija sta izboljšali svoj položaj v primerjavi z Gorico, Trstom in drugimi obmejnimi kraji v Italiji. Obalno-kraška regija, s središčem v Kopru, pa v svojem razvoju dohiteva Trst. Slovenske regije po dohodku na prebivalca uspešno dohitevajo tudi obmejna območja v Avstriji.

SNG Nova Gorica / Koprodukcijka predstava

V Kosovelovem domu Kulturnem centru Krasa v Sežani je v sredo, 30. novembra, premierno zaživela komedija srbskega režiserja in dramatika Radoslava Zlatana Dorića Kako smo ljubili tovariša Tita v prevodu Darka Komaca.

Uprizoritev je nastala kot koprodukcija Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica in Kosovelovega doma - Kulturnega centra Krasa Sežana v režiji skrbnika obdelavi Marjana Bevka (na sliki) s sodelavci, lektorjem Srečkom Fišerjem, scenografom Brankom Arandelovičem, kostumografom Zvonko Makuc in oblikovalcem luči Samom Oblokarjem.

Nastopajoče dramske like so poosebili Gojmir Lešnjak - Gojko, Teja Glazar, Miha Nemec in Branko Ličen.

Komedija je krstno uprizoritev doživela lani v avtorjevi režiji v beograjskem gledališču Slavija. Postavljena je v današnji čas in se duhovito ozira na nekdanjo Jugoslavijo druge polovice prejšnjega stoletja. V Bifeju pri tovarišu Titu dva nostalgična privrženca maršala proslavljata njegov rojstni dan, nekdanji dan mladosti. Na to proslavo, ki jo je priredil nekdanji udbovec Stan - Titovka, "specialist" za aretacije državnih in razrednih sovražnikov, pride le gospa Katica Hutter, nekdanje osemnajstletno dekle, zagledano v tovariša Tita.

Avtor se v delu posmehuje bodisi privržencom Tita in njegovega režima bodisi njegovim nasprotnikom. Sam pravi, da je s to tragikomedijo skušal odgovoriti na aktualna dogajanja v Srbiji. Dodaja pa tudi, da je komunistični ustroj države pustil globoke sledi in da je tradicija nošenja štafete mladosti v letu 2004 oživela v 23 srbskih mestih.

Prejeli smo

Težko je biti Slovenec

Ob primeru Gregorič v Izoli, ko so predstavniki italijanske manjšine in SD delovali proti slovenskemu publicistu in kulturnemu delavcu, ki vse svoje moči vlaga v ohranitev slovenske Istre, se je nujno treba ozreti za mejo k našim sosedom Italijanom. Poglejmo, kaj se godi slovenski manjšini v Italiji, ki ima še vedno neprijetno slabše pogoje življenja, kakor jih ima italijanska manjšina v Sloveniji. Kakšen vik

in krik so zagnali samo zaradi partizanske fotografije iz leta 1945 na plakatu Partizanskega pevskega zbora iz Trsta. Neštetokrat so oskrnili spomenike slovenskim žrtvam, našim junakom. Pred dnevi so desničarski skrajneži pomazali z žaljivimi napisi in fašističnimi znamenji hišo sredi Tržiča, last pokojne Bernardke Radetič, slovenske kulturne delavke, ki je umrla, tik preden je končala knjigo "Slovinci na Laškem". To se je zgodilo par dni

po njeni smrti. To so nizkotna dejanja, podobna tistim iz let fašizma na naših tleh, in hud pritisk na Slovence v zamejstvu. Ni nama znano, da bi eno samo podobno dejanje proti italijanski manjšini pri nas naredili Slovenci iz katerekoli stranke. In če bi se to res zgodilo, bi o tem takoj razpravljali rimski parlament in bi zvedela vsa Evropa.

V Trstu še danes nikakor ne morejo napisati imena in priimka naših ljudi s slovensko abecedo. Iz kopske italijanske TV hiše pa še vedno odmevajo naši kraji po italijansko. Našteta dejanja zoper našo manjšino v Italiji potrjujejo, kdo in kje je nestrpen in deluje

proti multikulturalnosti in sožitju ob meji.

In če se ob tem ozremo še na sever čez mejo z avstrijsko Koroško, kjer tudi živijo Slovenci, imamo podobno situacijo. Tu padajo table s slovenskimi napisi in manipulirajo z našim knežjim kamnom, ki je srce slovenske zgodovine.

Zelo žalostno za Slovence v matični domovini pa je, da ob vsem tem odrekamo doma Kocijančičevo priznanje zaslužnemu Slovcu samo zato, ker v istrskem "multikulturalnem svetu" vsem to ni všeč.

Magda in Marjan Rodman
Vipava, 30.11.2005

Iz dokumenta, ki je ilegalno izšel v zamejstvu

Že leta 1968 je bila izražena volja za samostojnost Slovenije

Zgodovinarjem, sociologom in drugim preučevalcem slovenske zgodovine se je pridružil televizijski časnika Jože Možina. V novi številki mesečnika za kulturo, politiko in gospodarstvo, Ampak, je namreč objavil obširne izvečke iz nekega dokumenta, ki ga je skupina Ypsilon slovenskih akademikov sprejela leta 1968. Listina ima naslov Slovenija kam? ter je bila izdana ilegalno v zamejstvu.

Akademiki so v omenjenem dokumentu analizirali razmere v Sloveniji, kot so se kazale in izražale v letu 1968, ko je bil naš narod še del skupne države Jugoslavije. Upošteval je časovno oddaljenost od tistega obdobja, je zanimivo in pomembno, da so akademiki zelo natančno predvideli, kakšen bo nadaljnji razvoj dogodkov v procesu osamosvajanja oz. oblikovanja Slovenije. V drugi točki dokumenta z naslovom Slovenija kam? so namreč zapisali tudi naslednje: "Gre za dosego polno razvite in zrele narodne osebnosti z uresničitvijo slovenske državne samostojnosti in neodvisnosti; le z njo bomo dosegli mesto, ki nam v sklopu človeške družbe pripada. Samo zrel narod, to je narod, ki

je dosegel poslednjo stopnjo svojega razvoja k zrelosti, državni samostojnosti in neodvisnosti, je sposoben izpolniti svojo zgodovinsko dolžnost in doprinesiti svoj popolni delež k razvoju celotne človeške družbe."

Vizionarstvo omenjene skupine akademikov se kaže tudi v naslednjih razmišljanjih: "Vse kaže, da bo ravno v prihodnjih dvajsetih letih, če ne že veliko prej, napočil zgodovinski trenutek, ko bomo tudi Slovenci dosegli končno izoblikovano narodno osebnost in državno neodvisnost. Večstoletni potek zgodovine nam je bil, vsaj na zunaj gledano, nasproten, še bolj tragično pa je dejstvo, da so nas ugodni trenutki v preteklosti pač zmeraj našli nepripravljene in zato naspesobne za ta odločilni korak. Pa bi bilo zgrešeno, če bi iz te zgodovinske pomanjkljivosti sklepali nesposobnosti slovenskega naroda za dosego svoje zrelosti. Zavest sodobne generacije je ob tem dejstvu postala toliko bolj budna in jasna. Naučila se

je pogledati odločneje stvarnosti v oči."

Tudi nadaljnje ugotovitve in razmišljanja potrjujejo mobilizacijski pomen in vizije omenjene skupine akademikov, ki so se uresničile z osamosvojitvijo Slo-

Jože Možina (foto JMP)

venije leta 1991. Že leta 1968 so, denimo, opozorili, "da nam je neodvisna država v današnjih zgodovinskih razmerah neobhodno potrebna, ker je edino sredstvo, ki lahko zajamči naše-

M.

Načrtuje se prerazporeditev sredstev v zdravstvenem zavarovanju

Namere o privatizaciji pravic zdravstva v Sloveniji

V Sloveniji potekajo živahne in po večini tudi polemične razprave o svežnjih ukrepov, ki bi jih uvedli za preobrazbo (reformo) v gospodarstvu in v družbenih dejavnostih. Spremembe, ki jih bodo uvedli, vključno z dopolnili nekaterih zakonov in podzakonskih predpisov ter s sprejemom nekaterih novih, snuje okoli 200 izvedencev v okviru vladnega odbora za reforme. S pospeševanjem gospodarske rasti naj bi povečali konkurenčnost gospodarstva, zagotovili pogoje za prevzem evra ter prispevali k izpolnjevanju strategije razvoja Slovenije v prihodnosti. Predvideni ukrepi bodo sicer zmanjšali pravice nekaterih skupin državljanov, na primer tistih, ki dobivajo socialno pomoč iz več naslovov, pa brezposelnih oseb, ki se ne trudijo tudi sami za zaposlitev, vendar pa naj bi socialna država ostala neokrnjena. Obratno, skupina ekonomistov v odboru za reforme je prepričana, da se bo blaginja prebivalcev postopno, torej v naslednjih nekaj letih, lahko povečala.

Kot kažejo javnomnenjske anketne in raziskave, so ljudje najbolj zaskrbljeni zaradi morebitnih sprememb v zdravstvu, s katerimi bi omejili posamezne pravice zavarovancev ter tudi obseg in raven celotne zdravstvene dejavnosti. Minister za zdravje, dr. Andrej Bručan, zmeraj znova poudarja, da na tem področju nobena pravica ne bo odpravljena, bodo pa zagotovili prerazporeditev sredstev iz zdravstvene blaginje v primerih, ko bo potrebno. Kar več kot sto tisoč zavarovancev, ki živijo v revščini, bodo denimo oprostiti plačevanja prispevkov za osnovno in dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Delavci, uradniki in drugi upravičenci do zdravstvenega zavarovanja oz. varstva pa z dvomi in nezaupanjem ocenjujejo stališča ministra za zdravje, da je potrebno celotno to dejavnost privatizirati, ker da bo tako zdravstvo lahko bolj uspešno in učinkovito. Zdravstveni domovi, ki jih sedaj upravljajo občine, bi postali

last države, bolnišnice v Sloveniji pa bi prodali zasebnikom ali gospodarskim družbam. Javnost je osupla sprčo takšnih teženj in ciljev ministra, ki pa ima seveda podporo v vladi. V državi je namreč večina tistih, ki menijo, da je javno zdravstvo lahko najbolj uspešno in zanesljivo, pa tudi cenejše od zasebnega. Pri tem prepričanju je najbolj odločen dr. Dušan Keber, bivši minister za zdravje.

Sicer pa je sedanjí minister javnost poskušal pomiriti z razlago razmerja med privatizacijo zdravstvenih ustanov in pravicami iz zdravstvenega zavarovanja. Pravi, "da si s pojmom privatizacija ljudje predstavljajo, da bodo morali zdravnika plačati, ko pridejo v ambulantno na pregled. Ne gre za to. Predvideno je zasebníštvo v okviru še zmeraj javnega zdravstva. Sistem bo še naprej javen, le da ga bodo izvajali zasebniki, ki jim bo država podelila koncesijo (dovoljenje za izvajanje določenih pravic). Tak zaseben koncesionarski sistem je lahko prijazenjši." Načrti za privatizacijo zdravstva so povzročili zaskrbljenost in ponekod tudi zmedo v zdravstvenih ustanovah in tudi med zavarovanci. V ljubljanskem Kliničnem centru, ki je največja zdravstvena ustanova v Sloveniji, je, denimo, že petnajst zdravnikov zaprosilo za koncesijo. Med njimi je tudi kirurg dr. Marko Bitenc, nekdanji predsednik zdravniške zbornice Slovenije. Spríčo

njihovega odhoda med zasebnike bo Klinični center morda občutil posledice oz. bo v tej ustanovi lahko prišlo do težav. Minister za zdravje poskuša javnost pomiriti z navajanjem, "da bodo obstoječi zdravstveni sistem dograjevali, da bo primerljiv z Evropo. Nikakor ga ne bomo rušili. Pri spremembah tudi ne bomo pozabili socialne note. Kljub različnim interesom, ki to socialno noto zanikajo, jo je treba ohraniti. Zato ukrepi, med njimi privatizacija zdravstva, ne bodo vpeljani čez noč in ne bodo na noben način ogrozili varnosti državljanov."

M.

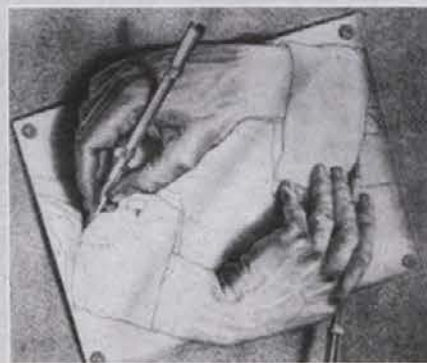
Vida Valenčič

Bralka platinastih las, ki bere Rovereda

Sedim v vlaku. Ko sem stopila nanj, sem namerala pisati o zmagi Rite Borsellino na Siciliji, zdaj po par urah pa se mi na tipkovnico izlivajo popolnoma druge besede in podobe. Pota življenja me res ne nehajo presenečati. Tokratna pot ima oksidirane lase in umetni ten, dalj časa je listala po ženski reviji, pa še ogromen kovček nosi s sabo. Po dobri uri me preseneti z vprašanjem, če ji mogoče lahko podarim stran iz tržaškega dnevnika z intervjujem Pinu Roveredu. Zakaj me preseneča? Zakaj bi lepote s platinastimi lasmi in žensko revijo pod roko ne brale tudi letošnjega dobitnika Campiella? Kasneje me preseneti še z drugim vprašanjem: ali ji lahko posodim katalog slikarja Cervi Kervischer, ki sem ga listala? Kilometer za kilometrom spoznavam novo realnost, skorajda pozabila sem, kako se na dolgih progah med sabo tudi zelo različne osebe spoznavajo in tako odkrivajo svetove, ki so jim bili do tedaj popolnoma tuji. Moje novo odkrivanje je ta ženska, ki opremlja mestne vitrine in je pred leti želela za ugledno mestno trgovino oblačil postaviti v vitrino slike elegantnih - in sploh ne provokativnih - golih teles Cervi Kervischerja. Lastnik trgovine je bil za to, direktor pa ne. Premočan vtis naj bi to bil. In tako ni bilo nič iz tega. Sama pa še vedno išče stik med komercialnim ponujanjem blaga in umetniškimi klicami, ki jih čuti v sebi. Preden sem spregovorila z njo, sem jo opazovala, kako je trgala par strani iz modne revije. Zdaj ko jo v pogovoru odkrivam, izvem, da je tudi navdušena bralka Rovereda. Pred mesecem dni ga je srečala na letalu, stopila k njemu, mu čestitala za nagrado ter mu rekla: "izredno cenim predvsem to, da stalno dokazujete, kako se lahko prav vsak dostojanstveno izvleče iz težkih

Ko se dotakneš osebe

situacij in si ustvari novo življenje. Vedno vztrajate v pisanju". Platinasta Daniela, zaljubljena v modne trende in črno barvo, me preseneti s svojo spontanostjo in sposobnostjo boja za to, v kar verjame. Rovereda je ponudila prijateljici iz fundacije mestne posojilnice v La Spezii, ki redno prireja odmevna srečanja z avtorji. Zagnano mi pravi, kako bi lahko tudi fundacija tržaške mestne posojilnice prirejala kaj podobnega, a se vse vedno ustavlja pri mogoče, verjetno in morda. In potem, kot nežne dežne kaplje, ki rosijo okno, skozi katerega zreva v toskansko pokrajino, mi natrosi še drugih takih klic, ki se v meni ustavijo. Mesto Trst bi lahko zadobilo nov videz in bolj človeško dušo tudi s tako neznatnimi "novostmi", kot so lahko vabljeve klopce na odprtem.

"Poglej, kaj piše ta kratek članek". V Barceloni je občina odredila izgradnjo stotine novih klopc, tudi malih, namenjenih eni sami osebi, ki bi si želela branja knjige ali časopisa na prostem. Ali enostavno urice svežega zraka v miru. Nikoli nisem pomislila na to. Nekoč se je človek usedel enostavno pod kako lipo in sanjal, dremal, bral. V toplejšem podnebnju po južnejših vaseh še vedno

postavljajo pručke in stolice pred hišo ter doživljajo odprt prostor. V današnjem času in v mestih smo izgubili občutek enostavnega "bitja", dejstva, da enostavno doživljata ta odprt prostor, ne da bi pri tem nekaj delal. Hodil, se sprehajal, se premikal iz točke A do točke B. Enostavnega sedenja in razmišljanja na prostem nismo več zmožni, branje na odprtem pa je postalo nerazdružljivo s - čeprav dostopnim - plačilom pijače v kavarni. Sama klopca poleg nove zelene gredičice v mestu ne pomeni seveda nobene odrešilne spremembe v današnji odtujeni družbi, lahko pa predstavlja pažnjo na to, kar je za človeka res potrebno, a tako prepogostokrat prezrto: zmožnost pogleda v odprto nebo.

Trenta

Poleti vse več ljudi

Informacijsko središče Triglavskega narodnega parka (TNP) Dom Trenta, ki konec oktobra zapira svoja vrata za individualne obiske, je v letošnjem letu zabeležilo več kot 17.000 obiskovalcev, kar je največ v zadnjih treh letih. Med obiskovalci so prevladovali organizirane skupine šolskih otrok in skupine turistov iz Anglije, ki jim bodo po predhodni napovedi središče in razstave na voljo tudi pozimi. Med posameznimi obiskovalci pa je bilo največ italijanskih in francoskih turistov. Kot so sporočili iz uprave TNP, ima informacijsko središče Dom Trenta sicer pomembno vlogo pri spodbujanju razvoja doli-

ne Trente in pri vzpostavljanju stika uprave TNP s prebivalci parka ter pri ozaveščanju o pomembnosti varovanja narave. V Informacijskem središču imajo svoje prostore tudi Turistično društvo, Krajevna skupnost Soča Trenta, Društvo podeželskih žena doline Trenta, Moški pevski zbor Triglav Trenta in gledališka skupina Triglav Trenta. Dom Trenta, v katerem je urejeno informacijsko središče TNP, se ukvarja tudi z drugimi dejavnostmi. Tako gostom ponuja prenočevanje preko celega leta, hkrati pa je tudi organizator in izvajalec številnih kulturnih prireditev z namenom obujanja običajev, namenjenih obiskovalcem in prebivalcem parka. Pomembna dopolnilna ponudba Doma Trenta, ki je v tem letu praznoval 10-letnico delovanja, je predvsem Soška pot. To je najstarejša učna pot edinega nacionalnega parka, ki povezuje stare steze in mirne, manj znane dele doline Trente in Soče.

Podražitev dolarja: zamenjava naložbene strategije? (2)

Nasveti varčevalcem

Zamenjava naložbene strategije je iz raznovrstnih razlogov (nepoznavanje finančnih trgov, težave v napovedih, itd.) vedno zahtevna naloga za varčevalca. Na osnovi tega dejstva mora podražitev dolarja v odnosu do evropske valute predstavljati le priložnost za racionalno razmišljanje brez čustvenih primesi. Nedvomno ojačitev ameriške valute pozitivno vpliva na donos portfelja s pretežno prisotnostjo ameriških obveznic ali delnic oziroma investicijskih skladov, ki jih vlagajo na to področje ZDA. Na splošno vsi vrednostni papirji ali skladi denonirani v dolarju, predstavljajo potencialno novo priložnost za vlagatelje. Predvsem investitorji v ameriške delnice (angl.:

equity) oziroma v delniške investicijske sklade lahko dodatno izkoristijo konstantno višanje borznih indeksov na tej celini. Vsekakor preusmeritev dela prihrankov v tem trenutku na ameriško finančno tržišče pride v poštev za vlagatelje z določenim smislom za tveganje. Ne glede na napovedi ekonomistov in analitikov svetovnega slovesa mora varčevalec v vsakem slučaju dobro poznati časovni razmah naložbe. Spreminjanje investicijske strategije za kratkoročno obdobje razumljivo ne pride v poštev. Vlaganje v delnice oziroma v delniške sklade je potrebno namreč okviriti v dolgoročen projekt. Nesmiselna je tudi sprememba strategije za varčevalce brez vsake nagnjenosti za tve-

ganje. Za slednje so primerne izključno zajamčene oblike varčevanja (državne obveznice, denarni skladi, posebni tekoči računi), ki razumljivo nudijo skromen donos. Indikator dobre naložbene strategije ostaja kot vedno primerna geografska in sektorialna porazdelitev investicije. V tej luči so poleg ameriških (ugoden tečaj dolarja in solidna rast delniških tečajev) privlačne tudi evropske delnice. Po mnenju mnogih finančnih analitikov so namreč slednje podcenjene v primerjavi z ameriškimi. Dobro rast borznih indeksov analitiki pričakujejo bodisi na Japonskem kot v državah v razvoju. Za investitorja, ki želi v tem trenutku popestriti osebni portfelj z delni-

cam ali delniškimi skladi, postane torej geografska porazdelitev naložbe obvezna.

V perspektivi restriktivne monetarne politike osrednje evropske banke postajajo obveznice z "domačega trga" manj privlačne. V bližnji prihodnosti si investitor lahko pričakuje tudi negativne letne donosnosti (od 1 % do 2 %) te vrste vrednostnih papirjev. Z višanjem ključne obrestne mere se namreč posledično nižajo kotacije obveznic, kar se negativno odraža na donos investicije. V tem okviru je priporočljivo vlaganje v obveznice s kratkoročno zapadlostjo. Slednje namreč v zelo omejeni obliki občutijo nihanje cen na finančnem trgu. Bolj optimistično sliko nudi obvezniški trg v ZDA, kjer kljub trenutno omejevalni denarni politiki postajajo donosi zaradi podražitve dolarja bolj vabljivi.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

To številko smo poslali v tisk v torek, 6. decembra, ob 14. uri.

Pričevanje

Ujeta na Korziki (7)

7. Pod okriljem Rdečega križa
Tudi zadnji dan v Bastiji se je začel z razočaranjem. Po že rutinskem jutranjem sprehodu do terminala, kjer ni bilo nikogar, sem nadaljeval do urada Corsica Ferries, in glej, pred vhodom je bilo nekaj ljudi.

"Super, nekaj se premika," sem pomislil in že začel sanjati o tem, kako bova vendarle lahko odplula proti Livornu, kar je bil prvotni načrt oziroma najenostavnejša varianta. Uslužbenci, ki so imeli na majicah značke omenjene ladijske družbe, so nezadovoljnim turistom razlagali, zakaj, kako in kaj. Tudi sam sem stopil do najbližjega, ki se mi je najprej na široko nasmehnil, kot bi se pravkar vrnil s kakšnega seminarja o odnosih z javnostmi. V tekoči italijanščini mi je razložil to, kar sem vse že vedel, na vprašanje, kdaj bo odpeljal prvi trajekt, pa je le skomignil z glavo in rekel, da ne ve. Zanimalo me je tudi, kako je s povezavo Bonifacio - Santa Teresa della Gallura na Sardiniji, a mi, tako kot že številni pred njim, tudi v zvezi s tem ni znal odgovoriti.

"Organiziranost pa taka," sem jezno brundal med vračanjem proti hotelu. Jani, ki je medtem že "spokala" svoj nahrbtnik, sem

rekel, da se na Korziko ne vrnem nikoli več, a me je opozorila, da jo moram najprej zapustiti, in dodala, da nama to ne gre ravno najbolje od rok, saj se "matrava"

že četrty dan.

Potem ko sva se poslovila od prijaznega osebja v razmajanem hotelu Riviera, sva se najprej odpravila na eno kavo. Do Bonifacia sva nameravala na štop, saj direktna avtobusna povezava med obema krajema ne obstaja(!), tako da se nama ni nika-

mor mudilo. Že po nekaj korakih me je ustavil žvižg. Pogledal sem v njegovo smer in zagledal dolgolasega Španca, ki sem mu pred dobrim tednom dni, ko sva bila še na trekingu, v obmorski vasi Girolata pomagal pri sporu z arogantnim Francozom. Skupaj s puncno se nama je približal in začel razlagati o tem, da so v telovadnici

nedaleč stran od prefekture uredili zastoj prenočišča za vse turiste, ki ne morejo z otoka. "Če nas bo več na kupu, se bodo razmere morda nekoliko prej uredile, zato vama svetujem, da gresta tja," je rekel in dodal, da so za popoldan napovedane nove demonstracije.

Takoj sem bil pripravljen na novo dogodivščino, Jana pa tudi. Izgubiti nisva imela kaj. Srečanje s Špancem nama je povrnilo nekaj pozitivne energije in brez obotavljanja sva se odpravila proti športni dvorani, kjer pa sva hitro spet treščila na realna tla. Za vsem skupaj je stal Rdeči križ. Njegovi prostovoljci so bili seveda pripravljeni pomagati, a morda celo preveč, kot je bilo potrebno, kar naju je nekoliko odbilo. Še preden sva se uspela pozanimati o tem, kako in kaj, so naju začeli z zaskrbljenimi izrazi na obrazih spraševati, če sva žejna oziroma lačna, in nama ponujati vodo, kavo in kekse. Ker so naju morali najprej vpisati na seznam, sva se postavila v vrsto pred vhodom, kjer je čakalo še nekaj ljudi. Šlo je predvsem za turiste, ki so potovali v večjih skupinah, z avtobusi. Večina jih je bila starejših od petdeset let, tako da se mi je kar malo milo storilo, ko sem gledal tiste tetke in strice, kako s težkimi koraki in zaskrbljenimi pogledi zbegano kolovratijo naokrog.

Medtem ko sva čakala pred dvorano, je mimo prineslo enega fotoreporterja, in ker sva bila ravno v vrsti, je naredil par "fotk", potem pa je šel z nama v notranjost, kjer je s fotoaparatom zabeležil še to, kako nama je prostovoljka Rdečega križa dodelila dva ležalnika in vsakemu odejo. Z Jano sva se počutila kot kakšna begunca, in občutek ni bil najlepši.

Ko je bilo fotografiranje konec, sva odgovorila še na nekaj vprašanj novinark, ki ga je spremljala, potem pa sva na hitro "pobasala" najnujnejše iz nahrbtnikov in se odpravila ven, na svež zrak. Čeprav so nama prostovoljci Rdečega križa zatrjevali, da bodo

vsa pristanišča na Korziki blokirana vsaj še nekaj dni in da so demonstranti zjutraj zasedli in blokirali tudi letališče v Bastiji, tako da je kazalo res slabo, nama vloga nemočnih ovčic nikakor ni šla v nos.

/ dalje
Nace Novak

Odmevi

Vse najboljše, draga radio in televizija!

Včasih sem kar malo zaskrbljena, ker se mi zdi, da so politični predstavniki in predstavniki civilne družbe pa tudi širša slovenska javnost preveč brezbrbna do usode nekaterih naših ključnih ustanov, pa naj bo to slovenska šola, glasbene šole, gledališče, radio. Da, predvsem radio. Le redkokdaj se kdo zgane, da bi podprl upravičene zahteve po razvoju in ne po stagnaciji ali celo nazadovanju radijske in televizijske strukture. Pa tudi poslušalci in gledalci so preveč odsotni, pasivni, skopi s pohvalami in kritičnimi pripombami. Potem pa "se zgodi" proslava, kot je bila v nedeljo,

4. decembra, v Kulturnem domu v Trstu, ki vlje človeku optimizem in vero v bodočnost ne samo Radia in Televizije, ampak slovenske manjšine sploh. Ne bom pisala o poteku prireditve in o številnih govorih, ker bo to zabaleženo na drugem mestu, rada bi samo nanizala nekaj vtisov. Lepo je bilo videti Kulturni dom, poln poslušalcev in gledalcev z vseh vetrov, nekdanjih uslužbencev, uglednih gostov, oder poln instrumentalistov in pevcev, poslušati odlično izvedbo del tukajšnjih skladateljev pod vodstvom našega dirigenta, samozavestni obračun 60-letnega delovanja, ki so ga podali od-

govorna za programe Nataša Sosič (do kdaj bo samo "odgovorna"?), ravnatelj poročil Marij Čuk in ravnatelj tržaškega sedeža RAI Roberto Collini. Bistven za proslavo, čeprav kratek in v tiskanem sporedu nenajavljen, je bil videoprikaz šestdesetletne poti radia in desetletne poti televizije. Avtorica Mirjam Koren je močno skrcenemu videu Televizija Radiu hvaležno poklanja, ki je nastal ob 50-letnici Radia, dodala s sodelovanjem Lide Turk kratek povzetek zadnjih desetih let. Spretno in iznajdljivo narejen dokumentarni prikaz je bil za gledalce zelo zanimiv. Vendar naj mi bo dovoljena majhna pripomba. Verjetno zaradi zelo okleščenega prikaza prvega obdobja radia je dobil gledalec, ki tega obdobja ne pozna, netočno ali vsaj nepopolno sliko. Medtem ko so bili poudarjeni negativni vidiki tistega obdobja (cenzura, napeti

ideološki odnosi...), ni bilo omenjeno, da je vsa "leva" stran l. 1949 odklonila sodelovanje na Radiu Trst II, pa tudi ne, kaj je anglo-ameriška uprava dosegla za obstoj in nadaljnji razvoj postaje. Prav tako se ne morem strinjati, da se je pluralizacija začela z radijsko reformo l. 1976. Na vsak način me je ob koncu proslave napolnjeval prijeten občutek, da imata radio in njegova mlajša sestra televizija pred seboj lepo prihodnost. Posebno če se bodo uresničile želje in obljube raznih govornikov na proslavi. A prva in neobhodno potrebna pridobitev za radio in televizijo je njuna vidljivost in slišanost vsaj po vsej Furlaniji-Juljski krajini. Ne bi pa bilo slabo, če bi bil Radio Trst A slišen po vsej Sloveniji, kot je po proslavi zaželel v mikrofon Fabia Gergoleta generalni konzul Slovenije Jože Sušmelj.

Eho

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Lepo je biti najšibkejši člen

Ljudje imamo čudna nagnjenja. Včasih smo prav smešni. Markiz De Sade je bil svojstven primer v zgodovini človeštva, ki je nekatera izmed čudnih nagnjenj popisal. In nehoti je po sebi poimenoval eno od temnejših človekovih karakternih lastnosti: sadizem. Sadizem je v svoji pristi obliki vse prej kot smešna zadeva, ki človeka razčloveči. Vietnam in vietkongovci, Srebrenica, Ruanda, Abu Graib in Irak, Darfur. Naša družba vsekakor ljubi sadizem. In ga v majhnih dozah brizga ljudem pod kožo. Te vrste sadizem je po svoje smešen. Za številno publiko pa je nakazani "nedolžni" sadizem vir za potešitev potlačenega sadističnega užitka. In to je žalostno. Pomislite na strme vzpone gledanosti, ko na Otoku slavnih in na ostalih reality šovih tekmovalci v živo jedo bikove oči in opičje možgane. Mislim, da je Auditel zabeležil višjo stopnjo zaplankanosti v resničnostne oddaje samo takrat, ko so predstavili koledar z izvrstnimi akti tekmovalke in manekenke

(v prostem času, ko ni na reality šovih) Elene Santarelli, ko sta se Al Bano in žena v živo ločila in ko je Enzo Paolo Turchi bolehal za nadležnimi in neprijetnimi motnjam tati nekje pod križem. Če odmislimo te bisere televizijske kulture, ki se bodo zapisali v zgodovino razvedrilnih oddaj, so bili najbolj gledani trenutki prav sadistične preizkušnje in (vsaj na videz) sadistične nominacije in izločevanje sotekmovalcev. Še bolj smešen je primer oddaje, ki sadizem predstavlja v paradoksalni in groteskni luči. Gre za oddajo Najšibkejši člen, ki jo predvaja RTV Slo 1. Isti format oddaje so nekaj časa predvajali tudi v Italiji, a brez uspeha. Ključni del programa je užitek izključevanje ponesrečenih sotekmovalcev in to je zdravi sadistični del. Oddaja pa sadizem nadgrajuje z elementom mazohizma nastopajočih, ki ga povzroča avtoritarna voditeljica. Užitek je tako popoln. Sadomazohizem naj živi!

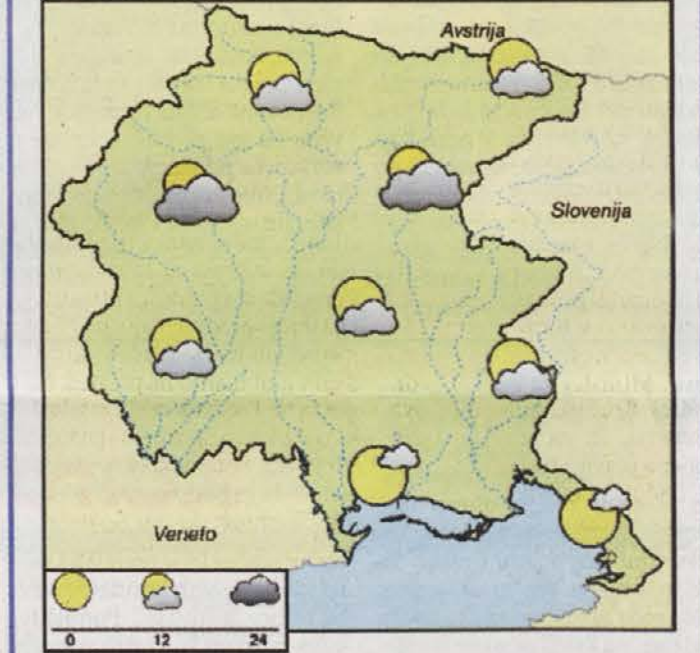
Gledališka igralka Violeta Tomič je izvrstno prevzela vlogo voditeljice, ki ni super partes. Ravno nasprotno. Tekmovalce zasmejuje in ponižuje, seveda na prefinjen gledališki način. Izpovedava njihovo neznanje, ironizira njihove napake in jih z izzivom postavlja v zadrego. Tudi sama se predstavlja v strogo črni, sadizem vzbujajoči preobleki. Na dan sicer še ni povlekla biča, lisic, visokih škornjev in usnjenih suknjic, a se včasih zdi, da bo opremo vsak čas povlekla iz kakega skritega kota. Tekmovalci pa odhajajo izpred obličja malega hitlerja ponižani in s povešenimi glavami. Tekmovalcev kljub vsemu nikoli ne zmanjkuje, gledalcev tudi ne. Zakaj? Ob gledanju oddaje lahko ljudje, ne da bi se tega zavedali, na dan bruhejo sadomazohistično plat svoje osebnosti. Gledalec je namreč po eni strani sadist, ki se ponižanim tekmovalcem privoščiljo vo reži in se ob njihovih nezgo-

dah naslaja. Tak primer je tudi nepopisna vrsta ljudi, ki si v zadnjih tednih želi v živo ogledati proces proti Anni Marii Franzoni zaradi umora v vasi Cogne. Ob sadističnem delu oddaje Najšibkejši člen seveda stopi v ospredje tudi mazohistični del vsakega posameznika. Gledalci se vživijo v vlogo tekmovalca. Voditeljica postane pravzaprav sadistična domina, proizvod nezavednega človeškega fetiša. Podzavestno vidijo ljudje v voditeljici osebo, ki jo je treba ubogati. Podložni položaj jim ustreza, ker jim jemlje nujno dolžnost odločanja in posledično odgovornosti. Preprosto peterpanovski sindrom. Želja po neodgovorni brezskrbnosti se nato sprevrže v mazohistično podložnost in obsedenost z uboganjem avtoritete, ki je v družbi sicer stigmatizirana in stopi zato na plan samo v neobveznih "sprostitvenih" trenutkih na TV-ju. In človek te trenutke čaka in nanje dobesedno navali. Všeč mu je biti najšibkejši člen.

Andrej Černic

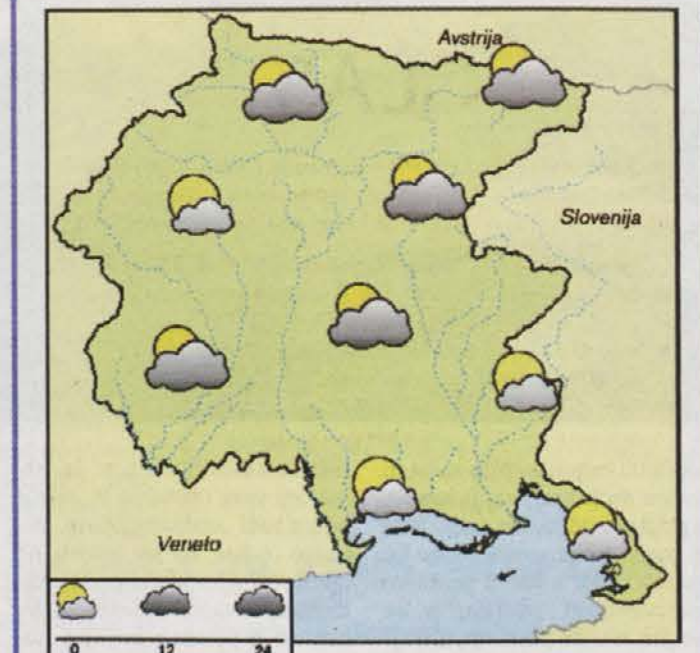
Vremenska napoved ARPA-OSMER za Furlanijo - Julijsko krajino

SPLOŠNA SLIKA:
Nad našo deželo dotelejo atlantski tokovi, ki so občasno vlažni.
ČETRTEK, 8. decembra 2005:
Dopolodne se bo vreme izboljšalo in bo večinoma zmerno oblačno. Med dnevom se bo predvsem v gorah povečala oblačnost. Zvečer bo spremenljivo, ponekod oblačno.

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	-3/0	5/8
Najvišja temperatura (°C)	9/12	9/12
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	-2	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	-8	

PETEK, 9. decembra 2005:
Dopolodne bo večinoma zmerno oblačno, med dnevom se bo od severa postopno povečala oblačnost. V gorah bodo možne rahle ali zmerne padavine, meja sneženja bo nad okrog 800 m. Zvečer se bo vreme poslabšalo tudi drugod.

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	-2/+1	6/9
Najvišja temperatura (°C)	8/11	9/12
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	0	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	-5	

OBETI:
V soboto bo spremenljivo ali oblačno.
Deželna meteorološka opazovalnica F - Jk
www.meteo.fvg.it, slovensko@osmer.fvg.it, tel. 0432 934111

Govor na odprtju 21. knjižnega sejma

O usodi celotnega identitetnega prostora

S poštovane gospe, spoštovani gospodje,

Z veseljem sem sprejel vabilo, da sodelujem pri odprtju praznovanja izjemnih dosežkov naše kulture in z njo povezanega založništva. Zadnje čase sem imel večkrat priložnost nastopiti na knjižnih sejmih in se tako lahko prepričal, da je v našem neuravnovešenem času slovesno snidenje v imenu knjige ena izmed najbolj dragocenih potrditev upanja. To velja seveda tudi za nas. Ti splošni ugotovitvi pa se v mojem primeru še pridružuje zadoščenje, ki se v takem dnevu, kot je današnji, kar samo ponovi. Spadam namreč h generaciji primorskega življa, kateremu je bil, če uporabim izraz iz naslova knjige florentinskega pisatelja Sergia Salvija, odrezen jezik in odvzeta knjiga, do katere je lahko prišel, samo če so mu jo pretihotapili čez gorske prelaze. Omenjam pa to, ker so se tem akcijam posvečali tako imenovani tigrovi, katere je pred časom tukaj pri vas ta ali oni obsodil terorizma, ker so štirje mladi fantje fašizmu skušali vračati na silovit način in ta upor plačali z življenjem. V resnici pa je bila organizacija razpredena po celnem primorskem ozemlju in je skrbela za ohranitev zavesti, torej za jezik in tudi za knjigo. Kar se tega tiče, gre omeniti zamisel, ki je najbrž edinstvena v Evropi, to

je ponočni pohodi ob poglavitnih praznikih z darilnimi zavojčki za otroke predmestij in vasi. V tistih skrivnostnih pošilkah, ki so jih obdarovani našli na okenskih policah ali pred durmi, je bil tudi izvod Prvih korakov ali Kolačkov, kot sta bila naslova knjižic za učenje v domačem krogu osnov obsojenega jezika. Bil je to čas, ko smo tudi na tak način sledili, ne da bi takrat vedeli zanj, Kafkovemu nasvetu, da si mora v ogroženi skupnosti vsak njen član privzeti svoj del neodrešene kulture. Kafka pravzaprav omenja književnost, ker ni poznal primera, kjer bi bila prepovedana že abeceda, kot je bilo usojeno tretjini slovenskega ozemlja. K sreči smo z medvojnimi bojem in ob ogromnem obolusu to tragedijo, kot je razčetrtenje Slovenije označil Srečko Kosovel, v dobru meri omilili, vendar travme še zmeraj obstajajo, poglavitni tista koroška in tista tako imenovana dežele Lepe Vide. Seveda na gre za obstoj knjige v striktnem pomenu, saj so tukaj tamkajšnje založbe s svojo vsega priznanja vredno bero, gre za rahljanje, za hlapenje zavesti v okolju, za katerega te založbe pošteno izdajajo knjige. In

tukaj je zdaj vprašanje, ki ni samo vprašanje teh ločenih delov, ampak vprašanje jutrišnjega ob-

stoja celotne narodne identitete, ker konec robov pomeni, če se tega zavedamo ali ne, odpravo obrambnega pasu. Vse pa kaže, da se glavnina, tako politično vodstvo kot na splošno slovensko javno mnenje, tega ne zaveda. Za Koroško je Florjan Lipuš rekel, ob prejemu Prešernove nagrade, da ima vtis, da je njegova skupno-

st privesek, to je izraz, ki sem ga tudi že sam uporabil. Prav gotovo, obstajajo podpore in tudi namembni uradi, a to ne more biti odrešeno, kjer ni zavesti o skupni usodi. Na splošno je še zmeraj v veljavi Kardeljev izrek o "dobrih sosedskih odnosih", medtem ko se Dunaj izgovarja, češ da ga pogojuje Celovec, zunanji rimski minister pa, da ga pogojuje Trst. Tako je tudi Ljubljana nekako pogojena, dosti manj pa bi bila, ko bi jo namesto, da jo vodi iskanje prestiža, vodila skrb za pridnost celotnega občestva. In pri tem ne mislim na določeno vladno, partijskemu režimu je namreč šlo za ponašanje z izvirno obliko socializma, po nastanku slovenske države je bil cilj za vsako ceno v Evropo, zdaj pa gre predvsem za mednarodni ugled, ki pa pri reševanju našega prebivalstva v sedanjih državah nič ne šteje. Ne z vstopom v združeno Evropo ne z Natom ne z ugledom države Slovenije nismo rešili vprašanja dvojezičnih tabel na Koroškem ne uresničitev določil zaščitnega zakona pri nas v italijanski republiki. Mogoče kdo poreče, da te resnice ne spadajo na knjižni sejem, pa ni res, zaprtje dvojezičnih šol

onkraj Karavank pomeni izgubo morebitnih bralcev, to je dodatno oddaljitev od slovenske identitete, ki jo javnomnenjska brezbržnost in nepoučenost v slovenski državi še pospešujeta. To prihaja še posebno do izraza na mediteranskem delu naše eksistence. Pravzaprav sta dva dela, ti isti zgodovinski in kulturno tradicionalni s Trstom kot oknom v svet, ki je danes v slovenski zavesti odsoten, pa tisti z drugim izhodom na morje, kjer zdaj imamo k sreči univerzo, a je politično ozračje tako nasičeno z raznimi tendencami, da trezni avtor in publicist Milan Gregorič ni te dni prejel Kocijančičeve nagrade, ker da je netil mržnjo med slovenskim in italijanskim prebivalstvom, sodba, ki izvirna iz italijanskega pojmovanega internacionalizma, kjer zagovor slovenske identitete postane nacionalizem. Zato menim, da je kot v preteklosti tudi zdaj naša odrešna magna charta kultura, ta ima danes eminentno vlogo, da zavestno ustvarja za prihodnost celotnega identitetnega prostora. In k sreči se v Sloveniji porajajo zavestni, razgledani elementi, ki bodo pustili za sabo globalnost in tudi doma potrdili novo evropsko sožitje z enovitostjo v različnosti ali, kot je natanko pred osemdesetimi leti zapisal Srečko Kosovel: "Smo za evropskega človeka, zato bodimo enotni in ljubezni in razumevanju, a ohranimo svoje lastne obraze". Dogaja se namreč, da, ko je država ujeta v absurd, podpre izid knjige in jo hkrati obdavi in tako marsikomu onemogoči, da si jo nabavi, dogaja se, da se na drugi strani pojavljajo kot gobe po dežju nove mlade založbe - naj omenim samo dve, obe študentski, Litero in Beletrino,

kar je eden izmed slovenskih čudežev - ki nepričakovano rešujejo zavoženo in skaženo, to je posledice štiri desetletja trajajoče anacionalne akulturacije. Ta neofitski avtorski in založniški potencial je, menim, zdaj poklican, da našo književno in drugo izvirnost posreduje sosedom, ki o nas vejo zelo malo ali pa tudi nič. Pri tem sem prepričan, da je prav, če se vzame v poštev predvsem že omenjena mediteranska komponenta naše biti. Ne bo odveč omeniti, da avtorja naše prve knjige, ki je bil tudi prvi založnik in bi po pravici spadal v to današnjo slovesnost - je Primoža Trubarja izoblikoval izreden tržaški mož (Skof Bonomo), ki je dve stoletji, preden se je uresničila, napovedal prihodnost tržaškega pristanišča kot izhodišča za srednjeevropsko zaledje. Velikega uspeha Trsta je bilo konec 1918. leta, a zdaj doživlja v Združenji Evropi svojo renesanso, pri kateri bomo, ni nobenega dvoma, tudi mi sodelovali ter tako učinkovito doprinesli, čeprav imamo svoj izhod na morje, k hkratnemu razvoju obeh krakov enotne obale, kot nam nalagata zgodovinsko in književno izročilo. Edino tako bi ob odpravi meje zmanjšali svojo hudo izpostavljenost in skušali razveljaviti Gradnikovo prerokbo, da nam morje ne bo nikoli dalo počitka. Želeli je, da bi tudi ta današnja počastitev naše knjige, ta poklon zvestobi sebi in obenem povezavi s svetom, bila ena izmed postaj našega prihodnjega uveljavljanja v duhu enakopravnega sožitja. Naj mi bo dovoljeno, da v tej perspektivi z iskrenimi željami tudi prisrčno čestitam.

Boris Pahor

V siju razbeljenega asfalta je sprehanje po ulicah Kaira prava misija nemogoče. Srednja aprilska temperatura je sredi belega dneva tam nekje med petindvajsetimi in tridesetimi stopinjami Celzija. Pa saj to še ni vse. Vročina, ki je sicer zelo suha in torej manj utrujajoča od tiste, na katero smo mi navajeni, je res pomemben dejavnik, sprehod pa je dejansko nemogoč zaradi... prometa. Dokaj nenavadno, a ne? Krivdo za to ne gre

1000 in 1 noč na bregovih Nila (3)

Kairowood

vozne pasove in se premika s skraj (po evropskih standardih) avtocestno hitrostjo. Pomislite, kako zabavno je v takih pogojih prečkanje ceste. A ja, mislite na semaforje? Dobro, kar pozabite nanje. Egiptovska vozišča kultura ne pozna semaforjev, niti

večer utaplja v peščenih sipinah. Ja, res izvrstno. A kaj, ko bi lahko vsaj v miru uživali v tej naravni scenografiji. Ne! Vsakič, ko smo morali prečkati cesto, smo se med seboj spogledovali in se spraševali: "Kdo bo tokrat kairu, mikaze, ki bo prvi stopil s pločnika?" In, komaj smo položili nogo na cestni asfalt in tako skušali "zavzeti" ulice, ki so jih monopolizirali avtomobili, se je utrgal pravi pločevinasti plaz ogljikovega monoksida. Skoraj smo obupali... in končno razumeli, da se pravzaprav lahko obrnemo na vojake, prave varuhe turistov, ki so bili itak prisotni za vsakim vogalom. In zadeva se je rešila. Končno! Uspeh nam je velik podvig... prečkali smo cesto! No, ko nam je to uspelo in smo prestali "izpit" iz cestno-prometnega znanja,

avtomobilov so se umirjeno vozili starejši Egipčani na vozičkih, ki so jih vleki osli: s podivjanimi vozniki so delili iste cestne pasove. Nemogoče. In, ko smo že pri avtomobilih. Med enim izmed takih sprehodov smo se, vedno skupinica istih Indian Jonesov, pogledali, ko smo naleteli na nepričakovano tatvino. Italijanski avtomobil sredi Kaira. Seveda, FIAT. Mala registrska tablica z oranžno arabsko oznako je kazala na to, da se je egiptovski lastnik z dokaj starim Fiatom legalno vozil po Kairu. Ampak... izpod egiptovske tablice je zelo odkrito kukala še druga, nam bolj znana tablica. Zelo jasno se je dalo razbrati prvi črki... MI. Ja, avto ukraden v lombardski prestolnici se je po Egiptu vozil kar z dvema tablicama, od teh je bila ena italijanska. Saj navsezadnje nikoli ne veš, kje te lahko ulovi policija. Čeprav... mestni redarji so v Egiptu približno tako pogosti kot padavine v Sahari! Zahodnjaški standardi, a ne? No, še en tak primer. Seveda, ena glavnih "obveznosti" turistov v

Zahodni nogomet je prodira tudi v Egipt (foto AM in T2)

pomote. Trgovci zelo radi sprejemajo evre in dolarje, toda turisti, pazite na tečaj, ki si ga zaračunajo trgovci. Saj veste, dosti bolj varno je se pogajati na podlagi tamkajšnje valute. In s to logiko smo se, vedno isti že omenjeni junaki, takoj po prihodu na egiptovska tla podali do najbližje banke, da bi tam kupili egiptov-

rino uradnika: "Želeli bi menjati evre..." "Ja", je sledil odgovor, "samo trenutek". Takrat smo na kolenih bankirja zagledali zvrhan krožnik riža z velikim piščancim bedrom. "Samo ta grizljaj še pojem," nam je s polnimi usti premlevaljoč piščančje meso zagotavljal bančnik. Smeha v tistem trenutku res nismo mogli zadržati.

No, saj smo posel dokaj dobro opravili: dobili smo zelene egiptovske funte. Uslužbenec je bil tudi nadvse priazen. Zahodni turisti so vedno zelo dobrodošli. Vsi se jim vedno skušajo prilagajati; in s tem posnemati zahodne standarde. V takem slogu smo se dejansko tudi poslovi- li ob Kairu, preden smo nadaljevali potovanje proti jugu Egipta. V hotelu so nam pripravili pravo hollywoodsko večerjo na odprtem. Jedli smo v luninem siju ob bazenih in z glasbeno podlago, ki sta jo izmenoma ustvarjali glasbena skupina in DJ. No, ob melodijah Abbe in njihove pop uspešnice Dancing queen smo tudi zaplesali. Skratka, pravi Kairowood.

/ dalje
Andrej Černič

Kairiški promet po Kairu, ki bi usklajal težava tudi Schumacherju (foto AC)

pripisati onesnaževanju zraka in krutim drobcom, zaradi katerih se pri nas avtomobili delijo le še na parne in neparne. Da ne bo pomote, tudi v Kairu problem onesnaženosti obstaja, a se pešcem niti ne postavlja. Zakaj? Preveč morajo skrbeti za lastno preživetje. Prečkanje ceste in v tej pustolovščini ostati nepoškodovan je pravi zadetek na loterijo. Ne pretiravam, če povem, da je srednja hitrost po mestnih cestah tam med 80 in 90 km/h. Da! In ne govorimo o redkem prometu, ko v petih minutah lahko avtomobile prestejemo na prstih obeh rok. Ne, tukaj gre za cele kolone avtomobilov, pravo raznovrstno pisano kačo, ki zaseda vse

ostalih cestnih znakov. Ja, semaforji sicer obstajajo in, pozor pozor, tudi sinhronizirano delujejo. A kaj, ko jih noben ne upošteva? Ko vozniki pridejo do križišča, se vanj dobesedno zaženejo in si potem z bučnim hupanjem krojijo pravico in izsiljujejo prednosti. No, pomislite, kako smo, sedmerica nebolglenih študentov ljubljanske univerze, preizkušali svojo usodo samo zato, ker smo se hoteli sprehoditi ob Nilu in se vživeti v novo saharsko ozračje. Sicer tipična turistična rutina, a vseeno zelo lepa izkušnja. Sprehod ob bregovih Nila ter krasen pogled na puščavo na oni strani reke. Nad vsem tem pa sonce, ki se pod

slovenski turisti začeli opazovati naokoli. Dobili smo sliko države, ki se sicer skuša približati zahodnim standardom, a je pri teh poskusih včasih paradoksalno smešna. Nad prometnimi cestami so se ponosno dvigovale slike in posterji najbolj znanih nogometašev na svetu. Pred sabo si zagledal zdaj Ronaldinha, zdaj Henryja, zdaj Maldinija. Vse tovrstne "slikanice" so bile seveda zvesto opremljene z najbolj znanim krilom zmage, Nikejevim logom. Pod temi plakati so se gručice dečkov boste divje podile za usnjeno žogo in si na majhnih gredicah ustvarjale svoje sanje. In... avtomobili so še vedno brezskrbno drveli mimo. In mimo

V Milanu nekdo pogreša stari in obrabljeni Fiat (foto AC)

Egiptu je nakupovanje spominčkov. Ampak, brez egiptovskih funtov, tamkajšnje valute, gre nekoliko težje. No, da ne bo

ske funte. Na prvi pogled manjša banka, z enim uslužbencem in enim varnostnikom. Pristopimo k okencu in v angleščini nagovo-